

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
596

Subotica, 5. rujna 2014. Cijena 50 dinara

U OKRILJU MAJKE BOŽJE

NEMIR I STRAH
POLJOPRIVREDNIKA

DAN GRADA
POST FESTUM

INTERVJU
VLADISLAV VARGA

Đaci
dobili
udžbenike

PLUS

[illegible]

www.svastara.rs

VOJVODANSKA Svaštara

Kupi računalo, laptop ili tablet i osvoji ljetovanje!

Sa
Laptopom
na more!

NAGRADNA IGRA TRAJE
DO 30. KOLOVOZA

www.tippnet.rs
024/555-765
Karadordev put 2
Subotica

Јавно комунално предузеће „Суботицaгaс“ • Суботица
Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat • Szabadka
Javno komunalno poduzeće „Suboticaplin“ • Subotica

Za Vaš topli dom

24000 Subotica, Jovana Mikića 58
tel: 024/641-200, fax: 024/641-220
Dežurna služba : 024/641-211

TURIZAM

Što je bolje?

Photo: sa sajta Photonet.hr

Je li bolje imati kuću ili stan na moru, naslijeđen ili kupljen pošteno zarađenim novcem, ili je bolje taj novac, koliko vrijedi takva nekakva nekretnina, raspodijeliti tijekom života na raznorazne destinacije i mijenjati svoja odredišta za ljetovanje? Oni pametni rekli bi da je najbolje i jedno i drugo, imati i »novce i ovce«... Ali nije to baš čest slučaj, zar ne? Biti toliko pametan... Zato ću ja dati argumente za obje strane, pa vi odlučite sami.

Na kraju svake ljetne sezone meni se javlja ovo isto pitanje, jer moj *ćaća* ima svoj dom u predivnoj Makarskoj, ispod masiva Biokova, ali neposredno iznad hotela *Biokovo*. Tako da sam mogao iskusiti te blagodati ljetovanja u »svojem carstvu«, bez brojanja dana do kraja hotelskog aranžmana, bez polaganja računa vlasnicima apartmana, opušteno, s potpunim užitkom na svim nivoima. Svakako je prelijep ugođaj sedjeti na balkonu i promatrati brodove kako se provlače između otoka Brača i Hvara, tražeći najkraći put do luke u Makarskoj. Još je ljepše ležati na plaži i promatrati neke drugačije pejzaže. Međutim, što nije tako lijepo... Kada morate sami sebi spremati hranu, pospremati iza sebe, mijenjati i prati ručnike, opet sami, i opet pospremati iza sebe... I znate već što želim reći. Zatim, ne pada vam na pamet koristiti avionski prijevoz, niti neki drugi do »svoje morskog cartsva«, uvijek vam je najbolje i najpovoljnije ići svojim automobilom, a to znači nesnosne gužve na cestama. Na kraju, uvijek se možete vratiti domu svome, ali istovremeno i brinete je li sve u redu i kada niste tamo, tijekom onih drugih mjeseci, a računi dolaze i dalje, i kada vas nema dolje...

S druge strane, kako je to ljetovati negdje gdje nemate svoje nekretnine? Skupo? Naporno? Ma ne. Pa da vidimo što kaže ovaj obračun... Otići u hotel 50 ljeta zaredom, toliko vas otprilike košta jedna pristojna nekretnina na moru. I šta dobivate u hotelima, a nemate u svome domu? Uslugu, osmijehe, dobre ljude, prvu klasu, mirišljave ručnike svakoga dana, kao da ih neka dobra vila donosi i odnosi ako ih rabite, čak vam je i krevet namješten njenim rukama. Zatim odete objedovati, poslužite se i sjednete za prepun stol (dok ne dođu »šveđani«), zatim nakon objeda ustanete, i samo odšecete od stola, a netko vas i lijepo pozdravi pride. Sljedeći puta kada dođete, opet vas čeka čist, postavljen stol, s obiljem nove, svježije hrane, koju uzimate nemilice s onoga »švedskog stola«. Plaže, uvijek su nekako savršeno blizu, na stotinjak koraka od vaše sobe, i uvijek nekako ima mjesta i ležaljki, i nekakvih barova, sokova, užina... I stalno vas nude. Ništa ne morate sami. Na kraju, odjavite se, i zaboravite na sve obveze, račun ste platili, i za vodu, grijanje, hlađenje, odvoženje smeća, kojega, uzgred, niste odvajali za reciklažu, ma sve je to uračunato u taj novac koji dajete hotelu. I svi sretni, žele vas vidjeti ponovno, za razliku od susjeda pokraj »doma svoga«. I eto tako, nekako sve bude uvijek dobro. A sljedećeg se ljeta odlučite poći na drugo mjesto, kada tamo sve opet isto, divno, nezaboravno, i u Africi, Aziji, Americi, pa čak i u našoj staroj gospodi Europi. Svi vas vole, žele, poštuju. I reći ćete »sve to plaćamo novcem«, pa zar nije to svakako, gdje god krenuli i što god radili? Samo, ako imate tu nekretninu, za to se možete pohvaliti tijekom cijele godine nekome, ali ćete opet sami sve čistiti i o svemu brinuti, i uvijek na isto mjesto dolaziti. Pa vi odlučite sami... Turistički!

Piše: Marjan Antić
urednik web-portala
www.dobrodosli.net

Zato znajte da ste uvijek dobrodošli
u Hrvatsku, kao i u naš web sajt
s imenom – www.dobrodosli.net

Važno je!

AKTUALNO

Počela škola

Uručeni udžbenici za više razrede.....7

TEMA

Izbori za HNV 8-10

U susret privatizaciji medija

U raljama privatnog dinara 14-15

INTERVJU

Prečasni Vladislav Varga, direktor Caritasa Srbija

Djelotvorna kršćanska ljubav 12-13

SUBOTICA

Dan grada *post festum*

Subotička perspektiva 22-23

ŠIROM VOJVODINE

Najveći broj novorođene djece u Vašici

Mjesto nade i budućnosti 26-27

KULTURA

Izložba o hrvatskom znanstveniku Bogdaniću

Tragač za zvijezdama 32-33

SPORT

Stela Buljovčić, jedriličarka JK Reful

Jedrenje je stapanje s prirodom..... 55

Za manje od 30 dana hrvatska zajednica, gledano u cjelini, treba sakupiti najmanje 3600 potpisa, odnosno po 60 potpisa za najmanje 60 elektora koji će na elektorskoj skupštini birati novi sastav Hrvatskog nacionalnog vijeća. Ovaj posao nije mali, premda je političku volju da bira i da bude biran iskazalo četiri puta više Hrvata – preko 16 000 njih koji su se upisali u Poseban birački popis. Ipak, kako kaže **Darko Sarić Lukendić**, koordinator izbornog stožera Hrvatske liste dr. Slaven Bačić, kratak je rok, postoje i određene nejasnoće u samoj proceduri, te je veliki izazov za sve zainteresirane obaviti taj veliki posao. Ipak, nada se da će taj posao završiti s uspjehom kako se ne bi dogodilo da se ne sakupi dovoljan broj elektora za elektorsku skupštinu. Za **Andriju Anišića**, jednog od inicijatora Zajedničke liste hrvatskih udruga, problem predstavljaju i određene tehničke stvari po kojima je, smatra, druga lista u prednosti. Ova lista naglasak stavlja i na novoupisane u Poseban birački popis što dodatno usložnjava ne tako jednostavnu proceduru. Jer ljude treba pokrenuti i potaknuti da i sami nešto urade a, prema našem iskustvu, u hrvatskoj zajednici to i nije baš lak zadatak.

Na stranu sada tko će kojoj listi dati povjerenje, odnosno potpis, za hrvatsku je zajednicu od iznimne važnosti da se dovoljan broj elektora pojavi na elektorskoj skupštini, jer se u protivnom može dogoditi da se Hrvatsko nacionalno vijeće niti ne osnuje. Naime, prema Zakonu o nacionalnim vijećima (savjetima) nacionalnih manjina ukoliko se najmanje 60 elektora ne pojavi na elektorskoj skupštini, a i to je teorijski moguće, nacionalno vijeće se neće formirati (brist će se) – što bi za bilo koju zajednicu, pa tako i hrvatsku, predstavljalo ne samo sramotu, već i veliku nepoznanicu kako bi funkcionirale institucije kojima je HNV osnivač i kako bi se ostvarivala manjinska kulturna autonomija u četiri oblasti za koje su vijeća nadležna.

Zato se, dragi sunarodnjaci, uključite u izborni proces – budite elektori ili dajte svoj potpis za one za koje smatrate da će najbolje zastupati prava pripadnika hrvatskog naroda u Srbiji. Da parafraziramo jednu staru poslovicu. Ako ne sada – kada? Ako ne Vi – onda tko? Jer radi se o manjinskoj hrvatskoj zajednici koja treba iskazati svoju političku volju.

A to nitko neće i ne smije uraditi umjesto Vas!

J. D.

S NEDAVNO ODRŽANOG PRIPREMNOG SASTANKA MMO-A

Otvoreno pitanje plaćanja zakupnine *Hrvatske riječi*

Među otvorenim pitanjima koja su bila tema nedavno održanog pripremnog sastanka Međuvladinog mješovitog odbora, poput provođenja odredbe o garantiranim mandatima, pitanju udžbenika, popisa nematerijalne hrvatske baštine, osiguravanju sredstava za uređenje prostora Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, tema razgovora bila je i zakupnina prostora uredništva *Hrvatske riječi*.

»U pogledu informiranja istaknuli smo pomake od prošlog sastanka i ispunjenje preporuka kao što je rješavanje radno-pravnog statusa uposlenika u hrvatskom uredništvu RTV-a, ali i dalje inzistiramo na traženju ujednačavanja ne samo kadrovskog, nego i materijalnih potencijala koji bi podržali redakciju s drugim manjinskim redakcijama, prije svega slovačkom, rusinskom, rumunjskom. Istakli smo jedno novo otvoreno pitanje: premda je preporuka bila da Srbija osigura prostor za rad *Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata* i *Hrvatske riječi*, nenadano se otvorio novi problem kroz to što Grad Subotica sada traži plaćanje zakupnine za taj prostor, što smatramo protivno toj preporuci. Državni tajnik i supredsjedatelj je na naše pismo reagirao i uputio dopis gradonačelniku, ali prema našim informacijama Grad Subotica smatra da oni ne mogu odgovarati za obveze koje Republika preuzme, što smatram apsurdnim jer državna tijela su jedan piramidalni sustav. Osim toga kažu da nemaju pravnu osnovu za to. Ako nemaju pravnu osnovu, može se uvijek donijeti propis kojim će se reći da se hrvatskoj zajednici radi provedbe sporazuma o zaštiti manjina omogućuje oslobođanje od plaćanja te zakupnine. Mislim da je to izraz dobre volje, a smatram da nije dobro, osobito što je gradonačelnik Subotice pripadnik manjinskog naroda, da nije osjetio značenje ovog pitanja«, kazao je **Slaven Bačić**, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća u tehničkom mandatu.

S. M.

HRVOJKA STANTIĆ, NOVA PREDSJEDNICA FORUMA ŽENA DSHV-A

Same se izboriti za vlastitu budućnost

Društvo u kojem se ne čuje ženski glas nije manje žensko, nego manje ljudsko, istaknula je *Hrvojka Stantić*, nova predsjednica Foruma žena Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Ona je izabrana na posebnoj skupštini ove organizacije održanoj u petak u prostorijama stranke.

»Žene su vam i emotivni menadžeri za preživjeti u obitelji, a to se vidi osobito u vrijeme krize«, veli Hrvojka Stantić, nakon izbora za vodeće mjesto u ovoj organizaciji.

Pripremljeni su novi planovi za aktivistice Foruma, ali i za sve žene iz raznih društvenih slojeva, kaže Hrvojka Stantić.

»Želimo učiniti iskorak, ali i uputiti ostalim ženama poziv, neovisno o njihovu političkom opredjeljenju ili nacionalnoj pripadnosti, da samo skupa možemo učiniti što je potrebno. Prosto, jadanje uz kavice nikuda ne vodi, ne čini promjene. Ako mi same ne počnemo mijenjati stvari, to nitko neće učiniti umjesto nas.«

U DSHV-u se poštuje uloga i mišljenje žene, kaže sugovornica.

»Nema puno 'bijelih žena', a to znači onih koje su izabrane od muškaraca na određene pozicije i takoreći su izmanipulirane. Trudimo se da žene budu birane od strane žena i tako se borimo za prava koja zaslužujemo.«

»Društvo u kojem živimo pretežno je muško. I vidimo gdje nas je to dovelo, stoga učinimo što možemo i dovedimo prave vrijednosti na njihovo mjesto«, veli nova predsjednica Foruma žena DSHV-a Hrvojka Stantić.

U planu Foruma žena su edukativne tribine i radionice, i to za različite ciljne skupine. Teme će se odnositi na pojavu nasilja u obitelji, na pomoć ženama u poljoprivredi, samohranim majkama u svim segmentima, kao i otvaranje linije SOS telefona, koja će biti na raspolaganju jednom tjedno, uz pomoć pravne službe, potom odlazak na selo i razgovori s ženama koje tamo žive, kao i performansi u središtu grada s raznim temama.

NUNS traži rasvjetljavanje slučaja Davora Pašalića

Nezavisno udruženje novinara Srbije izrazilo je zabrinutost i nezadovoljstvo zbog toga što ni nakon dva mjeseca policija nije otkrila napadače na urednika agencije FoNet **Davora Pašalića**.

»Posebno unosi nemir to što nije bilo odgovora niti nakon ranijeg zahtjeva NUNS-a, od 10. srpnja, da MUP obavijesti javnost o mjerama poduzetim kako bi se otkrili počinitelji akta fizičkog nasilja spram našeg kolege«, navodi NUNS. To udruženje ističe kako nije obaviješteno o tome ima li taj slučaj prioritet u radu policije i istražnih tijela, kao i da napadnuti Pašalić nije obaviješten o bilo kakvim novim pojedinostima u svezi s istragom.

Podsjetimo, Pašalića su, kada se pješice vraćao kući, kod Vojnomedicinskog centra presrela trojica nepoznatih mladića i od njega zatražili novac, prijeteci mu da imaju pištolj. Kada je odbio dati im novac, počeli su ga tući rukama i nogama i pri tome mu zadali više od 30 udaraca. Dok su ga tukli, napadači su vikali kako je »ustaša i Hrvat«.

Provjera upisa u popis na internetskoj stranici

Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave još jednom obavještava sve pripadnike nacionalnih manjina da će se izbori za nacionalna vijeća nacionalnih manjina održati 26. listopada 2014. godine.

Također, Ministarstvo je na svojoj službenoj internetskoj stranici postavilo servis na linku <http://pbs.ljudskaprava.gov.rs:85/> koji će građanima omogućiti jednostavnu provjeru jesu li upisani u Poseban birački popis (spisak). Ovisno o tome je li građanin upisan u Poseban birački popis na internetskoj stranici će izaći obavještenje »Korisnik je upisan«, ili obavještenje »Korisnik nije upisan«.

POČELA ŠKOLA

Uručeni udžbenici za više razrede

U prvi razred na hrvatskom nastavnom jeziku pošlo ukupno dvadeset i troje prvašića

Početak rujna svake je godine za školarca svojevrsni početak novog razdoblja obilježenog novim izazovima, ali i obvezama. Taj dan s nestrpljenjem iščekuju i prvašići. No, svake se godine suočavamo s tendencijom opadanja broja djece koja se upisuju u prve razrede. Tako je primjerice u Subotici ove godine u prvi razred upisano 1270 djece, što je manje za stotinu u odnosu na prošlu godinu. Isti slučaj ne mimoilazi niti hrvatsku zajednicu, koja je ove godine bogatija s dvadeset i troje prvašića.

NAJBROJNIJI ODJEL U MATKU

Redovita nastava na hrvatskom jeziku i dalje se odvija u pet škola na području Grada Subotice. Ove je školske godine najbrojniji prvi razred na hrvatskom nastavnom jeziku u OŠ *Matko Vuković* u Subotici, gdje je upisano njih desetero. Po troje djece upisano je u OŠ *Ivan Milutinović* u Subotici i OŠ *Matija Gubec* u Tavankutu, dvoje u OŠ *Sveti Sava* u Aleksandrovu, četvero prvašića upisano je u prvi razred u područnoj školi OŠ *Ivan Milutinović* u Maloj Bosni te jedan u OŠ *Vladimir Nazor* u Đurđinu.

U Osnovnoj školi *Matija Gubec* u Tavankutu ove školske godine prve razrede će ukupno pohađati 24-ero prvašića. Dva prva razreda u područnim školama u Mirgešu i Gornjem Tavankutu broje po šest učenika, dok će prvi razred na srpskom nastavnom jeziku u Donjem Tavankutu pohađati četrnaestero djece. Novina u tavankutskoj školi jest uvođenje bilingvalne

nastave koja će se održavati na hrvatskome i engleskom jeziku, a pohađaće je tri dječaka – **Luka Vuković**, **Martin Vuković** i **Fabijan Dulić** u društvu učiteljice **Marice Skenderović**.

Dobrodošlicu prvašićima u tavankutskoj školi priredili su

Bačić je u izjavi za medije rekao kako je nakon više od deset godina obrazovanja na hrvatskom jeziku sada riješen glavni problem – problem udžbenika. »Taj je problem godinama istican ne samo među roditeljima, učiteljima i nastav-

školu sada manje-više kompletni«, kazao je Bačić.

On se ukratko osvrnuo i na ovom prigodom uručene udžbenike za više razrede. »Ti udžbenici su prevedeni od kompetentnih profesora iz Hrvatske, svi ti prijevodi su prihvaćeni

Predsjednik HNV-a Slaven Bačić u posjetu školi *Matko Vuković*

učenici četvrtih razreda, dok je sve pozdravila i ravnateljica **Stanislava Stantić Prčić**.

URUČENI UDŽBENICI

Predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća u tehničkom mandatu dr. sc. **Slaven Bačić** posjetio je u srijedu OŠ *Matko Vuković* u Subotici, gdje je svečano uručio nove udžbenike za više razrede osnovne škole učenicima koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku.

nicima, nego i na međudržavnoj razini. Ovo je rezultat višegodišnjeg rada, prije svega napora HNV-a. Prošle smo godine, isključivo sredstvima HNV-a, tiskali udžbenike za niže razrede osnovne škole. Ove su godine tiskani udžbenici za više razrede osnovnih škola, zajedno s Republikom Hrvatskom koja je platila prevođenje sa srpskog na hrvatski jezik, te uz naše logističke napore, a Ministarstvo prosvjete je platilo tiskanje ovih udžbenika. Tako smo došli do toga da su udžbenici za osnovnu

od ovdašnjih prosvjetnih vlasti i upravo ovih dana su izišli iz tiska«.

Ravnateljica OŠ *Matko Vuković* **Marija Crnković** je ocijenila kako je ovo značajan dan za ovu školu. »Udžbenici su stigli, radujemo se i mi u školi, kao i učenici, a vjerojatno i njihovi roditelji. Ovo je bitno jer će nam sada biti mnogo lakše raditi i organizirati nastavu, neće više biti pitanja – hoće li biti udžbenika ili neće«, izjavila je ravnateljica škole.

I. D. / D. B. P.

IZBORNE AKTIVNOSTI

Prikupljaju se potpisi za elektore

Prikupljanje potpisa za elektore u punom je jeku u hrvatskoj zajednici. Za manje od 30 dana potrebno je prikupiti najmanje 3600 potpisa koji će na elektorskoj skupštini zakazanoj za 26.

listopada (a elektorske prijave treba predati 30 dana ranije) birati novi saziv Hrvatskog nacionalnog vijeća. Za sada potpise za elektore prikupljaju dvije liste - Zajednička lista hrvatskih udruga i Hrvatska lista dr. Slaven

Bačić, a najavljeno je da će se u ovaj posao uključiti i treća lista - Lista Pučke kasine.

O tome kako se odvija ovaj proces razgovarali smo s predstavnicima dvije liste koje već rade na prikupljanju potpisa.

Andrija Anišić, inicijator
Zajedničke liste hrvatskih udruga

Darko Sarić Lukendić, koordinator izbornog
stožera Hrvatske liste dr. Slaven Bačić

HR: Jeste li započeli s prikupljanjem potpisa za elektore?

A. A.: Zajednička lista hrvatskih udruga već pola godine marno radi na upisivanju novih članova u poseban birački popis, jer nam je glavni cilj do sljedećih izbora za HNV osigurati neposredne izbore i tako skinuti ljagu srama s naše zajednice koja još uvijek ima elektorske izbore. Dakako da paralelno radimo i na prikupljanju potpisa za elektore i to na cijelom području naše zemlje.

D. S. L.: Započeli smo proces ovjere i prikupljanja potpisa za elektore koji se kandidiraju u ime liste dr. Slaven Bačić i imali smo niz komplikacija koje su izazvane nejasnim uputstvima od strane Ministarstva na samom početku kampanje glede dokumenta koji se ovjerava – je li to obrazac kojim birači podržavaju kandidaturu elektora ili tzv. Izjava. Ne želeći da riskiramo posao koji je već urađen ovjeravamo oba dokumenta.

A. A.: Proces prikupljanja elektora ide dobro, premda smo u puno težem položaju od liste dr. Slavena Bačića, budući da oni imaju adrese i telefone potpisnika za elektore od prošle kampanje, ali i veliki broj onih koji su upisani u birački popis. Stoga mi naglasak, kako sam već rekao, stavljamo na novoupisane članove u birački popis, jer će oni onda dati i potpis našim elektorima.

Željeli bismo ove godine imati elektore iz što više mjesta i tako očitovati da Hrvata zainteresiranih ima i izvan Bačke. Najaktivniji su članovi naše liste u Srijemu, ali nadamo se elektorima i u Beogradu i Nišu, a možda i u Banatu. Imamo puno aktivista, no najviše radimo po principu da se naši elektori potrudu sami skupiti za sebe dovoljan broj potpisa. Dakako, uz podršku hrvatskih udruga koje podržavaju našu listu.

D. S. L.: Trenutačno radimo ovjeru potpisa u Domu DSHV-a u Subotici, radimo u Tavankutu i okolnim selima već prema rasporedu po kojem smo dobili ovjerivača, zatim smo počeli ovjeru potpisa u Srijemskoj Mitrovici i Sonti te u Monoštoru. Očekujem da u narednom periodu krene ovjera potpisa i u drugim mjestima u kojima žive Hrvati.

Cijeli ovaj postupak izbora za nacionalna vijeća obiluje ovoga puta brojnim komplikacijama i posve nepotrebnim procedurama koje znatno otežavaju sam postupak izbora i iako je najavljivano da će nakon donošenja zakona taj izborni postupak biti znatno jasniji i transparentniji čini se da je on zapravo zakompliciran do neizdržljivosti.

A. A.: Teško je to procijeniti, dok je skupljanje potpisa u tijeku. No, niti ne kanimo objaviti broj elektora do kraja kampanje. Tek kad se skupljanje potpisa završi, objavit ćemo broj elektora i krenuti u pregovore s drugim listama u cilju stvaranja jedinstvene liste za samu elektorsku skupštinu. Voljeli bismo da ta skupština traje što kraće, da bude sve jasno već prije skupštine i da nakon objavljivanja popisa dvadeset devet članova HNV-a u narednom mandatu razgovaramo o budućnosti naše hrvatske zajednice i zajedničkom djelovanju svih udruga i institucija i svih Hrvata za dobrobit hrvatske zajednice.

D. S. L.: Zakon propisuje da je 60 elektora minimum da bi se održala elektorska skupština. Naša je ambicija da dostignemo taj minimum samostalno. Govorim to kao koordinator izbornog stožera Hrvatske liste dr. Slaven Bačić, da ne bismo došli u situaciju da možda oni koji su naši oponenti svojim nedolaskom na elektorsku skupštinu uvjetuju opstojnost HNV-a ili njegovo eventualno brisanje. Nadam se da ćemo imati tih 60 elektora i koristim ovu prigodu da pozovem sve one koji su zainteresirani sudjelovati u izbornoj skupštini da svojim glasom i svojim ugledom doprinesu kredibilitetu i legitimitetu onih koji će sutra biti izabrani u nacionalno vijeće da se kandidiraju za elektore, da ovjere 60 potpisa i ispune te zakonske preduvjete koji se traže i onda zajedničkim snagama uspijemo ovjeriti tih 60 elektorskih prijava koliki je zakonski minimum.

J. D.

Kako smo u prošlom broju vašeg i našeg lista obećali, nastavljamo izveštavati o aktivnostima koje poduzimaju nacionalno-manjinske stranke, udruge i pojedinci glede izbora za Hrvatsko nacionalno vijeće koje će se održati 26. listopada. I u ovom broju možete čitati njihova mišljenja, opredjeljenja i poduzete aktivnosti.

Marko Vilić, predsjednik HBKUD-a *Lemeš, Lemeš*

NE TREBA PUNO MIJENJATI!

Koga ćemo podržati još vagamo, ali do elektorske skupštine imamo još dovoljno vremena da ocijenimo koga ćemo podržati. Ja ću se kandidirati za elektora, krenuli smo u akciju prikupljanja potpisa i nadam se da ćemo sakupiti dovoljan broj potpisa. S obzirom na broj upisanih u poseban popis birača teško da imamo mogućnost za još jednog kandidata za elektorsku skupštinu.

Stari saziv HNV-a je uz sve poteškoće dobro radio i mislim da ne treba puno mijenjati.

Z. V.

Zvonko Tadijan, predsjednik KPZH *Šokadija Sonta*

TKO JE DALEKO OD VATRE SLABO SE UGRIJE

Po odluci Upravnog odbora KPZH *Šokadija* će aktivno sudjelovati na izborima. Jedini motiv nam je naša želja, a i životna zainteresiranost, da krovna institucija Hrvata u Srbiji funkcionira najbolje moguće. Mora se čuti i naš glas, ne u smislu našega bavljenja politikom, nego u smislu onoga što radimo. Jednostavno želimo da projekti koje radimo budu podržani na svim razinama i da imamo izravni upliv u tu priču. Glede

stava s kim, što i kako, nismo se opredijelili. Naša jednoglasna odluka je da prikupimo što više elektorskih potpisa i da na skupštinu idemo sa *Šokadijinim* elektorima. To će nam ujedno biti i mala provjera koliko potporu imamo među Sonćanima. Nismo uopće razgovarali s kim i kako, to je priča za poslije. Nismo se htjeli apriori svrstati ni na jednu stranu, pogotovo ne na početku priče. Bojimo se da će po običaju u kampanji biti puno nekorektnosti, da ne uporabim ružniji termin, a ne bismo se htjeli zamjerati s nikim u našoj zajednici. Naš je stav za sada neutralan, jer smo protiv bilo kakvih podjela koje su itekako prisutne u našoj zajednici. Nažalost, kod nas je tako: čim si krenuo u izbornu priču, nekom si se već u startu zamjerio. Ukoliko se svrstaš na neku listu, automatski postaješ neprijatelj drugima. Svjestan sam i da će se *Šokadija* ovakvim svojim stavom zamjeriti i jednima i drugima. Tu čovjek ne može biti dovoljno pametan. Mi se ne borimo, kako se to danas popularno kaže, niti za jednu sinekuru. Zanima nas samo da budemo prisutni u središtu zbivanja i da budemo informirani iz prve ruke, jer u našoj zajednici već godinama postoji problem da se tko je daleko od vatre, jako slabo ugrije.

I. A.

Petar Pifat, predsjednik HKPD-a *Jelačić, Petrovaradin*

UKLJUČITI SE I GLASOVATI

Članovi HKPD-a *Jelačić* koji su građani Petrovaradina većinom su Hrvati i vjerujem kako će se, sukladno svom nacionalnom identitetu, opredjeljenju i zauzimanju za interese i poboljšanje položaja hrvatske zajednice u Srbiji, uključiti i dati potpis za osobe koje se budu u Petrovaradinu kandidirale za elektore. Budući da Petrovaradin nema aktivnu političku stranku koja se bavi pitanjima Hrvata, onda će sigurno *Jelačić*, kao što je do sada bio u kulturnom smislu okupljalište i središte događanja na kulturnoj razini, biti generator i mjesto na kome će se propagirati hrvatstvo. Vjerujem da ćemo i iz naših redova imati elektore koji će se kandidirati. Mi ćemo pozvati naše članove i ostale Hrvate iz Petrovaradina da ih podrže.

A. J. M.

Marijan Sabljak, predsjednik HKUPD-a *Stanislav Preprek, Novi Sad*

VIŠE DJELOVATI

Mi ćemo, kao i prije četiri godine, pružiti potporu za sada jedinom kandidatu za elektora *Stanku Krstinu*, a pružit ćemo pomoć i ukoliko se još netko pojavi. Mislim da je bitno da se uključe ljudi sa svih strana kako bi to dovelo do rezultata, a kada smo ovako iscjepkani i podijeljeni to ne vodi ničemu. To i jest namjera onih koji nas hoće marginalizirati kroz ove podjele Hrvata koje su nama strane. Također mislim da HNV ne treba biti političko tijelo, nego treba manje voditi politiku DSHV-a, a više djelovati. Ukoliko ovo tijelo dobro radi, radit ćemo i mi udruge, HNV mora biti svestrano organiziran i stalno nazočan u svim problemima koje imamo.

A. J. M.

Vesna Zelenika, predsjednica Hrvatske udruge građana *Bezdanska marina, Bezdan*

TREBA NAM JEDINSTVO

U ime DSHV-a sam kandidatkinja za elektorsku skupštinu. Potrudit ćemo se da imamo još jednog elektora u ime udruge *Bezdanska marina*. Bez obzira kakav bio novi saziv HNV-a, očekujem jedinstvo i zajednički rad u interesu hrvatske zajednice. Mislim da ove podjele nisu dobre. Ako budemo jedinstveni mogli bismo do

narednih izbora prikupiti dovoljan broj birača u poseban popis i tako omogućiti izravne izbore i za naš HNV.

Z. V.

Ivan Karačić, predsjednik udruge *Sveta Barbara*, Vrdnik

TRI ELEKTORA

Za predstojeće izbore predložiti ćemo tri elektora. Smatramo za neuspjeh loš upis u poseban birački popis i smatram da je za to isključivo odgovoran i kompetentan HNV. Nadamo se da će budući saziv HNV-a više poraditi na upisu u birački popis.

S. D.

Marija Šeremešić, predsjednica UG *Urbani Šokci*, Sombor

KOME DATI GLAS?

Svi članovi naše udruge upisani su u poseban popis birača. Nećemo imati svog kandidata za elektorsku skupštinu, ali naš dogovor je da nećemo, da tako kažem, imati kolektivno mišljenje, već ćemo podržati elektora za koga smatramo da je prava osoba. Naš zajednički stav u udruzi je da novi saziv HNV-a treba da bude spoj iskustva,

dakle onih ljudi koji su do sada bili u politici i mladih obrazovanih ljudi, koji mogu po pitanju hrvatske zajednice uraditi nešto novo, što znači da iza sebe nemaju repove ili mrlje u političkoj karijeri. Jedino takav spoj može činiti pravo Hrvatsko nacionalno vijeće, koje će svojim odlukama moći vratiti povjerenje u narodu. Znači vratiti povjerenje u hrvatske institucije, s vrijednim ljudima, koji će raditi za dobrobit hrvatske zajednice, a ne u svoju osobnu korist.

Moje osobno mišljenje je da u Somboru postoji veliki problem tko će biti elektor i kome dati glas. Ja se neću kandidirati, jer su sve te igre i igrice oko toga tko će biti biran iza mene. Ne želim više sudjelovati u tome jer mislim, što sam već i rekla, da se trebaju angažirati mladi. No, jako me zanima kome ću dati glas i tko će biti ta osoba koja će na neki način predstavljati i nas, mišljenje i potrebe udruga i tko će naprosto biti lider hrvatske zajednice.

To što hrvatska zajednica nije uspjela osigurati dovoljan broj birača za izravne izbore nije posljedica straha, kako često možemo čitati u tisku. Davno su prošla vremena kada se netko plašio, već su ljudi postali bezvoljni i apatični, što zbog ekonomskih razloga, što zbog podjela u hrvatskim institucijama ili zbog toga što ne vide neki boljitak, pa im nije niti stalo da se upišu u poseban popis birača. Nadam se zato da će novi saziv HNV-a to promijeniti.

Z. V.

Marin Katačić, predsjednik HKPD-a *Silvije Strahimir Kranjčević*, Breg

ZA INTERES CIJELE ZAJEDNICE

Planiramo da za elektorsku skupštinu prikupimo potpise podrške za dva elektora, a osim mene to će biti *Željko Kolar*. Nisam vidio spisak ljudi upisanih u poseban popis birača, ali se nadam da ćemo imati dovoljno vremena da prikupimo potreban broj potpisa.

Smatram da u HNV-u trebaju biti ljudi koji će doprinijeti boljitku hrvatske zajednice, da to budu najbolji ljudi koji će raditi u interesu cijelog hrvatskog korpusa, a ne radi plaće i funkcije.

Rekao bih da je narod nezainteresiran za izbore i uopće za ostvarenje nekih svojih prava. Ljudi se bore da prežive, a sve ostalo je poslije toga. Kvalitetan sastav HNV-a može pomoći da se to promijeni.

Z. V.

Josip Ivanković, predsjednik *Pučke kasine 1878*.

ZA KORJENITE PROMJENE U ZAJEDNICI

Na izborima za novi saziv Vijeća aktivno ćemo sudjelovati. Niti jedna od dviju lista koje se u javnosti spominju nisu, niti mogu biti naš izbor. Više je nego neophodno da se u našoj manjinskoj zajednici dogode korjenite promjene.

Ljudi koji su vodili politiku zajednice doveli su je na najniže moguće grane. Jedan od velikih znakova toga je nezavršeni posebni birački popis hrvatske nacionalne manjine, iz kojeg proistječe elektorski sustav biranja predstavnika u nacionalnom vijeću. Očigledna je namjera da se ne radi klasična kampanja i da se vijećnici ne biraju izravno, jer velika većina osoba koje kao elektori uspiju postati vijećnici u stvarnosti nemaju kvalitete za koje bi ljudi iz naše zajednice glasovali. Mislim da će treća lista sastavljena od ljudi koji su novi, koji su mlađi, čistog srca i obraza, ovaj put biti naš izbor. Krajnje je vrijeme da HNV počne raditi za interese Hrvata u Srbiji, a ne za uske interese šašice ljudi u Subotici i okolici.

Pučka kasina 1878. je od prvog dana uključena u rad HNV-a. Na to nismo posebno ponosni, s obzirom da su oba saziva HNV-a, po našem mišljenju, u svom radu činila velike propuste, koji su u hrvatskoj zajednici činili i mnoge loše stvari na koje dobri poznavatelji prilika u zajednici i Vijeću nikako ne mogu biti ponosni. U oba saziva naši su vijećnici jasno i glasno ukazivali na izrazito štetne odluke koje su donošene na sjednicama HNV-a. Jedna od takvih odluka u posljednjem sazivu je svakako održavanje 58 telefonskih sjednica HNV-a. Novac kojim Vijeće raspolaže nažalost se ipak raspoređivao više u namjeri da se određene udruge posvađaju ili dovedu na rub gašenja, nego da uspješno rade unutar zajednice. U prvom sazivu Vijeća predsjednici su sebi dopuštali da ključne odluke za HNV donose sami ne pitajući vijećnike, a u zapisnik s neke od sjednica stavljali su kako su vijećnici o toj odluci odlučivali.

D. B. P.

Ladislav Suknović, predsjednik HKPD-a *Matija Gubec*, Tavankut

PRIDONIJETI RADU BUDUĆEG HNV-A

»*Matija Gubec*« je institucija s visokom reputacijom i velikim brojem odobrenih projekata, što je isključivo rezultat neumornog rada članova ove institucije i siguran sam da svojim programskim prijedlogom možemo pridonijeti i radu budućeg HNV-a.

Naša udruga je uključena u proces prikupljanja potpisa za elektore, koliko nam to vrijeme i obveze dozvoljavaju, imajući u vidu broj trenutačnih projekata u realizaciji i turističke aktivnosti koje su vrlo intenzivne, a od čega Udruga živi.

Kandidirali smo nekoliko članova naše Udruge koji bi svojim iskustvom i znanjem mogli doprinijeti kvalitetnijem radu HNV-a i zastupljenosti naše zajednice u Republici Srbiji. Broj elektora će ovisiti o količini prikupljenih potpisa.

D. B. P.

Biće nikako

Spremi se... Pozor... Sad!. Dočekasmo i početak utrke za novi saziv krovne institucije Hrvata u Srbiji. Treba uzeti posao preda se i krenuti u prikupljanje potpisa potpore... Veliki je to posao... Teško je prikupiti 60 potpisa Hrvata, pa još upisanih u popis, pa još ovjerenih u matičnim uredima, pa još poznanika. Nekima je to nemoguća misija pa kukaju po portalima, forumima, novinama... Znaju oni sebe i znaju kako ih ljudi doživljavaju... Neki su se nudili za visoke funkcije – jer su eto baš oni naj-sposobniji i svi ih, jelte, takvima doživljavaju., al' ne mogu u to uvjeriti 60 osoba da ih podupru, a nitko neće uraditi taj posao umjesto njih... Ma šteta je, puuuno gubi zajednica...

Kad je postalo jasno da će i ovoga puta izbori biti elektorski krenula je kanonada napada na one koji su najviše uradili. Ne na one koji su najmanje. Možda po onoj paorskoj – udri konja koji najviše vuče. U organiziranim kampanjama upisa najveći posao obavio je Demokratski savez Hrvata u Vojvodini. Aktivisti DSHV-a su upisali preko 12 tisuća osoba – što je tada bilo oko četiri petine ukupno upisanih. Drugi subjekti su omanuli, a najviše dio udruga, od kojih neke nisu upisale ni sve svoje članove. I pokraj informacija u medijima i dobivenih promidžbenih materijala, pojedinci nisu smjeli, željeli ili su smatrali da nemaju interesa, upisati se u PBP (PBS). Egzotični likovi na hrvatskoj manjinskoj sceni koji zbog elektorskih izbora kukaju kao zadušne babe, nisu upisali ni sve članove svoje obitelji! Redovan upis je i dalje vršen. Hrvati su preko portala, radijskih emisija i izjava članka pozivani na upis. Neki su se upisivali zbog dobivanja hrvatskih dokumenata i to je podiglo upis za par tisuća osoba... No, značajan broj upisanih kao Hrvati se nakon dobivanja hrvatskih dokumenata ispisao iz posebnog biračkog popisa. Neprovjereno – oko pet stotina osoba.

Osobno sam vršio upis i ušao u 30 domova Hrvata u Stanišiću i Lemešu. Interesantno, svi su znali za upis jer su pratili TV i dobili promidžbene materijale poštom i tjednikom *Hrvatska riječ*. Prosjek je bio 1,9 osoba u obitelji. Staro. Tužno. Upisalo se tridesetak. Što sam tada doživio i čuo? Plaše se... Ne žele... Ne treba im... Nisu zainteresirani... I inače ne glasuju ni na »redovnim« izborima... Neka drugi to urade... Neće da im susjedi predbace da hrvatuju... Upisat će se žena – a on neće. Bolje je tako... Neće. Kćerka im udana za Srbina... Neće. Sin nezaposlen – možda mu naštetiti ako zadruga počne s radom... I ne interesira ih kako će to komentirati rodbina u Dalmaciji i Bosni. Njima je lako. A i kad odu tamo i oni su Hrvati s velikim H. Ovdje su mali i to u četiri zida. Treba preživjeti sa što manje problema... Dosta je što im drugi prave probleme, ne moraju i oni sami sebi... Ne mogu me primiti u kuću, jer se u selu zna da ja radim u »ustaškim« novinama, a ionako se neće upisati... Možda je točno da upis koristi hrvatskoj manjinskoj zajednici, ali nije točno da njima ne šteti... Znam da se Mađari u selu upisuju, al nije isto biti Hrvat ili Mađar u Srbiji.

Nakon 2-3 godine neki čije sam izjave citirao došli su kod mene. Ako imam formular, jer im treba upis zbog dobivanja hrvatskih dokumenata. I što sad u konzulatu »filozofiraju« s tim papirom o upisu? Imam formulare. I u svakoj radijskoj emisiji *Glas Hrvata* govorimo o upisu. I pomažemo oko upisa. I dalje ćemo.

Nadam se da ćemo za četiri godine imati neposredne izbore. I uz pomoć onih koji najviše kritiziraju. Ako ponovno odmah ne padnu u hibernaciju i probude se na ljeto 2018.

Ivan Karan

Krug se zatvara

Putovao sam opet ka Zapadu, preciznije Sjeveru, u Njemačku. Usput sam u Budimpešti spazio grafit: »Djed mi je bio nadničar, otac tvornički radnik, ja sam intelektualac, sin mi je neuposlen, a unuk će biti nadničar.« Postaje čak i na zapadu teško zaobići krizu. U Dresdenu se na glavnom kolodvoru prodaju, vjerojatno kineske, jeftine naočale s unaprijed zadanom dioptrijom.

Usput srećem kolegicu iz Rumunjske, radi za međunarodnu tvrtku. Ne planira se udavati, vodi psa na kampiranje, a kada joj je hladno, pušta ga i da spava kraj nje. Druga djevojka iz Engleske također živi bez čovjeka, s dva psa. Posla ima rijetko, pa je si napravila *business*: uči debele sredovječne azijske dame voziti bicikl. Od toga živi, ali joj je mjesec Ramazana dao neočekivan odmor.

Želim reći, ljudi napuštaju ranije utvrđene odnose. Premda se zatvara krug vremena, svijest je drugačija. Nitko ne želi steg. Radije sam nego tolerirati nekoga. I posljedice nikoga ne zanimaju, postoji samo sada i ovdje. U povratku sasvim druga slika, dva para Roma se vraćaju s dvomjesečnog posla iz Njemačke. Raduju se što će vidjeti opet svoju djecu, vesele se povratku u zavičaj. Piju pivo, pjevaju. Živciraju ostale, te kondukter prekida *show*.

Gdje smo mi između ove dvije krajnosti? Zaglavljeni u svojoj depresiji. Ne ide nam se nikuda, a uvjeti ostanaka su stravični. Moramo praviti teške kompromise, gubimo radost, gubimo sebe. Hoće li nam djeca doista biti nadničari? Što smo uradili? Gdje smo pogriješili? Može li se ipak nešto promijeniti? Za sto godina smo napravili krug. Od *K und K* monarhije do EU. Zapravo, pali smo jer nam mnogi preci nisu ni bili nadničari, već gazde. Koliko gazdi vi znate? Ne samo poljodjelaca, već onih koji idu smjelo naprijed i vuku sa sobom uposlenike koji rade za njih. Koliko pojedinaca krči stazu za svoje okruženje? Ne mnogi, zar ne?

Trebamo li opet doći do onoga: bolje grob nego rob? Ne vjerujem da će se opet pojaviti drug Tito. A i da se pojavi, ne bi ga nitko slijedio. Ljudi se više ne žrtvuju ni za kakve ideje. Sve smo ih isprobali i nisu nas daleko dovele. Ali, mogli bi surađivati. Ne samo prekogranično. O toj se prekograničnoj suradnji pravi takva fama. Potrebna nam je unutargranična, lokalna suradnja. Vjerujem da izlaz postoji, i kako je upravo iza ćoška. Samo se ne smijemo dati zaslijepiti i proći naprijed. Ako se predamo inerciji, odosmo k vragu. Predstavnicu njemačke katoličke fondacije mi priča svoje doživljaje iz Latinske Amerike, a zatim liječnica iz Meksika njezine. Kraj je blizu, ali može trajati dugo, ako promašimo smjer.

N. Perušić

PREČASNI VLADISLAV VARGA, DIREKTOR CARITASA SRBIJA

Djelotvorna kršćanska ljubav

Razgovor vodila: Zlata Vasiljević

Ne možemo ljubiti Boga koga ne vidimo, kada ne ljubimo bližnjega koga vidimo

Caritasova mreža u Srbiji aktivno se uključila u akcije prikupljanja i pružanja pomoći stradalima i ugroženima u katastrofalnim poplavama. Ono što je karakteristika Caritasove pomoći, jest osobno odnošenje paketa u obitelji, susret s čovjekom koji treba ne samo materijalnu pomoć nego i ljudsku blizinu i razumijevanje. No, to je samo dio aktivnosti Caritasa u Srbiji.

HR: Koliko dugo Caritas djeluje u Srbiji i u kojim područjima provodi aktivnosti na teritoriju ove države?

Caritas je svoju djelatnost na ovim prostorima počeo nešto prije 1990. godine, a u svom organiziranom obliku u Srbiji djeluje više od 20-ak godina. To znači da je djelovao i prije, jer je to suština bića Crkve, ali je svoju organiziranu formu, jer Caritas je organizirana kršćanska ljubav, dobio poslije pada komunističke vlasti. Kao što nam je poznato, ta vlast nije dozvoljavala da Crkva ima svoje socijalne caritativne aktivnosti, jer su vjeru ograničili na privatnu, a ne socijalnu dimenziju. Nažalost, u vrijeme raspada bivše Jugoslavije došlo je do teške gospodarske situacije, koja je također potaknula Crkvu da pripomogne stradalom stanovništvu, kako zbog ratova tako i zbog embarga koji je usli-

jedio. Što se tiče aktivnosti, one se mogu podijeliti u dvije velike skupine. To su urgentne i razvojne aktivnosti Caritasa.

Pod urgentnim se podrazumijeva velika humanitarna pomoć koju je Caritas podijelio u godinama embarga i ratova na tlu bivše Jugoslavije, a to je oko 700 velikih tegljača humanitarne pomoći, ogrjevnog drveta, peći i ostalog u vrijednosti od oko 22 milijuna njemačkih maraka.

Tu su bile i velike pomoći oko poplava u Banatu, klizišta na teritoriju Srbije, ali i Caritasove akcije sakupljanja pomoći za velike tragedije u svijetu, poput tsunamija u Indijskom oceanu, zemljotresa u Italiji, nesreća u Japanu i Filipinima, pomoć za izgorjeli manastir Hilandar, velika pomoć za izgradnju premještene prizrenske pravoslavne bogoslovije u Nišu, pomoć eparhiji šabačko-valjevskoj.

Ovih je mjeseci završen prvi dio velikog urgentnog projekta oko svibanjskih poplava, gdje je Caritas uspio prikupiti sredstva od Caritasove mreže u vrijednosti od oko 500.000 eura. Sada kreće takozvani rehabilitacijski projekt, koji će trajati više mjeseci, u kojem su predviđena sredstva od oko dva milijuna eura. Interesantno je kako su našem Caritasu pomogli iz velike mreže europskih, i ne samo europskih Caritasa, a također i Hrvatski Caritas u vrijedno-

sti od oko 70 000 eura. Do sada je pomognuto oko 5000 obitelji, a u idućem će razdoblju biti dodjeljivani vaučeri pomoći u vrijednosti od oko 1000 eura po obitelji. Pod vidom razvojnih aktivnosti Caritas provodi sljedeće projekte: razvoj Caritasa, program kućne njege i dnevnih centara, program mentalnog zdravlja, program centara za slušanje, program promatranja siromaštva i resursa, regionalni projekt župskih Caritasa i program izgradnje mira.

Osim tih aktivnosti koje su prisutne na nacionalnoj razini, postoje još mnoge druge koje su identificirane kao važne u svakom pojedinom biskupijskom Caritasu.

HR: Kojim je skupinama stanovništva prije svega namijenjena pomoć Caritasa i koliko ljudi je do sada bilo obuhvaćeno bilo kojom vrstom pomoći Caritasa?

U samom početku ta je pomoć bila u vidu obiteljskih paketa u hrani i higijeni, kasnije u ogrjevu i bila je namijenjena osobama koje smo identificirali kao osobe u potrebi. Pravili su se popisi i učili smo prepoznavati prave potrebe oko nas. Broj osoba kojima je pružena pomoć teško je znati pošto je Caritas donirao više od 250 zdravstvenih institucija u zemlji, neke pravoslavne eparhije, pokraj podjele pomoći na biskupijskoj razini.

Kako u samom početku, tako i sada, osobe koje je Caritas pomagao su osobe, kako kaže **Sv. Otac Franjo** u svojoj enciklici *Evangelii Gaudium* (Radost Evanđelja) – osobe na margini, »otpad« ili »ostatak« društva, od kojih nema nitko koristi. No, Crkva i njezino učiteljstvo preko svojih enciklika i dokumenata potiče nas pomagati upravo takve osobe, svjesni da je kršćanstvo prepoznatljivo po djelima, a ne riječima. Tako u svojoj napuštenoj, gladnoj, žednoj, bolesnoj braći – vidimo lik i osobu samog Krista koji je jasno rekao – »Meni si učinio.«

U projektu »Kućne njege i dnevnih centara« u 20-ak općina gdje je pružana takva vrsta pomoći, na mjesečnoj razini pomognuto je od 2500 do 3000 osoba. Osim starijih osoba koje su bile i jesu prvi strateški cilj rada Caritasa, tu su i osobe s posebnim potrebama, koje žive u svojim domovima i nemaju mogućnosti za socijalnim životom. Caritas otvara vrata takvim osobama u svojim dnevnim centrima, organizira za njih različite aktivnosti, druženja, radionice, posjete i izlete. Osim njih, tu je mogućnost za druženje i njihovih roditelja, koji tako prepoznaju vrijednost svojih najbližih. Divan je primjer posebnog Caritasova dnevnog centra **Sv. Rok** u Bečeju, koji okuplja i socijalizira 20-ak osoba s invaliditetom svaki

dan od 2009. godine do danas. Također, u Novom Sadu postoje posebni Caritasovi projekti, poput dnevnog centra za osobe s psihičkim smetnjama, koji u suradnji s institutom za psihijatriju KC Vojvodine pomaže takvim osobama, kao i *Montessori dječja kuća* u kojoj se od 2008. godine socijaliziraju djeca izbjegla s Kosova, egipćanske i romske nacionalnosti, muslimanske religioznosti.

HR: Od početka ove godine Caritas je počeo rad na primjeni projekta *PRO.ME.NE. - PROMocija Mreže za mentalno zdravlje*. Na koji način se provodi ovaj projekt, tko je je sve uključen u njega i kakvi su ciljevi ovog projekta?

Projekt financiraju Europska unija i Caritas Italije. Caritas Srbije provodi projekt sa sljedećim organizacijama civilnog društva: *Duga* iz Zrenjanina, *Duša*, *Videa* i *Herc* iz Beograda, *Valenca* iz Niša, *Mir* iz Pirota, *Sunce* iz Novog Kneževca. Cilj projekta je promicanje demokratskog dijaloga između srpskih institucija i mreže organizacija civilnog društva (OCD) koje rade na zaštiti ranjivih skupina, točnije korisnika službi za mentalno zdravlje, osnaživanjem njihovih unutarnjih kapaciteta i razvijanjem njihova sudjelovanja u javnim debatama, u procesima kreiranja politika, u pružanju novih usluga njege i podizanju svijesti širom zemlje. Jedna od prvih aktivnosti je mapiranje i analiza situacije u Srbiji po pitanju organizacija civilnog društva i neformalnih skupina korisnika službi za mentalno zdravlje. Od ključnog je značaja provesti mapiranje i analizu karakteristika postojećih OCD i neformalnih skupina koje su aktivne na polju mentalnog zdravlja, kao i razlika koje postoje među njima, ograničenja i potreba s kojima se susreću, kako bi se postigla maksimalna efikasnost projekta, kao i da bi se u njega i u promovirane procese uključilo što više aktera civilnog društva.

HR: Stari su posebice ranjiva kategorija u svakom društvu, pa i u našem

društvu. Na koji način Caritas pruža pomoć ovoj kategoriji stanovništva?

Preko kućne njege i dnevnih centara, ta se pomoć sastoji u osnovnoj zdravstvenoj njezi, (mjerenje tlaka, šećera u krvi), pomoći oko osobne higijene, svakodnevne pomoći u kući, odvoženju do liječnika, nabavi namirnica, dovoženju i odvoženju starijih do dnevnih centara i pružanju osnovnih potreba.

HR: Koliko se kroz rad Caritas pozorno sti posvećuje mladima, koji su, u današnje vrijeme posebice, ugrožena kategorija stanovništva?

Nažalost, iako je drugi važni prioritet u radu Caritas bio od početka svijet mladih, nije se mnogo uspjelo napraviti za njih. No, ono što smo uspjeli, to je uključivanje mladih kao volontera u već spomenute aktivnosti, gdje su se posebice pronašli i osjetili svoju veliku ulogu u tome. Također su organizirane Caritasove ljetne škole iz cijele regije bivše Jugoslavije plus Albanija i Rumunjska. To je bila dobra prigoda povezati mlade aktivne osobe u jednu jaču zajednicu, koja se vremenom i sama organizirala u različitim urgentnim projektima, a preko stručnih predavanja neki su našli i samo zaposlenje u društvu. Također, Caritas je imao nekoliko projekata o ovisnosti, gdje su bili uključeni upravo mladi.

HR: Prateći aktivnosti Caritas može se steći dojam kako je Caritas mnogo više prisutan na teritoriju središnje Srbije nego Vojvodine. Zbog čega je tome tako?

Možda se to više primijetilo u nedavnoj velikoj tragediji svibanjskih poplava. I stvarno je tako, neki od župskih Caritas, poput Šapca i Valjeva, su jako razvijeni, organizirani i imaju mnoge aktivnosti koji zadivljuju Crkvu u Srbiji. Interesantno je kako su to župe s malobrojnima katolicima, a svoju aktivnost najviše zahvaljuju velikoj brizi lokalne crkve. I zbog toga su prvi i reagirali na terenu u svibanjskim poplavama i bili

prepoznati od ovoga društva. I tu je odgovor: ako se mjesni biskup i župnik ne brine i ne stara za Caritas, on se slabo razvija.

U zadnjem svom Apostolskom pismu pape Benedikta *Intima ecclesiae natura* naglašeno je kako su biskupi prvi odgovorni za caritativnu službu i da trebaju formirati službu župskog Caritas. Jasno, biskupi tu dužnost predaju odgovornim za caritativne aktivnosti, ali bez njihova stalnog angažiranja Caritas se teško razvija i teško postaje samoodrživ.

Je li svuda tako? Nisam siguran. No, ono što sa sigurnošću mogu reći, to je da je u Vojvodini Caritas mnogo više prisutan, jer ima tri biskupska i jedan egzarkatski Caritas, koji jako dobro djeluju i promiču pedagoški vid na području mnogih župskih zajednica i obrazuju duh zajedništva i autentične kršćanske ljubavi. Isto tako, rad Caritas je u Vojvodini i najviše prihvaćen i podržan od lokalnih vlasti u Subotici, Zrenjaninu, Novom Sadu, Srijemskoj Mitrovici, Ruskom Krsturu i mnogim drugim mjestima.

HR: Kakvi su planovi Caritas Srbije u idućem razdoblju?

Ono što je jasna vizija Caritas, to je upravo poziv Crkve da se u svakoj župi osnuje ozbiljan i stalni župski Caritas. To je velika odgovornost lokalne crkve da bi bila ono što jest, bez čega nema Crkve, bez čega Crkva ne diše punim plućima i svjedočanstvom koje Krist zahtijeva od svojih vjernika – »Tako neka svijetli svjetlost vaša pred ljudima da vide vaša dobra djela i slave Oca vašega koji je na nebesima« (Mt.5,16). Tako smo ove godine i produžili raditi na projektu »Izgradnja Caritas i smanjivanje siromaštva«. Cilj ovog projekta je da se u svakoj biskupiji pokrenu nova tri župska Caritas, koji će promicati solidarnost preko konkretnih akcija u suradnji sa svim ljudima dobre volje i akterima na terenu. Rezultat je razvijeni kapacitet mreže Caritas u Srbiji i osnaživanje volonterske mreže po biskupijama. U tom cilju je

svaka biskupija imenovala jednog svećenika koji je odgovoran za animaciju župskih Caritas. Koliko je taj program zaživio, već se moglo primijetiti povodom animiranja svojih župa za sakupljanje pomoći stradalim u poplavama.

HR: Rad Caritas zasnovan je na radu velikog broja volontera. Koliko je razgranata mreža volontera?

Sigurno je da je Caritas, kao bezinteresna, konkretna, konstantna i djelotvorna kršćanska ljubav – zasnovan na radu volontera, koji s vremenom postaju »stručnjaci« u tom području. To znači da dobro organiziraju župski Caritas. Na kraju, tko je bio prvi caritativac nego **Marija**, koja je otišla »volontirati« kod **Elizabete** i koja je prva primijetila problem ili nedostatak u Kani Galilejskoj. No, ono što ona nije mogla, mogao je **Krist**. Tako i naši volonteri daju sve što je u njihovoj moći i dobroj volji, a ostalo prepuštaju Božjoj Providnosti. Divan je primjer **Majke Tereze**, koja je sve učinila za gladne, a kad je ponestalo hrane, rekla je Isusu u molitvi: »Ja sam učinila svoje, a Ti sada učini Tvoje. Ovi gladni su Tvoja djeca, ne moja.« I dogodilo se čudo, te su noći došli kamioni pomoći od vojske koja je ranije završila manevre nego obično i višak dovezla kod Majke Tereze.

Što se tiče mreže volontera, mi ih imamo dovoljno, hvala Bogu, samo ih treba u tome podržavati, osobito to trebaju činiti svećenici ili časne sestre. Koliko je biljka pustila korijen u zemlju, toliko je velika i plodna krošnja. Tako i s volonterima, koliko su uronili u Božju ljubav (Caritas) – tolika će biti njihova aktivnost. Drugim riječima, koliko smo Kristovi – toliko ćemo biti Caritasovi, jer On ne traži da Njega ljubimo, nego: »Ljubite jedni druge kao što sam ja vas ljubio« i »Nitko nema veće ljubavi nego dati svoj život za svoju braću.« I tu je sva mudrost Caritasova volontera i kršćanina općenito. Ne možemo ljubiti Boga koga ne vidimo kada ne ljubimo bližnjega koga vidimo.

U SUSRET PRIVATIZACIJI MEDIJA: ŠTO ĆE BITI S PROGRAMIMA NA JEZICIMA NACIONALNIH ZA

U raljama privatnog dinara

Do 15. rujna trebalo bi se znati ima li zainteresiranih kupaca za medije čiju je prodaju objavila Agencija za privatizaciju. Taj datum rok je u kome zainteresirani kupci trebaju dostaviti svoje pismo izjašnjenje o modelu privatizacije, cijeni, planu poslovanja.

Ne važi to samo za medije, već i za nekoliko stotina drugih poduzeća. No, u ovom tekstu osvrnut ćemo se samo na privatizaciju medija i na to što ona znači za informiranje lokalnih sredina, a prije svega informiranja na jezicima nacionalnih zajednica. Zajedničko za sve je strepnja od toga što će im donijeti privatizacija, a to je razumljivo, jer iskustva medija koja su imala tu nesreću u privatizaciju uči ne svojom voljom, prije nekoliko godina, pokazuju kako je privatizacija imala uglavnom loše posljedice na kvalitetu programa i položaj zaposlenika. S druge strane, zagovornici izlaska države u bilo kom obliku iz vlasništva u medijima prednost daju projektnom financiranju, koje treba omogućiti opstanak kvalitetnih i slušanih programa. No, što je s programima na jezicima nacionalnih zajednica? Trebaju li se oni naći na tržišnoj utakmici, ili se pak za njih mora naći drugačiji način?

RADIO SUBOTICA

Većina elektroničkih medija iz Vojvodine čija je prodaja oglašena emitira programe na

jezicima nacionalnih zajednica, a u mnogima postoje i posebna uredništva koja pripremaju taj program. Jedan od njih je i Radio Subotica, koja osim uredništva na srpskom ima i uredništva na mađarskom i hrvatskom jeziku. Javno su poduzeće i financiraju se iz proračuna Grada. Direktora **Ljubišu Stepanovića** pitali smo koliko ova najavljena privatizacija ugrožava informiranje na lokalnoj razini i općenito opstanak medija, u ovom slučaju konkret-

dobivanja subvencija. Promjena državnog u privatno vlasništvo nije nikakva garancija za podizanje kvalitete informiranja, a bogato i tužno iskustvo u privatizaciji nas uči da prepuštanje lokalnih medija potpunoj privatnoj praksi može značiti da će 'majmun ući u tenk', a onda štetu ne može nitko izračunati«, odgovara slikovito Stepanović. S obzirom da Radio Subotica ima uredništva na srpskom, mađarskom i hrvatskom jeziku, pitanje je koliko

ali pitam se kakav interes privatni kapital ima da bi srljao u tu provaliju. Pokušavam, ali bezuspješno, zamisliti tog filantropa koji je toliko bogat, toliko dobar i toliko glup da bi prihvatio platiti alimentaciju medijima koje država, kako vidim, napušta. Radio Subotica nema likvidnu imovinu – ni zgrade, ni zemljište, ni milijunsko tržište kao *Studio B* na primjer, ni kabelsku, niti drugu distributivnu mrežu, niti drugi imovinski ekvivalent da bi se investitor 'zalijepio' za nas. Zaključujem da su ugrožena prava i apsolutne većine – dakle građana i relativne većine i svih manjina«, kaže Stepanović.

Urednica uredništva na hrvatskom jeziku **Ivana Petrekanić-Siđ** nije optimista kada je riječ o budućnosti programa na hrvatskom jeziku. »Hoće li novi vlasnik zadržati ovaj broj uposlenika, u što sumnjam, ili će se dogoditi ono što se uglavnom događa kada privatnik uzme nešto u ruke – da ne plaća radnike ili ih plaća toliko malo da oni sami odu? Ako nas netko i kupi zadržat će program u ovom obliku, ali pitanje je koliko će ljudi biti zadovoljni i biti spremni raditi. U uredništvu na hrvatskom trenutačno

PRIMJER HRVATSKE

Lokalnim i regionalnim elektroničkim medijima u Hrvatskoj pripada tri postotka od TV pretplate. Na taj se način godišnje dodijeli 30 do 40 milijuna kuna. No, važno je reći i kako je u Hrvatskoj mnogo manje radijskih i TV postaja nego u Srbiji. NDNV se zalagao da se razina financiranja medija fiksira na iznos od dva posto sredstava u proračunima, ali taj prijedlog nije podržan.

no Radio Subotice. »Svi, apsolutno svi ovdašnji mediji opstaju zahvaljujući transferu novca iz javnih izvora. Očigledno je da privatni mediji dobivaju novac iz proračuna kroz takozvano programsko financiranje, koje je *de facto* programsko foliranje radi

najavljena privatizacija ugrožava informiranje na jezicima nacionalnih zajednica, odnosno hoće li neki novi vlasnik imati obvezu ili interes za emitiranje takvog programa? »Zakon inzistira na očuvanju i jezične i programske strukture u sljedećih pet godina,

ZAJEDNICA?

Upitan opstanak radijskih emisija na jezicima manjina

je nas petero uposlenika. Ukoliko nas recimo ostane dvoje, pitanje je kako pripremiti svakodnevno tri sata programa na hrvatskom jeziku i koliko će taj program biti kvalitetan», kaže Petrekanić-Siç.

SOMBOR I BAČ

Programi na hrvatskom jeziku emitiraju se i na valovima Radio Sombora i Radio Bačke iz Baça. Očekuju li da će i poslije privatizacije tih emisija biti u programskoj shemi? »Nadamo se da će i novi vlasnik biti zainteresiran pod istim uvjetima nastaviti emitiranje emisije. Do sada je dobivanje regionalne frekvencije bilo uvjetovano i postojanjem programa na jezicima manjina. To bi se moglo osigurati i emitiranjem programa na mađarskom jeziku, ali s obzirom da emisija *Glas Hrvata* emitira ne košta ništa, jer je dobiva bez naknade, očekujem da bi i novi vlasnik pokazao interes za nastavak suradnje. Prestanak emitiranja radijske emisije na Radio Somboru bio bi veliki korak unatrag za hrvatsku manjinsku zajednicu na ovim prostorima. Pod upitom je bismo li u slučaju prestanka suradnje uspjeli naći novog partnera za suradnju«, smatra **Savo Tadić**, urednik emisije *Glas Hrvata*, koja se emitira na valovima Radio Sombora.

Radio Bačka iz Baça ima uredništvo na srpskom i slovačkom jeziku, a emitira i emisiju na hrvatskom jeziku. »Zabrinuti smo za opstanak programa na jezicima nacionalnih zajednica, jer će svaki novi vlasnik koji dođe podvući crtu, kako bi vidio ekonomsku isplativost takvog programa. Vjerojatno će ići na korekciju trajanja programa ili potpuno ukidanje nekih programa ukoliko nema ekonomskog interesa za to. Tako da je pitanje što će ostati od programa na jezicima nacionalnih zajednica. Jest da zakon predviđa da se takvi programi zadrže, ali tržište je tržište«, kaže v. d. urednika Radio Bačke **Milenko Vranešević**.

FINANCIRANJE PROIZVOĐA, A NE MEDIJA

S druge strane, jedna od novinarskih udruga koja se zdušno zalagala za privatizaciju medija, izlazak države iz medija, definiranje javnog interesa i sufinanciranje tih sadržaja od strane vlasti na svim razinama, je Nezavisno društvo novinara Vojvodine. »Iako postoje kontroverze u javnosti, stav NDNV-a je da povlačenje države iz vlasništva, odnosno privatizacija medija može pridonijeti i kvalitetnijem informiranju, ali samo pod uvjetom da se proces te privatiza-

cije provede transparentno, uz strogo poštovanje zakona, a ne da to bude stihijna privatizacija medija. NDNV smatra kako su novinari najbolji vlasnici medija i jamstvo njihove profesionalnosti, pa zbog toga potičemo novinare da preuzmu odgovornost i uzmu medije u svoje ruke«, kaže predsjednik NDNV-a **Dinko**

vijeća neće moći preuzimati nove medije. »Vidjet ćemo kako će kolege iz medija koji su višejezični obraniti svoje programe. U tome im mogu pomoći nacionalna vijeća. Siguran sam da se tu može pronaći i komercijalni interes. Kada je upitanju medij poput Radio Subotice, mislim da novi vlasnik neće imati interesa

GRAĐANSKA PARTICIPACIJA

»Umjesto privatizacije, ja sam za koncept građanske participacije – umjesto da informiranje bude državno, neka postane javno, umjesto državnog izdatka neka postane neposredni narodni trošak. Dakle, zalažem se za uvođenje lemozije za informiranje! Neki to zovu taksom, neki naknadom, a moja je ideja inspirirana crkvenom praksom da se individualni trošak minimizira tako što se raspodjeljuje na najširi krug korisnika. Tko nema ne mora plaćati, ali 'crkvena' vrata mu nikad neće biti zatvorena«, kaže **Stepanović**.

Gruhonjić. On posebice ističe kako je potrebno da se financiranje medija zadrži na postojećoj razini, ili da se iznos tih sredstava i poveća, jer izlazak države iz vlasništva ne znači prestanak odgovornosti za informiranje. Kada je riječ o medijima na jezicima nacionalnih zajednica, naš sugovornik podvlači kako će oni manjinski mediji čiji su osnivači nacionalna vijeća ostati u ingerenciji nacionalnih vijeća i tu se ništa neće mijenjati. S druge strane, po slovu zakona nacionalna

gasiti manjinske programe, jer bi samim tim smanjio i svoj komercijalni potencijal. S druge strane, duboko sam uvjeren da su medijski proizvodi na manjinskim jezicima, ukoliko su kvalitetno pripremljeni, od javnog interesa i kao takvi imat će financijsku potporu. Međutim, bez ikakvog pardona reći ću kako nije dovoljno biti medij koji emitira program na manjinskim jezicima pa da se podrazumijeva da dobijete novac«, zaključuje **Gruhonjić**.

Zlata Vasiljević

Zbog čega dovodite djecu na Etno kamp?

JELICA DULIĆ,
kućanica, Đurđin

Druženje kroz tradiciju i vjeru

Na Etno kampu sudjelovale su naše dvije kćerke, **Regina** i **Mihaela**, koje pohađaju sedmi i peti razred i ovo im nije prvi put da sudjeluju. S obzirom da smo iz Đurđina, a one su svakodnevno dolazile, možda im je bilo napornije nego djeci koja su iz Subotice, ali one s radošću iščekuju svake godine Etno kamp. Pune su doživljaja i vidim da uživaju u svemu tome, pa onda ni nama nije bio problem dovoziti ih. Ove godine jedan dan nisu morale putovati, jer smo mi imali priliku biti domaćinima izleta na salašu i curama je to bio poseban događaj. Ugostili smo svu djecu i zaista mogu reći kako je sve dobro prošlo. Iskreno, moram priznati da me je uhvatila trema i briga kada sam ugledala dva autobusa, kako će sve to proći, jer ipak nije mala stvar ugostiti tako veliki broj djece, ali mislim da je sve prošlo onako kako je zamišljeno. Nije bilo nikakvih problema, jer sve su to divna djeca. Pripreme su bile u znaku radnih akcija, ali se na kraju isplatilo. Mi smo ustupili svoj dom, ali **Bernardica** i ostali suradnici su i toga dana odradili sve radionice i organizirali da djeca posjete i našu mjesnu crkvu, kao i Etno salaš u Đurđinu. Imali su i brojne zanimljive radionice i tada sam imala priliku vidjeti koliko djeca zaista uživaju u svemu što se radi u Etno kampu. Kao i mnogim roditeljima, i nama je važno da se naša djeca upoznaju i druže s drugima, da imaju što širi krug poznanika i prijatelja. Ujedno, ovo je divno mjesto gdje djeca imaju priliku upoznati dio svoje tradicije, svoju vjeru i svoj jezik.

JOSIP RUDIĆ VRANIĆ,
grafički inženjer, Zagreb

Upoznavanje svojih korijena

Supruga i ja smo rođeni Subotičani, ali živimo u Zagrebu i ovdje smo na godišem odmoru. O Etno kampu smo čuli prijašnjih godina sve najbolje od brojne rodbine koja je sudjelovala u ovome kampu. S obzirom da je naša krečka **Barbara** od ove jeseni prvašica pitali smo može li i ona sudjelovati. Prvi puta je ovdje na Etno kampu i mogu reći da je prezadovoljna. Organizacija je jako dobra i sve je odlično osmišljeno, zapravo je sve dobro koncipirano. Njoj je, rekao bih, dodatno zanimljivo, jer je imala priliku upoznati izradu naših tradicijskih elemenata, poput rađenih bunjevačkih papuča, oblačenja nošnje i izrade lutki od papira. Čak bih se usudio reći da su možda našoj kćeri neke pojedinosti vezane za običaje i tradiciju značajnije nego djeci koja su tu svakodnevno i koja imaju priliku sudjelovati i na drugim etno radionicama ili folkloru ovdje u Subotici. Vjerojatno će njoj to više ostati u sjećanju. Radionice su zaista raznovrsne i mislim da svako dijete može pronaći bar nešto što ga zanima. Organizatorima sve pohvale. Mi smo već rekli našim rođacima da kad budu upisivali svoju djecu na Etno kamp narednih godina da odmah upišu i našu kćer i tako do osmog razreda, sve dok bude mogla sudjelovati. Zanimljivo nam je i to da je Barbara svih ovih dana imala priliku i biti sa svojom rodbinom, s kojom nije stalno u kontaktu, tako da smo osim novih prijateljstava i produbili rodbinske veze. I nama kao roditeljima koji su odavde rodom važno je da dijete upozna našu baštinu i svoje korijene.

KSENIJA HORVATSKI,
tekstilna tehničarka,
Subotica

Kvalitetan rad

Svih sedam godina smo prisutni na Etno kampu, koji je iz godine u godinu sve brojniji i bolji. Sadržaji su izvrsni, radionice su zaista posebne. Animatori koji se bave djecom su stručne osobe i mislim da se to i vidi, jer djeca dolaze svakodnevno s novim oduševljenjem. Ako me sjećanje ne vara, na prvom Etno kampu, gdje je dolazio naš najstariji sin, bilo je oko dvadesetero djece, a sad ih je blizu devedesetero, to je najbolji pokazatelj kakva je ovdje atmosfera i da se s djecom kvalitetno radi. Isto tako i srednji sin je uvijek imao samo riječi pohvale i oduševljenja s Etno kampa. Sada je na red došla kćer koja pohađa drugi razred i pred njom će još biti naredne godine Etno kampa. No, ona je potaknuta braćom željela doći i ovoj nije prvi puta. Zanimljiv je podatak da se sama prijavila za ovogodišnji kamp i to još u siječnju. Nama je to kao roditeljima bio samo pokazatelj da je ona na pravom mjestu. Sve je zaista fenomenalno i mislim da mnogi roditelji dijele moje mišljenje. Važno je zajedništvo koje je prisutno među djecom. Oni se međusobno upoznaju i druže i poslije kampa. Djeca koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku su u velikom broju ovdje. Mi imamo primjer da iz kćerkinog razreda, gdje ih ima sedmero, samo jedan dječak fali, dakle skoro cijeli razred je tu i oni svi isto razmišljaju i druže se i u školi i izvan nje. Isto tako važno nam je da se ovdje, osim kreativnih i etno radionica, s djecom rade i vjerske radionice, te da djeca i na ovaj način upotpunjuju svoju vjeru.

Ž. Vukov

RAZGOVOR O STUDIRANJU U INOZEMSTVU

ZINKA PIUKOVIĆ, INŽENJERKA WEB DIZAJNA

Sudbonosan posjet Varšavi

*Posve slučajno naišla sam na oglas za studij
na poljsko-japanskom sveučilištu*

Suvremena era moderne IT tehnologije apsolutno dominira svim segmentima svakidašnjice, a zanimanja i sfere računarskih djelatnosti su definitivno najpoželjnija za potencijalne poslodavce.

A kada se životopisu doda i adekvatna stručna visokoškolska diploma, onda za budućnost zbija ne treba brinuti. Mlada dvadesetčetvorogodišnja Subotičanka **Zinka Piuković** početkom godine je diplomirala na Poljsko-japanskom sveučilištu računarskih tehnologija u Varšavi, i u vremenu koje je pred njom, kako sama ističe, prvo se želi zaposliti, a potom i nastaviti daljnje stručno usavršavanje. Razgovor s talentiranom IT stručnjakinjom jednostavno moramo započeti pitanjem: Kako je uopće stigla do Varšave i poljsko-japanskog sveučilišta?

»Bila sam u posjetu kod jednog prijatelja koji živi u Varšavi, vidjela oglas u kojem se nudi

mogućnost stipendiranog studiranja na ovom fakultetu koji financijski potpomaže Japan i odlučila pokušati na prijamnom ispitu, položila ga i upisala se. Nakon tri i pol godine studija, u veljači ove godine sam diplomirala i postala inženjerka«, komentatorski precizno odgovorila je Zinka.

ŠAROLIKA STUDENTSKA POSTAVA

Na Poljsko-japanskom sveučilištu u Varšavi studiraju studenti iz SAD-a, Španjolske, drugih europskih država i, naravno, Japana.

PREKO MEŠC-A DO VARŠAVE

Osnovnu školu *István Szécheny* Zinka je završila u rodnoj Subotici, a potom upisala srednjoškolski smjer *elektrrotehničar računara* u MEŠC-u. Izbor daljnjeg akademskog usavršavanja bila je Viša tehnička

škola na smjeru internet i elektroničko poslovanje, ali nakon završene prve godine se dogodio taj već sudbinski posjet prijatelju u Varšavu. Naše sljedeće pitanje bilo je: Je li bilo teško položiti prijamni ispit?

»Nije bilo teško. Ispiti su bili iz engleskog jezika i matematike. Engleski sam uradila bez problema s maksimalnim brojem poena, dok sam iz matematike imala 96 posto točnih odgovora«.

DOJMOVI IZ POLJSKE

S novim indeksom u džepu, Zinka je zamijenila sveučilište i grad, postajući stanovnica glavnog grada Poljske. Kakvi su bili prvi dojmovi?

»Isprva mi je bilo sve pomalo čudno. Morala sam se potpuno naviknuti na novu sredinu, ljude i poljski jezik. Predavanja su bila na engleskom i sve što se tiče akademske naobrazbe je bilo na engleskom, pa nije bilo nikakvih problema, ali je zato poljski bio

u svakom pogledu. Primjerice, dok su drugi imali mnogo više slobodnijeg vremena i zadovoljavali se i slabijim ocjenama, ja sam morala tijekom cijele godine paziti na svoj prosjek, što je opet uvjetovalo manjak slobodnog vremena. Ali vrijedilo je«, nasmijala se Zinka prisjećajući se varšavske presije.

STRUČNJAKINJA ZA WEB DIZAJN

Na naš upit što je njezino najjače stručno oružje, mlada inženjerka munjevito odgovara:

»Web dizajn i development. Jako volim istraživati i raditi na razvijanju novih internet tehnologija i trenutačno radim na svom *site-u*. Ova moja specijalnost je bila prepoznata i od strane mojih profesora na našem sveučilištu, što mi je bilo osobito drago. Svoju stručnost sam najbolje pokazala tijekom obveznih 160 sati prakse, koju sam odradila u tvrtki *Vacancy soft* u vlasništvu jednog Engleza koji živi i radi u Varšavi.«

BUDUĆNOST

Kako Zinka vidi svoju poslovno-akademska budućnost?

»Nostrificiranje moje diplome je ovdje jako skupo i koštalo bi kao četvrtina mojih studija, pa se planiram prvo zaposliti i onda financirati nastavak master studija koje bi željela nastaviti na istom sveučilištu u Varšavi«, na koncu je priznala Zinka Piuković, mlada stručnjakinja za web dizajn.

Dražen Prčić

UDŽBENICI ZA BUNJEVAČKI GOVOR TISKANI POTPOROM PREDSEDNIKA NIKOLIĆA

Dvojni standardi vlasti prema manjinskim zajednicama

Podsjećam da je hrvatskoj zajednici trebalo više od desetljeća da dobije prve udžbenike na hrvatskom, i da je predsjednik Nikolić u susretu s predstavnicima naše zajednice u siječnju ove godine odgovorio kako ne može pomoći jer je 'ministar Krstić zatvorio sve slavine', kaže predsjednik HNV-a dr. sc. Slaven Bačić

Usrijedu su u subotičkoj OŠ *Sonja Marinković*, djeci koja slušaju bunjevački govor s elementima nacionalne kulture uručeni udžbenici za ovaj predmet. Udžbenike je u ime predsjednika Republike Srbije **Tomislava Nikolića**, uručila savjetnica predsjednika **Jasmina Mitrović Marić**. Spomenute udžbenike je početkom srpnja tiskao Zavod za udžbenike, a kako je u utorak objavila Radio-televizija Vojvodina, »u nedostatku sredstava, tiskanje tih izdanja na sebe je preuzeo predsjednik Srbije Tomislav Nikolić«. Udžbenici su tiskani na cirilici.

NAJAVLJENO-UČINJENO

Inače, potpora tiskanju ovih udžbenika najavljena je nedavno na proslavi jednog od praznika bunjevačke zajednice – Danu Dužijance, a to je učinila savjetnica predsjednika države **Stanislava Pak Stanković** poručivši tada: »Predsjednik Srbije Tomislav Nikolić naći će način da se osiguraju knjige na bunjevačkom jeziku za najmlađe osnovce ove nacionalne zajednice«. Potporu obrazovanju zajednice Bunjevaca-nehrvata najavio je još ranije i sam predsjednik države Tomislav Nikolić prigodom posjeta jednom od praznika bunjevačke nacionalne zajednice s kraja prošle godine, kada je kazao »da Srbija prepozaje Bunjevce kao autohtoni južnoslavenski narod« i najavio da »Srbija može i želi uraditi mnogo više za očuvanje bunjevačke autohtonosti«, uz napo-

menu da je »odavno trebalo izvršiti standardizaciju bunjevačkog ikavskog dijalekta i da je trebalo učiniti više na otvaranju odjela u školama na ikavici kao svakodnevnom govoru Bunjevaca«.

PREDSEDNIK »NE MOŽE POMOĆI«

Predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća u tehnič-

u susretu s predstavnicima naše zajednice u siječnju ove godine odgovorio kako ne može pomoći jer je 'ministar Krstić zatvorio sve slavine'. Zato tiskanje udžbenika koje spominjete od strane državnoga nakladnika i način financiranja toga posla, uz ranije izjave o Bunjencima kao posebnom južnoslavenskom narodu i uvođenja predmeta etno-kulturna historija Bunjevaca na Pedagoškom fakul-

'bunjevačka čitanka i gramatika' na cirilici (*Subotičke novine* su ovo, tj. bunjevačku ikavicu na cirilici, nazvale bizarnošću), pa do političko-stručnih utemeljenosti težnji prema standardizaciji novih jezika od dijalekata u Srbiji. Nije na odmet spomenuti i odnos hrvatskih vlasti, lingvista i medija prema ovome pitanju i što su činile ili će eventualno činiti na zaštiti ovdašnje hrvatske ikav-

kom mandatu dr. sc. **Slaven Bačić** kaže kako ovo ne samo da potvrđuje postojanje dvojnih standarda vlasti prema manjinskim zajednicama, nego nadasve govori o utjecaju i odnosu vlasti prema manjinskim pitanjima. »Podsjećam da je hrvatskoj zajednici trebalo više od desetljeća da dobije prve udžbenike na hrvatskom, i da je predsjednik Nikolić

tetu u Somboru, samo potvrđuju otvoreno svrstavanje državnih vlasti u identitetskim pitanjima«, kaže Bačić.

On dodaje kako ovaj potez istodobno otvara i niz stručnih pitanja. »Počev od uloge srpskih lingvista u 'vukovskim' nastojanjima učitelja i nastavnika dosada nepoznatih kompetencija, preko apsurdna da su

ske baštine. Inače, sve neodoljivo podsjeća na odnos vlasti prema vlaško-rumunjskom identitetskom prijedoru u istočnoj Srbiji, gdje je prije dvije godine jedan ginekolog-akušer, uz pomoć nastavnika fizike i glazbenog, izradio 'vlaški alfabet', kao korak prema standardiziranju vlašškoga jezika«, kaže Slaven Bačić.

D. B. P.

Lidlov tržni centar u Subotici

Gradonačelnik **Jenő Maglai** je kazao kako lokalna samouprava vodi razgovore s potencijalnim investitorima i da se uskoro mogu očekivati nove investicije u Subotici. »Zašto se ti investitori u prvih šest mjeseci nisu pojavili u Subotici i zašto ništa nije realizirano? Nije realizirano ni u drugim lokalnim samoupravama. Čekali su se izbori i početak rada nove Vlade, a sada svi ti investitori čekaju raspis SIEPE kako bi točno znali kolika će poticajna sredstva dobiti. Ono što je sigurno za sljedeću godinu su dvije investicije vezane za tržne centre. *Lidl* će graditi prvi tržni centar u Subotici. Budite uvjereni da

će u sljedećih godinu-dvije biti otvoreno dvije do tri tisuće radnih mjesta«, kazao je gradonačelnik na redovitoj sjednici Skupštine Grada Subotice povodom rasprave koju je izazvao izvještaj o ostvarenju proračuna Grada za prvih šest mjeseci ove godine. Naime, oporba je vladajućoj većini zamjerila što se proračun ne puni od novih investicija te što nije ni razvojni ni socijalni.

U prvoj polovici godine Grad je raspolagao s 2,33 milijarde dinara, što je u odnosu na isto razdoblje prošle godine 9,76 posto manje sredstava. Gradski proračun je ove godine ostao bez značajnih tekućih prihoda zbog izmjena pojedinih republičkih zakona: 140 milijuna dinara manje je republičkih nenamjenskih sredstava, nema 238 milijuna dinara na godišnjoj razini od prihoda od naknade za građevinsko zemljište, a ukinut je i porez na nepokretnosti u visini od 60 milijuna na godišnjoj razini.

Kada je riječ o rashodima, u prvoj polovici godine utrošeno je 1,86 milijardi dinara, što je 91,5 posto sredstava, odnosno u odnosu na isto razdoblje prošle godine potrošeno je 43 milijuna dinara više.

Gradonačelnik Maglai je istaknuo kako su za radove za asfaltiranje ulica i cesta u ovoj godini izvođačima isplaćena sva sredstva, za kolektorsku mrežu se u rujnu potpisuje ugovor, u listopadu počinje javna nabava za Tvornicu vode 2, te da će pješački prijelaz s ležećim policajcem kod Jadrana biti obnovljen do 15. rujna. On je također dodao kako se zbog ozbiljnih problema oko dokumentacije vezanih za radove na zgradi Narodnog kazališta na njihov nastavak čekalo šest mjeseci, te da će ovog tjedna biti raspisana javna nabava za nastavak radova na Kazalištu.

Vijećnici su na Skupštini jednoglasno usvojili i odluke o provedbi javnog natječaja za imenovanje ravnatelja za 14 javnih i javnih komunalnih poduzeća.

5. rujna 2014.

Nastavlja se potpisivanje peticije

Građani Subotice i okolnih naselja i dalje mogu potpisati peticiju za izmjenu i dopunu zakona o mirovinsko-invalidskom i zdravstvenom osiguranju. Potpisi će se u Subotici i dalje prikupljati od 9 do 13 sati ispred zgrade Socijalnog, dok će u prigradskim naseljima taj posao obavljati aktivisti. U Subotici je do sada prikupljeno preko tisuću potpisa, a zanimanje za ovu inicijativu pokazali su i poljoprivrednici iz Alekse Šantića, Svetozara Miletića, Sombora, Srijemskih Mitrovica, kao i Paraćina.

Prikupljanje potvrda za ostvarivanje dječjeg doplatka

Gradsko Tajništvo za društvene djelatnosti obavještava korisnike prava na dječji doplatok da, budući da je počela nova školska godina, pravodobno dostave potvrdu o redovitom ili izvanrednom školovanju za djecu školskog uzrasta. Pravo na dječji doplatok pripada djetetu do navršanih 19 godina života, ako se u svojstvu redovitog učenika nalazi na školovanju. Iznimno, svojstvo redovitog učenika može se priznati i osobama iz osjetljivih društvenih skupina i osobama s iznimnim sposobnostima, koje stječu srednje obrazovanje ili obrazovanje za rad u svojstvu izvanrednog učenika, uz prethodnu suglasnost ministra prosvjete. Rok za dostavljanje potvrde je 31. listopada

Natječaj za financiranje omladinskih projekata

Gradsko Povjerenstvo za dodjelu sredstava u području omladinskog sektora danas je objavilo javni natječaj za financiranje ili sufinanciranje programa i projekata u području omladinskog sektora za 2014. godinu. Tekst javnog poziva i prijavni obrazac dostupni su na službenoj internetskoj stranici Grada: www.subotica.rs, u rubrici 'natječaji i oglasi'. Prijave se mogu predati do 16. rujna.

Topli obroci za najsiromašnije

Za 1100 korisnika Narodne kuhinje od ponedjeljka su se ponovno počeli spremati topli obroci. Narodna kuhinja Crvenog križa Subotica nakon ljetne stanke počela je pripremati i distribuirati tople obroke za korisnike koji su određeni na osnovi spiska Centra za socijalni rad.

Plinski priključci u sedam subotičkih škola

Sedam osnovnih škola u Subotici i okolici dobilo je plinske priključke, a u tijeku je i montaža plinskih stanica. Riječ je o osnovnim školama *Matko Vuković* s objektima u ulicama Ivana Sarića i Ruđera Boškovića, Kizura Ištvana u ulici Ivana Zajca, osnovnoj školi *Grof Szécsenyi István* s objektima u ulicama Šabačkoj, Edvarda Kardelja i Veljka Vlahovića na Kelebiji i osnovnoj školi *Ivan Goran Kovačić* u Maksima Gorkog. Plinski priključak dobit će u listopadu i Osnovna škola *Đuro Salaj*.

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merковиć i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 5. do 11. rujna

5. RUJNA 1738.

Na mjestu gdje su razulareni odmetnici **Imrea Tekelije** pobili tridesetoricu muškaraca, mahom djece i staraca, u središtu Subotičkog vojnog šanca, položen je temeljni kamen kapele Svetog Roka, zaštitnika od kuge. Kapela je završena i posvećena lipnja sljedeće (1739.) godine, a obnovljena 1773. kada postaje i privremenom župnom crkvom.

5. RUJNA 1944.

Poslije pet dana usiljenog marša, kroz okupirani teritorij, u ilegalnu bazu na salašima **Đure** i **Nenada Stevanova**, stigao je jedanaestočlani Subotički partizanski odred, s **Jovanom Mikićem Spartakom**, na čelu. Odred je oformljen potkraj kolovoza u partizanskim bazama kod Bačke Palanke.

6. RUJNA 1873.

U broju 6. *Subotičkog glasnika* od 6. rujna piše: »U koleri (od 2. srpnja do danas) razboljelo se 1384, a od ovih se izliječilo 175, umrlo 747, bolesnih još ostaje 642. Sedam stotina duša je manje u varoši, sedam stotina novih grobova, strašna velika žalost ...«

RUJNA 1950.

U Tavankutu je rođena **Ana Gabrijela Šabić**, znanstvenica i pedagoginja s područja vjerskog književnog i jezičnog obrazovanja i odgoja. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu završila je hrvatski jezik i književnost i komparativnu svjetsku književnost, gdje magistrira i doktorira s radnjom: Komparativno istraživanje metodičkih pristupa interpretaciji lirске poezije u Europi. Pored toga završila je i studij

na Institutu za teološku kulturu laika Katoličkog bogoslovnog fakulteta. Objavila je knjigu pjesama *Dozivi i odzivi*, udžbenike: *Lirska poezija u razrednoj nastavi*, *Učenik i lirika*, te četrdesetak znanstvenih i stručnih radova. Preminula je 1. kolovoza 2000.

6. RUJNA 1985.

Nakladom Novinsko-izdavačkog poduzeća *Subotičke novine*, u ediciji *Osvit*, tiskana je knjiga pjesama **Petka Vojnića Purčara** *Sol u vjetru*.

7. RUJNA 1464.

Budući da je nakon smrti **Mihályja Szilágyija**, Szabadka sa svim svojim plodouživanjem prešla u posjed kralja **Matijaša Korvina**, on ju je darovao **Jánosu Pongrácu od Dengelenga**, kao nagradu za njegove zasluge u ratu protiv Turaka u Bosni. Pongrác je umro 22. prosinca 1476. godine, kada njegove posjede, a time i Suboticu nasljeđuje njegov sin **Mátyas**.

7. RUJNA 1897.

Uz veliku pompu u Subotici otpočinje s radom gradska električna željeznica – tramvaj! Vožnja na relaciji od grada, do Palića, trajala je oko 30 minuta. Usporedo s puštanjem u promet električnog tramvaja, proradila je i novopodignuta elektrana na ugalj. Unatoč neslaganju izrazite većine Subotičana vlasti su im, ipak, uskratile i ukinule tramvajski promet – 2. travnja 1974. godine.

8. RUJNA 1653.

Prigodom pastoralnog obilaska Bačke župe, beogradski biskup **Mate Benlić** je u Bajmaku, u

crkvi Svetog Franje, krizmao 378 osoba. Pišući o svom putu po Bačkoj, ona navodi da je između Bajmoka i Đurđina bila podignuta nova crkva od drvene građe.

8. RUJNA 1938.

Rođen je **Károly Ács**, pjesnik, esejist, prevoditelj i publicist. Objavio je desetak zbirki pjesama, deset slikovnica za djecu, pet antologija jugoslavenske i vojvođanske mađarske poezije. Preveo je dvadesetak knjiga najistaknutijih srpskih i hrvatski spisatelja: **Miloša Crnjanskog**, **Danila Kiša**, **Miroslava Krležu**, **Vladimira Nazora** i drugih.

9. RUJNA 1897.

Započeo je redoviti promet subotičkom gradskom željeznicom od 6 sati ujutro, do 10 sati, navečer. Zarada, toga prvoga dana, iznosila je preko 300 forinata.

9. RUJNA 1986.

Preminuo **Ivan Pinkava**, violonist, koncertni izvođač i pedagog. Glazbu učio u Subotici i Zagrebu gdje je završio Akademiju. Bio je koncert-majstor Opere HNK, zatim Simfonijskog orkestra i Komornog orkestra Radio Zagreba, prva violina Zagrebačkih solista i profesor Muzičke akademije. Odgojio je plejadu mladih gudača. Rođen je u Subotici 16. veljače 1912.

10. RUJNA 1944.

U noćnim satima, između 10. i 11. rujna, Subotički partizanski odred, izvršio je diverzantsku akciju podmetanjem eksploziva pod glavni pogonski stroj u Električnoj centrali. Grad je jedanaest dana bio bez struje, a

u većini je tvornica bio onemoćen rad.

10. RUJNA 1979.

U Zagrebu je, u 57. godini života, preminula **Jelka Asić**, prvakinja subotičkog kazališta. Tijekom svojega tridesetogodišnjega umjetničkoga djelovanja – glumačkoga i glazbenoga – ostvarila je bogatu i raznovrsnu galeriju nosećih ženskih likova scenske literature u dramskim, operetnim i opernim djelima. Osim glume i pjevanja, Jelka Asić se uspješno bavila i režijom. Rođena je 27. lipnja 1922.

11. RUJNA 1779.

Kraljevski povjerenik **Andrija Vlašić**, primio je u redove prvih građana slobodnog kraljevskog grada i 38 Raca, odnosno Srba. Inače, tijekom njegova boravka u gradu, preko 700 stanovnika položilo je građansku prisegu. Oni koji su prisegnuli predstavljali su novi gradski sloj koji je uživao stanovite prednosti i privilegije.

11. RUJNA 1869.

Skromno i bez ikakve pompoznosti na Palički kolodvor, pristigao je prvi vlak iz Segedina. Gradnja ove dionice pruge započeta je 14. ožujka 1864. godine. Prvi ašov zemlje iskopao je gradonačelnik **Flat**, a prva kolica zemlje pogurao je **Bodog Corda**, a zatim je 600 radnika prionulo poslu, počevši s radom od tzv. Segedinske kapije. Ova je pruga kasnije povezala Suboticu, Sombor, Osijek i Zagreb sa Rijekom, postavši polugom razvoja. Pruga prema Novom Sadu i Zemunu kreće 1884. godine.

POGLED S DRUGE STRANE: PIJESAK I ŠUME

Između prošlosti i budućnosti

Zauzeti onim što nemamo (novca, vremena, energije, sreće, dobre volje, optimizma...) i društveno, tj. gotovo općom životnom filozofijom, vijestima i općenito načinom razmišljanja, usredotočeni na probleme, negdje se iza te sive zavjese naučenog svakodnevnog pogleda zaturi bitan kontrast: što je to što imamo? Individualno, što je to što svatko od nas osobno ima te mu stvara radost i bolji život konstruktivnim i kreativnim, ali isto tako i što je to što imamo svi, što ima naš grad. Ovih dana dok nizom manifestacija proslavlja 235. rođendan. Netko je tog rođendanskog 1. rujna popio čašu dobrog vina od grožđa što rodi na našem dobrom tlu, pojeo sočnu jabuku iz subotičkog voćnjaka, napunio oči bojama iz parka, ukazao na uspjehe sugrađana, drugi su prstom uprli u rupe na ulicama i cestama (kojih je, uzgred, puno), odmahivali glavom na dijelove ulica u neredu, ali već odavno, osim parcijalnog pristupa pojedinim (brojnim) segmentima života ovog grada, nije viđena analiza njegova ukupnog blaga (površine plodnih oranica, vinograda i voćnjaka na pijesku, šume i, općenito, zelenilo, vodene površine, termalne vode, životinjski i biljni svijet...). Što je to što nam je priroda darovala i naši preci sačuvali i unaprijedili kako bismo time i mi raspolagali? I, raspoložemo li time domaćinski kako bismo to blago ostavili potomcima?

POGLED U PROŠLOST

Suvremeni čovjek zbog brzog urbanog načina života i velikog tehnološkog napretka, pogotovu brzih komunikacijskih mreža i mnoštva aktualnih informacija s čitavog planeta, rjeđe zaviruje u prošlost i u načine na koji su naši preci rješavali i tada, narav-

no, brojne komunalne probleme. Zapisi upravo ukazuju na velike akcije koje je grad poduzimao u stvaranju zaštitnog zelenog šumskog pojasa. Zahvaljujući publikaciji pod nazivom *Obrana (Védelem)* koju je napisao i iza

Naime, grad se i ovim potezima borio za podizanje razine ukupne zdravstvene zaštite, uz mjere kao što su isušivanje tada močvarnog tla, uvođenje kanalizacije u grad, bušenje arteških bunara radi zdrave pitke vode, gradnja

tovati najvećim dijelom ulica bez rizika po zdravlje« (iz publikacije *Obrana*).

GRADSKA KUĆA OD PIJESKA

U pričama o nastanku najpoznatije subotičke građevine prije stotinu godina, Gradske kuće, među ljudima se još može čuti prenesena im predaja od starijih kako je ona građena na pijesku, ili od pijeska. Ne doslovno, nego je novac za podizanje ovog objekta grad osigurao prodajom parcela pješćanog područja, te je nastala izreka o gradnji Gradske kuće »od pijeska«. Zanimljiv podatak iz povijesti grada, kao i mjere poduzimane u prošlosti, spominje se i u Strategiji lokalnog održivog razvoja grada Subotice 2013 – 2022: »Pretjerana ispaša pješćarskih površina, što je proizvod rastućeg broja grla, dovela je do uništenja pješćarske vegetacije, naročito u suhim godinama. Jaki vjetrovi su pridonijeli otvaranju i raznošenju pijeska, zbog toga se od sredine 19. stoljeća planski povećavala površina šuma, sade se otporne vrste kao što su bagrem i crni bor. Parceliranje posljednjih prostranih pješćarskih pašnjaka uz Kireš odvijalo se krajem 19. stoljeća (iz ovih je sredstava financirana izgradnja Gradske kuće) kada je došlo do formiranja pojasa vinograda sjeverno i sjeveroistočno od grada.«

U novije se vrijeme u svijetu sve više govori o važnosti šuma u socijalnom smislu. To bi trebala biti i naša važna subotička tema, i radi budućih pokoljenja, jer osim drugih važnih funkcija šume ljeti povećavaju vlažnost zraka, štite naselja od zagađenog područja, jakog vjetrova i buke, te zadržavaju velike količine prašine.

Katarina Korponaić

Dudova šuma – stari gradski park (u prvom planu stalna geodetska točka s kraja 19. stoljeća)

sebe ostavio nekadašnji gradonačelnik **Lazar Mamužić** (na čelu grada od 1884. do 1902. godine), saznajemo podatak o pošumljavanju 1978 jutara u tom razdoblju. Napravljen je uz to park Marije Terezije 1890. a 1900. godine park svete Tereze i zasađeni drvoredi u brojnim gradskim ulicama. »Za njihovo (gradskih ulica, prim. aut.) zasađivanje drvećem, kao i za regulaciju paličkog parka upotrijebljena je 6161 sadnica drveća«, napisao je Mamužić, dodajući i podatak o sadnji 10 474 sadnica u prigradskim ulicama.

bolnice, otvaranje brojnih stanica za babice i sl. Prašina i pijesak su bile problem koje je grad nastojao riješiti pošumljavanjem okolnog područja i ozelenjavanjem i kaldrmljenih ulica. »Zahvaljujući kaldrmanju ulica i pravljenju odličnih pločnika, ona zagušujuća prašina, koja u sebi sadrži klice tisuća i tisuća vrsta bolesti, a koja je u prethodnom vremenu ispunjavala tijekom ljetnih dana zrak, u kaldrmiranim ulicama više ne postoji, a u zimsko doba, čak i po najvlažnijem vremenu, stanovništvo grada može prome-

DAN GRADA POST FESTUM

Subotička perspektiva

*Bio je to dan na koji je Subotica prije
235 godina dobila status grada*

Subotica je prošlog vikenda proslavljala Dan grada. Sve je bilo lijepo zamišljeno: bit će to proslava dana građana, a ne grada kao institucije, predstaviti će se subotički mladi umjetnici, glazbenici, bendovi, subotičke predstave, izložbe. Iz Gradske kuće stizale su poruke kako će to biti pokušaj mijenjanja mentaliteta grada, duhovnog stanja i načina mišljenja zajednice koja je godinama svime nezadovoljna, ništa joj ne valja, misli da je ovdje sve loše i da se ništa ne može normalno uraditi. Pod motom »Ja volim Suboticu« trebalo je probuditi optimizam i pogled Subotičana usmjeriti k svijetloj budućnosti. Ali cijeli taj koncept pokvario je jedan prosvjednik kvareći idiličnu sliku podizanja gradske zastave uz zvuke puhačkog orkestra ispred Gradske kuće. Subotičanin **Ivica Mamužić**, inače nekadašnji vijećnik u gradskoj Skupštini, mirno je prosvjedovao držeći rukom pisani transparent na kojemu je stajalo: »Dosta. Stavite točku na pljačku građana. Smanjite poreze i pristojbe. Izbacite iz Gradske uprave i javnih komunalnih poduzeća nepotrebne, neradnike i mahere. Gradska uprava je raj za neradnike.« Bilo je to očito previše za okupljenu nasmijanu gradsku elitu, te su intervenirale policija i komunalna policija, u najmanju ruku na ružan i sraman način, udaljavajući prosvjednika od svečanog ulaza Gradske kuće. Nikome u gradskoj vlasti nije palo na pamet da osim smiješnih priča o svijetloj perspektivi postoje primjerice i ljudska prava među kojima je i pravo na mirni prosvjed, pravo da ne budeš zlostavljan u policiji, socijalna i ekonomska prava, pravo na sigurnost, pravo na suđenje u razumnom roku. Sve to što ima posljedice na tisuće građana u Subotici već odavno nije tema vrijedna pozornosti. Poslije ovoga vjerojatno su se raspršile i posljednje nade malobrojnih građana da je u Subotici možda moguće graditi uspješnu karijeru na stvaralačkim zaslugama i da stručna afirmacija možda i ne mora ovisiti o birokratiziranim vlastima, političkoj podobnosti i servilnosti.

Bio je to dan na koji je Subotica prije 235 godina dobila status grada.

U koliko se mjeri Subotičani doista osjećaju obeshrabreno i nemoćno, pokazala je i naša anketa.

Sonja Zvekić

SUBOTICA IMA SAMO LIJEPE FASADE

U ovom trenutku bilo da govorimo o poslovnom, kulturnom ili kojem god segmentu, ništa ne funkcionira kako treba i ništa nije dobro, sve je u stagnaciji ili silaznoj putanji. Ne vidim perspektivu za mlade ljude, jer ne vidim ništa što bi vodilo boljitku, nedostaju investicije, tvrtke, poslovi, nova radna mjesta, jer svaki mladi čovjek mora najprije imati neku egzistenciju kako bi se poslije mogao razvijati i na kulturnom planu, sportu, itd. Time bi se onda stvorila i neka sredstva za ulaganja u kulturu, primjerice za dovođenje kazališta u funkcionalno stanje. Subotica danas gotovo da nema ništa osim arhitekture koju koliko-toliko održavamo, fasade su nam relativno sređene. Moji prijatelji koji dođu sa strane oduševavaju se Suboticom, Palićem, kažu da je naš grad jako čist, ali mi koji smo tu rođeni vidimo da to više nije onako kako je bilo. Sigurno da u glavama, idejama, volji ne zaostajemo, ali provesti od početka do kraja neku zamisao ili ideju koja bi dovela do boljitka u bilo kom dijelu našeg života, strahovito je teško, mukotrpno i zahtijeva potpuno osobno odricanje.

Stanislava Stantić-Prčić

GRAD NE ŽIVI PUNIM PLUĆIMA

Smatram da grad ne živi punim plućima, a to se još više odražava na seosku sredinu. Nedovoljno je sadržaja za sve generacije, ne može se reći da ništa ne postoji, ali je sporadično i malo. Imamo u gradu ured za mlade, fundacije ovakve onakve, ali čini mi se da sve to postoji *pro forme*. Ako gradske službe trebaju biti servis građana, da svaki građanin ima pristup toj službi, a ne možeš doći do određenih ljudi da bi samo nekome predočio svoju ideju, onda građanin ne može ništa sam inicirati. Politika je samo neka trgovina, niti jednu političku stranku ne doživljam kao stranku s idejom, vizijom i misijom nego samo tko će koliko sebi osigurati prostora. I tu je građanin isključen, on tu nema što tražiti, neovisno kakav je njegov politički stav, on nema prostora za ostvarenje sebe. Ne smatram da građanin kao pojedinac može uraditi nešto. Entuzijazam pojedinca samo može zagrepsti po površini, ali neke korjenite promjene ne vidim.

Milanka Stankić

SUBOTIČANI SU SE PRESTALI SMIJATI

S obzirom da je Subotica grad koji je za sve ljude iz Srbije uvijek predstavljao simbol kapije Europe, mislim da mu današnji *oci* trebaju vratiti taj gradski sjaj, da imamo previše 'grobolja' koja se nalaze uz samu Gradsku kuću, tu prvenstveno mislim na sva ova silna gradilišta koja nikako da se izgrade. Mislim da oni koji sjede u Gradskoj kući trebaju ponekad proviriti kroz prozor, vidjeti ljude koji prolaze, jer mislim da smo mi važniji od svih mogućih institucija u ovom gradu. Subotica ima divne ljude i na njih se treba osloniti. Trebaju li građani biti inicijatori promjena? Mislim da nikada ne možemo očekivati samo s jedne strane da se nešto događa, uvijek su toj interakciji najvažnije energije koje se stvaraju. Imala sam prilike u posljednjih 13-14 godina proputovati po Srbiji i čini mi se kako su se Subotičani prestali smijati. Je li to alarmantna informacija, je li to informacija uopće, možda netko drugi može kazati, ali mislim da su se prestali smijati.

Kristina Jakovljević

RASIPAMO I GUBIMO NAŠU MLADEŽ

Veliki potencijal u našem gradu vidim u mladima, koji se trebaju pokrenuti iz letargije i učmalosti i negdje staviti neke svoje zahtjeve, svoje želje i pokazati osobnu inicijativu da žele te svoje želje ostvariti i realizirati u ovom našem gradu. Mislim da je perspektiva našeg grada u tome da ne dopustimo da nam mladi odlaze, kao što danas masovno odlaze. Bi li to bilo otvaranje novih tvornica ili nekih za njih privlačnih sadržaja, nisam dovoljno visprena i pametna dati odgovor na to pitanje, ali mislim da odgovor leži u njima samima, da ih trebamo maksimalno angažirati i aktivirati. U našem gradu definitivno postoje veliki potencijali, ali na našu veliku nesreću i na našu žalost, rasipamo

i gubimo našu mladež. Možda naše društvo nema dovoljno ambicija, vjerojatno negdje kaskamo u nekom odlučivanju, zakonima, ali djeca nemaju vremena čekati da se država dovoljno oformi, oni žele živjeti i zbog toga traže rješenja koja su negdje izvan našeg grada.

Vedran Jegić

VOLIM SUBOTICU, ALI BIH VOLIO OTIĆI IZ SRBIJE

Ja volim Suboticu, ali bih volio otići iz Srbije ako bih imao mogućnosti. Problem vidim u tome što mladi nemaju budućnost, premda više nisam baš toliko mlad, imam još jako puno ispred sebe, i ni za sebe ne vidim neku veliku mogućnost. Najgore je to što se na običnog čovjeka ne obraća pozornost. Velikani kradu živote običnog čovjeka, ne novac nego život, što je još veći problem. Građanima je jako teško utjecati na vlast, ali ne bih znao dati odgovor na pitanje tko bi to trebao mijenjati, jer se ne bavim politikom, ne znam kako to sve funkcionira i ne znam kako bi tko mogao utjecati na neke stvari. Osobno bih volio najviše ostati ovdje, ali meni sve izgleda da se tjeraju ljudi iz države, ako ne izravno onda neizravno.

DODIJELJENA ZVANJA I PRIZNANJA GRADA

Na svečanoj sjednici Skupštine Grada povodom 1. rujna, Dana grada, uručena su zvanja Počasni građanin karikaturistu i ilustratoru **Milenku Kosanoviću** i piscu, publicistu i uredniku **Károlyu Dudásu**. Priznanje *Pro urbeove* su godine dobili knjižničarska savjetnica i kustosica **Nevenka Bašić Palković**, sportski aktivist **Tibor Kovács** i etnolog i antropolog prof. dr. **Branko Čupurdija**.

Pozdravljajući prisutne, predsjednik Skupštine Grada Subotice **Ilija Maravić** među ostalim je poručio: »Iskreno želimo od Subotice ponovno stvoriti grad u kojemu vrijedi živjeti i raditi, grad u kojemu će svatko biti više i bolje plaćen za svoj rad. Razdoblje pred nama bit će iznimno teško, ali vjerujem da ćemo u realizaciji planiranoga imati mudrosti, snage i ustrajnosti, te da, uz više rada i odgovornosti ali i ukidanjem privilegija, željeni rezultati neće izostati.«

Gradonačelnik **Jenő Maglai** je istaknuo kako će najveći izazov za buduće razdoblje biti »promjena svijesti u našim glavama«. »Moramo razmišljati optimistički, imati viziju našeg razvoja i u glavi mijenjati svijest da mi nemamo kapaciteta tako nešto ostvariti. Itekako ova zajednica u Subotici ali i šire ima kapaciteta za to, itekako možemo realizirati naše razvojne projekte i u tom smislu trebamo ozbiljno raditi. Primjer su ovi ljudi ovdje koji za Dan grada dobivaju priznanja. Oni su naš uzor i naš primjer kako to treba raditi«, rekao je Maglai.

DAN POLJA JESENSKIH KULTURA U SOMBORU

Rekordni prinosi samo uz punu zaštitu

Kao i kod ovogodišnje proizvodnje pšenice, tako i kod jesenskih poljoprivrednih kultura dobar rod mogu očekivati proizvođači koji su uložili u zaštitu, jer ova je godina karakteristična po tome što će štete biti od plamenjače, hrđe i na repi od cercospore, rečeno je na Danu polja jesenskih kultura koji organizira Poljoprivredna stručna služba Sombor. Ova proizvodna godina neuobičajena je po količini padalina, ali iako su kiše na ovim područjima dobro došle, zbog velike vlage teško je bilo zaštititi usjeve. »Sjetimo se pšenice. Svi koji su uradili temeljitu zaštitu imali su dobre prinose. Oni koji su to radili s nekvalitetnim preparatima, zakasnili ili uopće nisu radili zaštitu usjeva, prošli su loše. Tako će biti i s ovim jesenskim kulturama. Svim usjevima koji sada sazrijevaju prije svega potrebno je sunce i samo nas sunce može spasiti, jer sve dok rod ne bude u čardacima ne možemo se radovati. Kukuruz dozrijeva, ima bogatu zelenu masu i njemu treba sunca. Prvi prinosi suncokreta su ohrabrujući i može se očekivati dobar rod, naravno ukoliko narednih dana bude lijepo vrijeme. Ovo je bila povoljna godina za soju i očekuju se dobri prinosi, ali i soji treba sunca da bi dozrijela i da u zrnu ne bude povećane vlage, što bi zahtijevalo dodatno sušenje. Dobro izgleda i šećerna repa, ali samo na ovim površinama gdje je izvršena zaštita, jer kao nikada prije ratari su ove godine repišta morali četiri puta tretirati protiv cercospore. Velikih problema bit će i u proizvodnji

Umjesto rekordnih prinosa kukuruza, koji su mogli biti ostvareni ove godine, zbog nedovoljne agrotehnike ratari se mogu nadati prosječnom rodu

povrća. Nije rađena adekvatna zaštita krumpira, a posljedica toga je plamenjača, a s krumpira bolest se prenijela i na rajčicu. Zbog plamenjače i hrđe bit će teško sačuvati i luk i češnjak. Ova je godina najbolji primjer koliko je važna zaštita usjeva. Genetski potencijal, velika rodnost i ekološki uvjeti nisu dovoljni bez zaštite«, rekao je na Danu polja **Stevan Maširević**, direktor Departmana za fotomedicinu na Poljoprivrednom fakultetu u Novom Sadu.

KUKURUZ U PROSJEKU

Prema ocjeni dr. sc. **Đorđa Jockovića** iz Instituta za ratarstvo i povrtlarstvo u Novom Sadu ova godina je za proizvodnju kukuruza jedna od najpovoljnijih u posljednjih nekoliko desetljeća. »Što se tiče prosječnog roda koji možemo očekivati moram kazati da će ovogodišnja proizvodnja biti pravi primjer da se vidi koliko se u proizvodnji gubi zbog nedovoljne primjene agrotehnike. Bit će pojedinaca na čijim njivama će roditi i preko 10 tona, ali to su pojedinci koji imaju dovolj-

no novca da mogu primijeniti punu agrotehniku. Nažalost, većina naših proizvođača nije u stanju uložiti u to. Još uvijek imamo njiva s malim sklopovima biljaka, u prosjeku 35 do 40 000 biljaka, ima mnogo zakorovljenih njiva, ima zemljoradnika koji nisu mogli njivama dati dovoljno gnojiva i zbog svega toga osobno mislim da više od 6 do 6,5 tona po hektaru u Vojvodini teško da možemo očekivati, iako su vremenski uvjeti dozvoljavali da taj prinos u Vojvodini bude osam do devet tona. Bilo je dovoljno padalina, povoljne temperature, ali je niska razina primjene agrotehnike osnovni 'krivac' zašto nećemo ostvariti visoke prinose«, kaže Jocković.

DOBAR PRINOS – NISKE CIJENE

Ono što interesira poljoprivrednike je koliko će im rod koji »skinu« s njiva biti plaćen. Najbolje procjene toga može dati Produktna berza u Novom Sadu. »Ove ćemo godine imati tedan od najvećih prinosa kukuruza, gledano u jednom dužem peri-

odu. Procjene su da će hektarski prinos biti iznad pet tona, što znači ukupnu proizvodnju od oko sedam milijuna tona. To će se odraziti na tržište i prve indicije su da bi na samom početku žetve i berbe startna cijena kukuruza bila između 12,5 i 13 dinara po kilogramu bez PDV-a. Uzgred će ovo biti godina rekordnih prinosa kukuruza u svijetu i to sve zajedno dovodi do relativno niskih cijena. Oko cijene suncokreta se svake godine vodi polemika. Prije dvije godine cijena suncokreta bila je ekstremno visoka, oko 52 dinara, lani je to bilo oko 25 dinara. Ove godina prva trgovanja na berzi bila su po cijeni od 29 dinara po kilogramu. To je nešto više nego li prošle godine, ali daleko ispod očekivanja naših poljoprivrednika. Očekivana startna cijena soje ovogodišnjeg roda je 35 do 40 dinara po kilogramu. Ali to su slobodne procjene, a kako reagira tržište vidjet ćemo vrlo brzo, jer se početak žetve soje očekuje za desetak dana«, kaže za naš tjednik **Žarko Galetin**, direktor Produktne berze Novi Sad.

Z. Vasiljević

VOLONTERSKI RADNI KAMP U MONOŠTORU

Otvorena kapija Gornjeg Podunavlja

Dvojedni radni kamp za mlade volontere održan je u Monoštoru, gdje su entuzijasti imali priliku upoznati lokalnu kulturu i prirodu te dati svoj doprinos lokalnoj zajednici.

U suradnji s Volonterskim centrom Vojvodine, preko internacionalne baze volonterskih kampova SCI, Udruga građana *Podunav* iz Monoštora realizirala je aktivnosti s ciljem unapređenja stanja životnog okoliša i infrastrukture sela. Partneri u organiziranju kampa

oslikane promotivne torbe Monoštora, što je bila izuzetna prilika za izražavanje kreativnosti volontera. Za vrijeme sunčanog perioda volonteri su boravili u rezervatu, sakupljajući smeće i obilježavajući šetne staze po šumi. Također, muški dio volontera bio je angažiran na popravku bicikala koje su kasnije koristili za bolje upoznavanje sela i okolice, kao i na izradi i postavljanju drvenih kanti za smeće. Poseban izazov bilo je oslikavanje velikog murala na zidu između škole i crkve u selu, na kojemu

bili su i JP *Vojvodinašume* i Mjesna zajednica Monoštor. Tako je četrnaestero mladih iz: Poljske, Češke, Turske, Španjolske, Nizozemske, Rusije, Srbije i Velike Britanije, na čelu s lidericom kampa iz Volonterskog centra Vojvodine **Jovanom Amidžić**, bilo angažirano na aktivnostima koje su osmislili organizatori kampa.

Prvi dani bili su usmjereni na aktivnosti unutar prostorija u kojima su kamperi bili smješteni, s obzirom na kišu koja je padala, pa su za to vrijeme

su predstavljene sve zemlje iz kojih volonteri dolaze. Osim rada, bitan dio bilo je i upoznavanje lokalne kulture i naravno, zabava. Tako su realizirani posjeti crkvi sv. Petra i Pavla, pčelarskom domaćinstvu **Periškić**, Etno kući **Mali Bodrog** i Etno kući **Kuveljić**, čamđiziji i kampu Crvenoga križa, gdje je organizirana i zajednička zabava. Isto tako, u suradnji s URB *Rumunka* organizirano je druženje u okviru realizacije projekta *Klub starih Roma*.

Z. Mitić

TJEDAN U BAČKOJ

Dobre vijesti

Dobre se stvari podrazumijevaju, a sve što je loše treba uvijek kritizirati. Tako ja gledam na našu novinarsku zadaću. To ne znači da ne treba pohvaliti nešto što je dobro, ali i kod te hvale treba biti oprezan, je puno puta baš i nije sve tako kako na prvi pogled izgleda. Tako smo mi novinari onomad, a ima tome dvije godine, zdušno izvještavali o tome kako je Sombor dobio reciklažni centar. Pisali smo tada, jer tako su nam rekli, da je Sombor bio prvi grad u kojem je otvoren suvremeni centar za reciklažu otpada, u okviru akcije »Očistimo Srbiju 2011.« Dvije godine poslije čuli smo kako je problem somborskog komunalnog poduzeća *Čistoća* bio i ostao reciklažni centar, koji ovog trenutka ne posjeduje adekvatnu uporabnu dozvolu, jer ne postoji sustav za grijanje i ventiliranje. Da ne bijaše smjene vlasti u Somboru i onoga što svaku promjenu vlasti prati, a to je smjena direktora, vjerojatno za ovaj problem još ne bismo znali.

Sve sam ovo napisala zato što sam u ovotjednom pregledu htjela pisati samo o dobrim vijestima, da ne pomisli netko kako se eto na sjeveru Bačke događaju samo loše stvari. Ima i onih drugih. Jedna od takvih je inicijativa iz Sombora da Sombor dobije slobodnu zonu. Dobra vijest. No, još će bolje biti ako poslije ove najave uskoro budemo doznali kako će Sombor doista i dobiti slobodnu zonu, a još bolje – kakve će konkretne koristi ona donijeti gospodarstvu.

U dobre vijesti mogla bi se ubrojiti i mogućnost da *Zastavinu* Tvornicu specijalnih vozila kupi njihov grčki partner s kojim uspješno surađuju u proizvodnji kontejnera. Dobra vijest bit će ukoliko ti Grci stvranu i kupe tu tvornicu, jer donedavno u »igri« su bili Kinezi, prije toga Talijani, a prije toga...

Policajska uprava u Somboru dobila je od Grada Sombora dva vozila, koja su kupljena od sredstava koja Gradu pripadaju od naplaćenih kazni za prometne prekršaje. I kako reče prvi čovjek Sombora – »sigurnost građana je zajednička briga lokalne samouprave i Policijske uprave u Somboru i nadamo se da će bolja opremljenost policije pridonijeti njihovoj većoj sigurnosti«. Eto dobre vijesti, jer svi bismo voljeli da nam grad i njegove ulice i ceste budu sigurni. No, ne ovisi sve samo o broju policijskih vozila.

I bez komentara dobra vijest – srednjoškolci iz Sombora i okolnih sela koja na školovanje putuju u Sombor ili okolna mjesta imat će regresirani prijevoz, što znači da će u ovisnosti o udaljenosti plaćati najviše 60 posto od pune cijene karte.

Z. V.

NAJVEĆI BROJ NOVOROĐENE DJECE U VAŠICI

Mjesto nade i budućnosti

Najveći broj djece u šidskoj općini u poslednjih nekoliko godina rođen je u Vašici. Zbog toga to mjesto ima svoju perspektivu, budućnost, istaknuo je župnik vlč. Nikica Bošnjaković

Nadomak Šida nalazi se mjesto Vašica. Prema narodnom predanju ime je dobila po čovjeku koga su zvali mali Vasica, što je vremenom preraslo u Mala Vašica, i to je ime zadržala do Drugog svjetskog rata. Nije se uvijek nalazila na današnjem mjestu, već je bila južno, nekoliko kilometara prema Batrovcima, sasvim uz rijeku Bosut, pod nazivom Gradina. U selu je prije ratnih devedesetih živjelo 25,57 posto Hrvata. Danas u tom mjestu živi 1717 stanovnika, 89 posto su Srbi, a tek nešto više od 7 posto su Hrvati. Međutim, iako je Hrvata procentualno malo, u posljednjih nekoliko godina u ovom mjestu, u odnosu na ostale župe i filijale, ima najveći broj male djece - njih više od 20, što je i te kako lijep broj s obzirom

da je u ostalim mjestima broj male djece daleko manji. Ostalo je tek nekoliko starijih obitelji, a na svetoj misi u katoličkoj crkvi svetog Ivana Krstitelja prava je radost vidjeti veliki broj mladih ljudi, pogotovo majki sa svojom malom djecom.

NAJPERSPEKTIVNIJE MJESTO

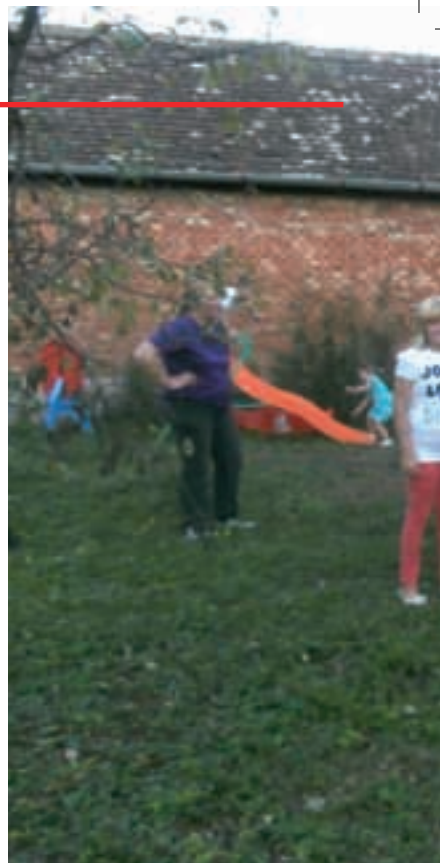
U ovom selu je prije nekoliko godina obnovljena crkva koja je bila oštećena dva puta, za vrijeme Drugog svjetskog rata, kada je minirana, i 1995., kada je srušena do temelja. Tada su oštećeni i svi kipovi svetaca koji su se nalazili u njoj. Međutim, uz dobru volju biskupa, župnika i vjernika, crkva je obnovljena, a 2011. godine na inicijativu župnika vlč. **Nikice Bošnjakovića** počeli su

radovi i na obnovi crkvene kuće, kada su župljani Vašice zamijenili crijep na crkvenoj kući i samim tim počeli stvarati uvjete za okupljanje i rad filijalne crkvene zajednice u ovom srijemskom selu. Ovoga ljeta župljani su imali radnu akciju uređenja stare crkvene dvorane, a ovih dana očekuje se nastavak radova, jer je ostalo još mnogo posla kako bi i ovo mjesto, isto kao i mjesta Batrovci, Sot i Morović, imalo svoje pastoralni centar – mjesto okupljanja vjernika: »U ovom mjestu ima se zbog koga raditi crkvena kuća, zbog koga investirati i prići poslovima. Ovi mladi ljudi potiču i njihovo postojanje tjera mene kao župnika da se i njima nešto mora pružiti isto kao i župljanima Batrovaca, Sota i Morovića. Jedino Vašica ima pravu budućnost, perspektivu,

jer oni su najperspektivnije mjesto u šidskoj općini po pitanju mladosti«, istaknuo je župnik vlč. Nikica Bošnjaković.

MJESTO ZA OKUPLJANJE DJECE

Sveta misa u Vašici je svakog petka i tada se u filijalnoj crkvi okupe župljani, a župnik svim majkama s malom djecom pokloni pelene. A nakon mise sve majke s djecom borave u dvorištu župne kuće, gdje je župnik osigurao djeci igračke, kao i jedan mali dječji park za igranje. S velikom radošću, mališani dotrče u dvorište, a majkama je to mjesto, kako kažu, idealno za odmor i druženje, a i djeca su im tu najsigurnija. S radošću iščekuju adaptaciju crkvene kuće: »Imam dvoje djece za sada, ali moguće je da ću se odlučiti na treće, nikada se ne zna. Lijepo je živjeti u mjestu gdje ima puno male djece, pogotovo što svi znamo kakva je danas situacija i da je djece mnogo manje nego prije. Drago mi je što Vašica prednjači u tome«, ističe **Snežana Lukačević**. I **Sladana Bertić** ima dvoje djece i ističe zadovoljstvo što Vašica prednjači po broju novorođene djece i s nestrpljenjem iščekuje adaptaciju crkvene kuće. Sva djeca krštena

su u crkvi svetog Ivana Krstitelja. Iako su djeca još mala, majke ističu da će im crkvena kuća poslije adaptacije itekako dobro doći, pogotovo za djecu koja će pohađati vjeronauk: »Ja imam za sada dva sina, ali željela bih i djevojčicu. Drago mi je što nas ima toliko, jer kada djeca dođu u dvorište, odmah ih je čitava družina, igraju se, druže, a i nama majkama dobro dođe. Još kada bi se i kuća sredila, bilo bi nam jako lijepo, još više bi se družili, djeca bi imala mjesto gdje bi išla na vjeronauk, a taj prostor bi mogao poslužiti i za druge namene«, kaže **Maja Bertić**. Neke od majki vide i simboliku rađanja ovolikog broja djece: »Možda je ovo buđenje poslije ratnih devedesetih i drago mi je da je to tako i što će nas biti mnogo više. Ja imam jednog sina, i

kada bi mi zdravstveni razlozi dozvolili, sigurno bih se odlučila za još djece«, kaže **Anica Boćan**. A istog mišljenja je i njena susjeda: »Imam dvije djevojčice od 10 i 9 godina i planiram još djece. Nije mi teško, a pogotovo što smatram da smo se konačno probudili jer je važno da nas bude što više«, kaže **Josipa Lukačević**.

Veliki broj djece, dobra volja i želja majki da ih bude još više, sigurno su dovoljan razlog za nastavak radova na još jednoj crkvenoj dvorani, koja će biti mjesto okupljanja ovih mladih i perspektivnih ljudi i njihove djece. Ovo selo i župljani u njemu mogu poslužiti kao dobar primjer drugima i potaknuti ih da još jednom razmisle o odluci o proširenju svoje obitelji.

Suzana Darabašić

5. rujna 2014.

TJEDAN U SRIJEMU

Udar na kućni proračun

Protekli je tjedan u Srijemu bio u znaku priprema za početak nove školske godine. Ne može se reći kako je u knjižarama primijećena velika gužva, a kako saznajemo od prodavača, uglavnom svi čekaju 1. rujna kada se najviše kupuju bilježnice i knjige. Je li to zbog datuma, kada uglavnom svi primaju plaće, ili zbog nečeg drugog, znaju samo roditelji kojima početak svake, a pogotovo ove školske godine predstavlja itekako veliki udar na kućni proračun. Opremanje đaka predstavlja najznačajniju stavku u obiteljskom proračunu, pa ako su još dvoje ili troje djece u pitanju, ta se stavka uvećava. Svaki roditelj želi da mu dijete krene spremno u školu, no želje su jedno, a mogućnosti nešto sasvim drugo. Već su se mnogi snašli za knjige, ili je to bila kupovina na otplatu ili kupovina polovnih knjiga, a garderoba je sasvim druga priča. U Šidu se npr. garderoba za osnovce najviše kupuje na tržnici gdje su cijene za 20 posto niže nego u buticima. Stavka za srednjoškolce je veća, što se odjeće tiče, jer se u tom uzrastu posebno vodi računa o modi i markiranoj odjeći.

Kako saznajemo i pripreme u srijemskim školama privode se kraju. Ove se godine u prve razrede osnovnih škola u Srijemu upisalo ukupno 2808 đaka. Novo životno doba za mališane koji kreću u prve razrede osnovnih škola počelo je prvog rujna. Ove će ih godine po svojoj prilici u srijemskim općinama u odnosu na prošlu godinu biti više. Tako u općini Pećinci ove godine ima 184 đaka, u indijskoj 488, u šidskoj 303, u rumske 440, a u školama na teritoriju grada Srijemska Mitrovica 698 prvašića. Škole su se tijekom ferija pripremale, sukladno svojim mogućnostima, za ono što im slijedi. Tako je npr. u Indiji lakiran parket, obnovljen namještaj po učionicama i nabavljena suvremena školska oprema. U drugim srijemskim općinama u školama nisu rađene neke znatnije promjene, osim sitnih popravaka i zamjene električne instalacije. Škole u Šidu nisu dobile novo ruho, ali je postavljen video nadzor. Ali, što raditi? Čini se kako ni podatak o povećanom broju đaka prvaša nije znatno utjecao na odgovorne da u školama osiguraju makar nešto bolje uvjete za rad. Ne, čini se da je taj podatak utjecao jedino na ukidanje pomoći roditeljima bez djece u isplati novčanih sredstava, konkretno u Šidu, u pokušaju vantjelesne oplodnje. Ta je stavka u općinskom proračunu postala suvišna, a mnogi bračni parovi ostali su bez nade da će ikada postati roditelji. Ali, koga se to u današnje vrijeme tiče?

S. Darabašić

BUNARIČKO PROŠTENJE

U okrilju Majke Božje

*Vjernici su imali priliku ispovijediti se i pomireni s Bogom sudjelovati u službi svjetla i na kraju u svetoj misi * Ovogodišnji bandaš i bandašica Petar Skenderović i Kristina Ivković u pratnji mladih u nošnji do oltara u svetištu donijeli su Gospin lik*

Na svetišće Gospe od suza na Bunariću u okolici Subotice, proteklog je vikenda na tisuće ljudi pohitalo Majci Božjoj u okrilje. Mnogi su došli kod Gospe potražiti utjehu, moliti i zahvaljivati za sve primljene milosti. Brojni vjernici Subotičke biskupije i gosti iz drugih okolnih biskupija hodočastili su 30. i 31. kolovoza svojoj nebeskoj zaštitnici.

TRODNEVNICA

Samom proštenju prethodila je trodnevica koja je započela euharistijskim klanjanjem u četvrtak, 28. kolovoza, koje je predvodio rektor svetišta mons. **Slavko Večerin** skupa s mladima župe *Marije Majke Crkve*. Nakon klanjanja VIS *Markovi lavovi* iz Žednika održali su prigodan koncert duhovne glazbe. Pobožnost križnoga puta u petak, 29. kolovoza, predvodio je rektor mons. Slavko Večerin i kapelan iste župe vlč. **Dražen Dulić**. U subotu, 30. kolovoza, bdijenje uoči samog proštenja predvodio je mons. dr. **Đuro Hranić**, đakovačko-osječki nadbiskup i metropolit u zajedništvu sa subotičkim biskupom mons.

dr. **Ivanom Penzešom**. Službom riječi počelo je pokorničko bogoslužje, točnije priprema za sakrament svete ispovijedi, odnosno služba pokore, kada su vjernici imali priliku ispovijediti se i pomireni s Bogom sudjelovati u službi svjetla i na kraju sudjelovati u svetoj misi koju je predvodio katedralni župnik mons. **Stjepan Beretić** uz koncelebraciju braće svećenika. Služba svjetla ili procesija sa svijećama i Gospinim likom, u kojoj su sudjelovale tisuće vjernika, učinila je ovu noć posebnom. I u svojoj propovijedi tijekom večernje mise mons. Beretić je između ostaloga rekao: »I večeras nemoj gledati na ono što bi se moglo dogoditi sutra. Isti vječni otac koji se za tebe brine danas, pobrinut će se za tebe i sutra i svaki dan tvoga života. Ili će te zaštititi od patnje ili će ti dati neiscrpnu snagu da je podneseš. Ako je Bog činio čudesna djela u životu blažene Gospe, još će čudesnija učiniti za nas slabe i nevoljne koji tražimo svjetlost, život i radost.«

DAN PROŠTENJA

Marijansko svetišće na Bunariću i ove godine 31. kolo-

voza okupilo je mnoštvo vjernika koji su sudjelovali na misnim slavljinama tijekom cijeloga dana. Svečano euharistijsko slavlje predvodio je đakovačko-osječki nadbiskup mons. Đuro Hranić, zajedno s mađarskim vojnim ordinarijem mons. **Lászlom Biroom**, subotičkim biskupom mons. Ivanom Penzešom i rektorom svetišta mons. Slavkom Večerinom te svećenicima Subotičke biskupije. Kao i prethodnih godina, misnom slavlju su nazočili i predstavnici Srpske pravoslavne crkve. Nadbiskupa Hranića su na početku misnog slavlja pozdravile »kraljice«, dok su ovogodišnji bandaš i bandašica **Petar Skenderović** i **Kristina Ivković** u pratnji mladih u nošnji do oltara u svetištu donijeli Gospin lik. U prigodnoj propovijedi mons. Hranić je istaknuo kako Crkva koja slijedi Isusa, koja je vjerna njegovoj riječi, dospijeva poput Marije pod križ. »Isus je osjećao da treba biti vjeran Ocu, da ne može samo govoriti ono što će drugi odobravati, da ne može činiti djela koja će oduševljavati masu, nego da njegova riječ mora biti proročka riječ, da mora biti riječ istine, bez obzira koliko ta proročka riječ istine, koliko njegova vjernost Ocu, bila zahtjevnja i skupa

i za njega osobno. I Crkva koja slijedi Isusa, koja je vjerna njegovoj riječi, dospijeva poput Marije pod križ. Onaj tko zastupa istinu i ono što je čarno, istinito, dobro, pošteno, taj je u životu ponekad gubitnik. Onaj kojemu nije stalo do istine, čestitosti, poštenja, do vjernosti Bogu, često gledano našim ljudskim očima, bolje prolazi u životu baš zato što mu ništa nije sveto i zato što je u stanju sve i svakoga pogaziti samo da ostvari svoje sebične ciljeve. Čovjek vjernik, čovjek koji sluša glas vlastite savjesti, koji se trudi biti vjeran istini, taj čovjek si ne dopušta puno toga i zato u životu izabire onaj uži put o kojemu govori Isus, trnoviti put. Baš zato što je vjeran Bogu susrest će se s poteškoćama i križevima. Uzimam si slobodu u ljubavi

i poniznosti sve nas upozoriti da se sve češće iz svjetovnoga mentaliteta i među nas vjernike uvlači shvaćanje da se o mnogim stvarima možemo dogovarati, a često da su istina i moral plod usklađivanja mnogobrojnih interesa različitih društvenih, gospodarski i političkih čimbenika. Suvremeno društvo, civilizacijske tečevine od nas traže da se o istini i moralu pregovara, ili da se o njima preglasavamo referendumom. Takvim pristupom se ustvari napušta kriterij objektivne i cjelovite istine, dobra i zla. Prema tom kriteriju istina je ono što smo mi dogovorili i moralno je ono što smo mi odredili. Zlo prestaje biti uvijek zlo, i samo zlo,

mons. Đuro Hranić na Bunarićkom proštenju

prestaje biti moralna kategorija i postaje jednostavno sredstvo koje mogu opravdati određeni, 'plemeniti', 'zajednički' ili 'viši' ciljevi. U tu igru s istinom, koja je

u službi parcijalnih interesa i vlasti, uračunata su i određena objektivna zla, nepravde, tlačenja, izrabljivanja, podčinjavanja, nametanja sile... Tako suvremeni svijet gubi osjećaj za razlikovanje dobra i zla, jer i zlo biva interpretirano i uračunato u ciljeve nečijega napretka» istaknuo je nadbiskup Hranić.

ČUVAJMO VJERU, JEDINSTVO I ČISTOĆU

Na kraju misnoga slavlja okupljenim vjernicima obratio se i mons. László Biro, vojni ordinarij iz Mađarske, koji je istaknuo

kako je rijeka uvijek najčišća na svom izvoru. »Ta misao došla mi je slušajući nadbiskupovu propovijed u kojoj je govorio o istini. Blažena Djevica upriličila se istini, a ne prema svojim interesima. Ona je stajala pod križem i onda kada je istina za nju značila križ«. Biskup je također izrazio radost što je mogao slaviti euharistijsko slavlje s braćom i sestrama Mađarima, a i sudjelovati na misi na hrvatskom jeziku. »Lijepo je sudjelovati u vjeri i oduševljenju. Čuvajmo našu vjeru, naše jedinstvo i čistoću«, kazao je biskup Biro. Ovome misnome slavlju prethodila je euharistija na mađarskom jeziku koju je predvodio mons. László Biro, vojni ordinarij iz Mađarske, kao i dvojezična sveta misa koju je predvodio vlč. **István Palatinus**, župnik župe sv. Jurja iz Subotice, čiji su vjernici pješice hodočastili na Bunarić. U poslijepodnevnom satima dvojezično misno slavlje za stare i bolesne predvodio je preč. **István Dobai**, ravnatelj Caritas Subotičke biskupije.

Ž. Vukov

Turbo-folk

Nakon premijerne postavke u Zagrebu, u Beogradu je ovih dana gostovala izložba »(Est)etika nacionalizma – Dizajn za turbo-folk«, čiji je autor mladi hrvatski dizajner i teoretičar **Bojan Krištofić**. Preko fotografija i tekstova, te uz zbirku omota ploča, izložbom se nastoji prikazati razvoj turbo-folka od najranijih dana, od tzv. novokomponirane glazbe do danas. Baveći se ovim fenomenom, autor izložbe također brani tezu po kojoj je turbo-folk, u najširem smislu, logičan izraz nacionalističke ideologije u postjugoslavenskoj popularnoj kulturi.

Kako ističe, bez obzira na to je li riječ o Srbiji ili Hrvatskoj, vlast je početkom devedesetih u objema zemljama svjesno prepoznala forme komunikacije karakteristične za pop-kulturu »kao izvrstan alat za manipulaciju masama i razvijanje neodgovornog eskapizma kao dominantne matrice s jedne strane, a šovinističkog nacionalizma s druge.«

»U Hrvatskoj turbo-folka ima napretek, samo što se zove drugačije«, kazao je Krištofić u jednom intervjuu. »Glazba koja je bila promovirana devedesetih i koja je sa svih strana bila podržavana, čak i od strane elitnih državnih institucija, bio je 'cro-dance'. Ako se uspoređuje paralelno s turbo-folkom, on nosi sve njegove bitnije karakteristike, samo u nešto umivenijoj varijanti, što je po meni općenito karakteristično za hrvatsku pop kulturu u odnosu na srpsku.« U tom kontekstu naveo je **Severinu**, čija se pozicija na sceni i u društvu, po njegovom mišljenju, lako može usporediti s onom koju u Srbiji zauzima **Ceca**.

Svakako zanimljiva izložba. Rađena s određenim vremenskim odmakom, uz specifičan teorijski doprinos temi, dojmi se čak i zabavnom. No, ipak za većinu ljudi koji su preživjeli devedesete, uspijevajući pritom sačuvati zdrav razum, spomen turbo folka budi neugodne emocije. Jer, osim glazbe, turbo-folk je značio kulturu kiča, nasilja, bahatosti... Ukratko, izopačenih vrednota.

Ova se (sub)kultura nerijetko dovodi u vezu s režimom **Slobodana Miloševića**, kada su se tražili jeftini načini da se narod u vremenima rata i međunarodne izolacije zabavi. U međuvremenu imali smo petolistopadsku revoluciju, nema više zatvorenosti, sada smo na EU putu. No ipak, turbo-folk je preživio. I dalje je tu, samo u malo sofisticiranijoj ambalaži. Puni stadione i klubove. A ako je njegova pojava, kako se tvrdi, u korelaciji s lošim društvenim (političkim, socio-ekonomskim, kulturnim...) prilikama, bojim se da ćemo ga još dugo slušati i gledati.

D. B. P.

LIKOVNA KOLONIJA COLORIT U SOMBORU

Inspiracija u gradskom ambijentu

Likovna sekcija HKUD-a **Vladimir Nazor** iz Sombora bila je domaćin i organizator Likovne kolonije *Colorit*. Sudionici kolonije radili su u prostoru Hrvatskog doma. »Ovo je 14. po redu Likovna kolonija *Colorit*. Ranije smo koloniju organizirali na okolnim salašima, ali posljednje tri godine mjesto okupljanja slikara je naš Hrvatski dom. Želimo da prezentiramo Sombor i njegove lijepe

objekte i to je razlog zašto se kolonija sada priređuje u gradskom ambijentu. Slike nastale na kolonijama ne ostaju samo u Somboru, već ih poklanjamo prigodom naših gostovanja, pa su tako radovi s *Colorita* stigli i u Mađarsku i Hrvatsku, a dvije slike dobio je i predsjednik Hrvatske **Ivo Josipović**«, kaže pročelnik Likovne sekcije **Nazora Janoš Raduka**.

Redoviti sudionik već nekoliko godina je **Andrija Bošnjak** iz Branjinog vrha (Hrvatska). »Ja sam kao dečkić 1964. u Somboru boravio kao učenik, a škola je bila u nekadašnjoj Sinagogi, tako da želim ostaviti malo traga iz svog djetinjstva. Na drugoj slici je somborska tržnica 'u lancima' i sunčani sat, a na trećoj, danas, napuštena, crkva podignuta 1901. godine«, kaže Bošnjak. Ni za **Josipu Križanović** iz Subotice ovo nije bila prva likovna kolonija u Somboru. »Vrlo rado se odazovem svakom pozivu, obzirom da su teme koja ja obrađujem vezane za Panoniju, a Subotica i Sombor imaju mnogo dodirnih točaka, koje nas spajaju. Oslikavala sam somborske crkve, ulice, motiva sa kanalske obale, a za ovaj put odlučila sam se za čuvene somborske drvorede i fijaker«, kaže slikarica iz Subotice.

Na ovogodišnjoj likovnoj koloniji sudjelovali su i **Ljubica Dulić** i **Josip Cvijin** iz Subotice i Somborci **Stipan Kovač**, **Marija Turkalj Matić**, **Cecilija Miler**, **Đorđe Kummerkramer**, **Milorad Rađenović**, **Branka Panić**, **Stana Libić**, **Vesna Varićak Uzelac**, **Jene Višinka**, **Slobodan Nastasić**, **Vinka Gradinski** i **Veroljub Pavić**.

Z. V.

Nevena Mlinko na 43. zagrebačkoj slavističkoj školi

DUBROVNIK – Na inicijativu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i ove, 2014. godine Zagrebačka slavistička škola (43. po redu) osigurala je jednu stipendiju za polaznika iz Vojvodine. Škola je održana u Dubrovniku od 18. do 29. kolovoza, a ovogodišnja stipendistica iz Vojvodine je vanjska suradnica Zavoda, profesorica srpskog jezika i književnosti **Nevena Mlinko** iz Subotice, piše portal ZKVH-a.

Središnji oblik djelovanja Škole je organizacija godišnjega seminara koji svojim polaznicima nudi hrvatske sadržaje, organizira lektorate i proseminare, prevodilačke radionice, tematske cikluse predavanja, kulturne događaje i sl.

Rumljani gostovali u Sumartonu

RUMA – U okviru projekta prekogranične suradnje Srbije, Hrvatske, Mađarske i Slovenije *CSO4Co-Civil Society Organizations for Mutual Cooperation* u mađarskom prekomurskom selu Sumarton od 22. do 24. kolovoza gostovao je mali tamburaški orkestar HKPD-a **Matija Gubec** iz Rume. Oni su sudjelovali na devetom po redu Festivalu zle-vanke, vina i tambure, kao i na manifestacijama svečanog otvorenja Dječjeg igrališta i Društvenog doma.

»Mjesto Sumarton u kom smo boravili je lijepo prekomursko selo na nekih 15-ak kilometara od mađarsko-hrvatske granice, naseljavaju ga gradišćanski Hrvati i ima doista bogatu kulturnu tradiciju«, kaže predvodnik orkestra **Zdenko Lanc**. »U budućnosti im planiramo uzvratiti gostoprimstvo i pozvati ih da budu naši dragi gosti na našem koncertu povodom dana udruge ili nekom drugom prigodom.«

Članovi malog tamburaškog orkestra nastupili su ponovno u subotu kada je u letnjoj bašti HKPD-a **Matija Gubec** u Rumi održana tradicionalna igranka povodom završetka žetvenih radova. Na početku igranke nazočne je pozdravio predsjednik udruge **Pavle Škrobot**.

Ciklus hrvatskog filma u Subotici

SUBOTICA – Ciklus hrvatskog filma, koji se unatrag nekoliko godina tradicionalno priređuje u Subotici u Art kinu *Lifka*, održava se i ove godine. Program je počeo jučer 4. rujna, kada je prikazano šest restauriranih dokumentarnih filmova **Krste Papića**. (*Nek se čuje i naš glas, Mala seoska priredba, Halo München, Čvor, Specijalni vlakovi i Kad te moja čakija ubode*).

Sutra (subota, 6. rujna) bit će prikazan program neposlušnih i zabranjivanih filmova u SFRJ, kojega čine četiri ostvarenja: *Devalvacija jednog osmijeha, Splendid Isolation, Bino oko galebovo, Vodič kroz Trst*. Program počinje u 19.30 sati, a ulaz je slobodan.

Ciklus hrvatskog filma održava se u organizaciji Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, Udruge za audiovizualno stvaralaštvo *Artizana* iz Zagreba, u suradnji s Art kinom *Lifka*. Program se održava uz potporu Hrvatskog audiovizualnog centra i Grada Zagreba, u suradnji sa Zagreb filmom.

Predstavljanje 12. sveska Leksikona u Subotici

SUBOTICA – Predstavljanje 12. sveska *Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca* bit će održano večeras (petak, 5. rujna), u Velikoj vijećnici Gradske kuće, s početkom u 19.30 sati.

Svezak će predstaviti dr. sc. **Petar Vuković**, izvanredni profesor Filozofskoga fakulteta u Zagrebu, dr. sc. **Robert Skenderović**, viši znanstveni suradnik Hrvatskog instituta za povijest Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje, Slavonski Brod, **Tomislav Vuković**, novinar iz Zagreba, te glavni i odgovorni urednik *Leksikona* dr. sc. **Slaven Bačić**.

Predstavljanje *Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca* organizira Hrvatsko akademsko društvo, koje je i nakladnik ove publikacije.

Smotra hrvatskih tamburaških sastava u Ljutovu

LJUTOVO – HKUD *Ljutovo* iz Ljutova organizira Smotru hrvatskih tamburaških sastava, koja će biti održana u nedjelju 7. rujna, s početkom u 20 sati. U programu sudjeluje pet tamburaških sastava iz Srbije i Mađarske. Program će biti održan u dvorištu MZ Ljutovo, a u slučaju lošeg vremena u tamošnjem Domu kulture.

Šokadija na Pračkijadi

SONTA – Folklorci i tamburaši KPZH *Šokadija* sudjelovat će na tradicionalnoj manifestaciji *Pračkijada* u Radikovcima u Hrvatskoj. Ovaj kulturno sportski događaj održava se prvog tjedna u rujnu. Popratni događaji *Pračkijade* tradicionalno su likovna i kiparska kolonija, natjecanje seoskih bubnjara, nastupi folklornih skupina, te zabavna večer uz tradicionalne slavonske specijalitete.

I. A.

Gostovanja Nazora u Hrvatskoj

SOMBOR – Mlada folklorna skupina HKUD-a *Vladimir Nazor* iz Sombora sudjelovat će u subotu 6. rujna u Širokom polju na 5. smotri folkloru *Tebi pjevam polje moje zlatno*. Bit će to prvo gostovanje malih folklorša u inozemstvu. Na sljedeće gostovanje idu već 21. rujna i to u Vinkovce na *Vinkovačke jeseni*.

Z. V.

Likovna kolonija Ivan Gundić Ćiso-Dalmata

STANIŠIĆ – VI. saziv likovne kolonije *Ivan Gundić Ćiso-Dalmata* bit će održana 27. rujna u Stanišiću u Domu kulture. Organizator je HKD *Vladimir Nazor* iz Stanišića, a sudjelovat će 12 umjetnika.

S. T.

Poziv za slanje rukopisa!

SUBOTICA – Nakladničko vijeće Novinsko-izdavačke ustanove *Hrvatska riječ* iz Subotice poziva književne autore i autorice iz Republike Srbije koji stvaraju na standardnom hrvatskom jeziku ili na dijalektalnim govorima Hrvata da šalju svoje neobjavljene rukopise radi njihove objave u idućoj godini. Rukopise je potrebno poslati u elektroničkom obliku na e-mail: naklada@hrvatskarijec.rs.

O objavi nekog od naslova temeljem pristiglih rukopisa odlučuju članovi Nakladničkog vijeća NIU *Hrvatska riječ*.

IZLOŽBA O HRVATSKOM ZNANSTVENIKU BOGDANIĆU I OBLJETNICI DOVRŠETKA LIPSZKIJEVA ZEMLJOVIDA UGARSKE

Tragač za zvijezdama

Željeli smo pokazati ovom izložbom naše zajedničko naslijeđe, ovih krajeva i ovih regija, i pokazati koliko još ima neistraženih stvari i koliko se toga u arhivima može otkriti i naći, kazala je Vlatka Lemić, ravnateljica Hrvatskog državnog arhiva

Izložba *Tragač za zvijezdama*, na kojoj su predstavljeni radovi hrvatskog znanstvenika, matematičara, astronoma i geodeta **Danijela Mirka Bogdanića**, otvorena je u Gradskom muzeju Subotica u okviru programa obilježavanja Dana grada. Izložba je posvećena 250. obljetnici rođenja Bogdanića i 200. obljetnici dovršetka **Lipszkyjeva** zemljovida Ugarske, čija je replika dio postavke, kao i još nekoliko izvornih bogato ilustriranih listova i panoa. Izložba *Tragač za zvijezdama* predstavlja izvanredan Bogdanićev znanstveni rad, prikazana je korespondencija s raznim ustanovama, podaci o školovanju, molbe za zaposlenje, itd. Organizatori izložbe su Hrvatski državni arhiv, Mađarski državni arhiv, Historijski arhiv Subotica i Gradski muzej Subotica.

NEISTRAŽENA ARHIVSKA BLAGA

»Željeli smo pokazati ovom izložbom blago koje se čuva u našim arhivima. Izložbama koje

putuju, ne samo kroz arhive nego i izvan granica, pokazuje se što je to što se u arhivima čuva, u njihovim spremištima, koji su kilometri, kilometri građiva i koje većina građana nikako ne vidi ili ima rijetku priliku vidjeti. Druga stvar je pokazati naše zajedničko naslijeđe, ovih krajeva i ovih regija, i pokazati koliko još ima neistraženih stvari i koliko se toga u arhivima može otkriti i naći. Ova izložba, koja pokazuje rad jednog istaknutog znanstvenika, koji je u Mađarskoj jako poznat i priznat matematičar i astronom, u Hrvatskoj gdje je rođen, u Virovitici, gotovo potpuno nepoznat, pokazala je koli-

ko još ima značajnih ljudi, djela, događanja, koji su neotkriveni«, kazala je **Vlatka Lemić**, ravnateljica Hrvatskog državnog arhiva, koja je autorica izložbe uz **Csabu Reisz**a, zamjenika ravnatelja Mađarskog nacionalnog arhiva.

Csaba Reisz je još kao student pisao rad o Jánosu Lipszkom, te je kasnije istražujući ovu temu iz Mađarskog arhiva skupio građu iz 17 različitih ustanova iz Hrvatske, Slovačke, Austrije, Mađarske, Rumunjske i Srbije. Za subotičku izložbu tiskan je i novi katalog u kojemu je prvi put objavljen Bogdanićev rukopis iz slovačkog arhiva, koji je do sada bio neotkriven i neobjavljen.

Govoreći o suradnji dvaju arhiva iz Hrvatske i Mađarske, Csaba Reisz je podsjetio kako je na izradi Lipszkyjeva zemljovida Ugarske sudjelovalo oko 150 osoba, te istaknuo kako niti jedan historiografski projekt nije istražen kao ovaj.

RAD NA ZEMLJOVIDU

Mirko Danijel Bogdanić, hrvatski matematičar, astronom i geodet iz 18. stoljeća (Virovitica, 1762. – Budim, 1802.) studirao je matematiku, fiziku i astronomiju u Budimu i Pešti (1782. – 1785.), te astronomiju u Beču (1793. – 1795.). Od 1786. predavao je matematiku i grčki na akademiji u Velikom Varadinu, a u Beču je 1792. kod **Josipa Baumeistera** tiskao svoje značajno povijesno djelo na hrvatskom jeziku, pod naslovom *Dogodjaji svieta, Dio I.* Primjerak ovog djela čuva se u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, a njegovo značenje je veliko, ne samo činjenicom da je krajem 18. stoljeća napisano i tiskano na hrvatskome jeziku u Beču, već i po svom gotovo suvremenom multidisciplinarnom pristupu znanosti.

Od 1796. Bogdanić je djelovao kao drugi, te prvi asistent na budimskoj zvjezdarnici. Kruna njegova znanstvenoga rada je rad na izradi velikoga preglednog zemljovida Kraljevine Ugarske,

PRVI KORAK U SURADNJI

Podsjećajući kako je izložba *Tragač za zvijezdama* postavljena u Gradskom muzeju, jer Historijski arhiv nema svoj odgovarajući prostor za izlaganje, ravnatelj subotičkog arhiva **Stevan Mačković** istaknuo je kako su upravo s ovom izložbom po prvi puta ugošćene kolege iz Budimpešte i Zagreba. »Sve to što je vezano s ovom izložbom samo svjedoči o tome da jedino otvorenost, povezanost, umreženost, suradnja arhiva i drugih ustanova, može uroditi plodom. Ovo smatram tek prvim korakom u budućoj suradnji ovih ustanova iz Budimpešte i Zagreba s našim arhivom«, kazao je Mačković i najavio skoro prikazivanje filma o Golom otoku, nastalog u produkciji Hrvatskog državnog arhiva.

vojnoga časnika Monarhije, Jánoša von Lipszkoga. Lipszky je angažirao Bogdanića na geodetsko-astronomskim mjerenjima, te ga je godine 1798. austrijski car i službeno imenovao carskim mjernikom. Od 1799. do 1801. godine trajao je iscrpan mjernički rad na terenu i izračunavanja. Iscrpljen bolešću, 1802. Bogdanić umire. Lipszky je dovršio zemljovid, koji je objavio 1806. u Pešti, pod nazivom *Mappa generalis regni Hungariae : partiumque adnexarum Croatiae, Slavoniae, et confinium militarium magni item principatus Transilvaniae... adjectis finibus provinciarum Bukovinae, Galliciae, Silesiae, Austriae, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, Dalmatiae, Bosniae, Serviae, Valachiae et Moldaviae*. Zemljovid se sastoji od 12 dijelova, te je izrađen tehnikom bakroreza. Nacionalna i sveučilišna knjižnica posjeduje nekoliko primjeraka zemljovida.

BOLJI TRETMAN ZNANSTVENIKA

Otvarajući subotičku izložbu, pomoćnica gradonačelnika za kulturu **Etela Jerinkić** kazala je kako se, premda je ime Mirka Danijela Bogdanića malo poznato, on ubraja u niz zaboravljenih velikana koji su u svoje vrijeme

bili veoma poznati i cijenjeni, a rezultati njegova rada priznati su u više europskih država, te izložbu smatra doprinosom da se ta nepravda nekako ispravi.

»Smatram kako ova izložba treba biti doprinos boljem tretmanu znanstvenika i znanosti općenito, koja je u onim vremenima, a i danas, nekako u zapečku i

nedovoljno tretirana. Zbog toga smatram da je ovo veoma značajan način da se ta pozicija znanosti i znanstvenika popravi samim tim što danas u postindustrijskom društvu više nisu presudni materijalni faktori nego upravo nematerijalni – znanost, znanje i informacija«, kazala je Jerinkić.

S. M.

LIKOVNA KOLONIJA U ŠIDU

Gostovali i slikari iz susjednih država

U organizaciji Hrvatskog kulturnog društva *Šid* iz Šida, proteklog je vikenda održana druga po redu likovna kolonija. Ove se godine odazvao veći broj slikara nego lani, a osim slikara iz Subotice, Bačke Palanke i Šida, koloniji su se priključili i slikari iz Mađarske i Hrvatske. Najveći broj slikara došao je iz Subotice, iz Hrvatske likovne udruge *Cro art*, čija je suradnja s HKD-om *Šid* otpočela prošle godine.

Slikari su tijekom tri dana bili smješteni u rezidenciji *Ruski dvor*, gdje im je domaćin bio grkokatolički župnik **Mihajlo Režak**, a stvarali su i slikali u dvorištu župne kuće u Šidu. Organizatori su zadovoljni velikim odazivom slikara, pogotovo što su ovoga puta gosti bili i slikari iz susjednih država, što je istaknuo predsjednik HKD-a *Šid* **Josip Pavlović**.

Svake večeri organizatori su slikarima priređivali druženje, a subota večer bila je posebna – uz okuse dobre srijemske hrane, slikare su zabavljali tamburaški orkestar HKD-a *Šid* i pjesnici. Kolonija je završena u nedjelju 31. kolovoza, kada su podijeljeni darovi i zahvalnice gostima, a gosti su u ime zahvale za srdačan prijem, uručili organizato-

ru i župniku **Nikici Bošnjakoviću** prigodne darove – slike. Sve slike nastale tijekom tri dana boravka, darovane su HKD-u *Šid* i one će krasiti prostorije te udruge.

Likovnoj se koloniji ove godine priključila i slikarica **Marta Peštalić** iz Segedina koja je po prvi put boravila u Srijemu. »Prvi sam put u Srijemu i jako mi se dopada. Slikam od kada znam za sebe, raznim tehnikama, bavim se raznim temama, a godinama sam radila samo akvarel. Sada radim i ulje na platnu, volim mrtvu prirodu, pejzaže, ikone«, ističe ona.

Ivan Zovko iz Iloka drugi put sudjeluje

na ovoj likovnoj koloniji. »Slikam već punih 40 godina. Slikar sam amater, svoje slike sam do sada izlagao u Bonu, Nici i Beču, a imao sam nekoliko samostalnih izložbi u Republici Hrvatskoj. Veoma sam zadovoljan što sam ponovno u Šidu i što imam priliku družiti se s umjetnicima«, kaže on.

Jasmina Tabak-Gina iz Subotice ima pozitivne dojmove o koloniji. »Jako mi se sviđa ovdje i odgovora mi i ozračje. Glavni motivi su mi duhovni, a inače volim figurativno slikarstvo, ekspresiju lica i to radim već gotovo 30 godina.«

S. Darabašić

IZ ŽIVOTA SALAŠARA

Piše: Alojzije Stantić

Salašari su radili i poslove koje je radio samo jedan muškarac el više nji, u salašu i ravni na odranjivanju litine el u ritu i oko njeg. Za većinu ti poslova nije bilo određeno vrime u godini kad će se radit, već su se radili kad muškarci bili dospive-ni, a nisu imali važniji poso. Što je veći salaš obično je bio i sa više čeljadi, pa su se mogli latit i bilo kojeg krupnijeg posla.

TALOVAN NAUK

Na kraj zime, čim je zemlja promanila (prosušila), na salašu su povadili osušena drva, posadili nova na to el drugo prazno misto. Najčešće su se minjale voćke, bilo da se koja osušila, el s njezinim rodnom nisu bili zadovoljni, pa su voće obnovili voćkom druge sorte. Drva su sadili u rano proliće posli jaki mrazova, kad se ne nazire da bi njim se ukorenjene mlade (kotiledone [najtanje]) žilice mogle smrznit.

Salašari su živili s talovanim naukom: u vertarluku (povrtnjaku) i voćnjaku triba odranit toliko roda, da dotekne za rānu čak i zimi. Zelja i voća nikad dosta, (izreka: ako nije priteklo, nije ni doteklo) a što su ga imali više feli, tim je reduša nuz znanje bila i bolja kuvarka.

S poslom vađenja i sađenja drva ispriplićo se najraniji poso – kresanje (otpilavanje) dračovi grančica. Čim je mraz odmrzo drva krenilo se na potkresivanje najniži grana debela, da se kruna tirala rast na višlje. Posli potkresivanja krune deblo će se izduživat, bolje će se moć izhasnirat. Odranjeno drvo neće smetat prometu blaga (josaga) i čeljadi-ma ispod krune.

DO ZAGRČANJA KURUZA

Zimi kad ladno, snigovito el kišovito vrime nije dopuštalo radit napolju, muškarci su posli odbacivanja sniga sa svi staza

Obaški muški poslovi

Drač lipotan

latili se posla koji se mož radit pod strijom ispod staja, u komari, u jednoj od staja. Makljom (nož za tesianje drveta) na babi (stalak za tesianje) popravljali su se el prominili sapišta ručnog sersama za rad sa zemljom i sa litinom u ravni; popravljale su se pričage na listvama, tragaču, u žagrama. Plele su se korovske, sirkove i metle od vrbovi prutova (za obore) i sl., pleli su vrbov oplet za kotarce i niske ograde; od ražne el zobne slame ispleli su i zaminili ispućane omote oko štrajfle (okrugljača, ograda izmed konja) i sl.

Muškarci su se u zimskim večerima komšijali i dok su se jedni kartali (filka el duraka), drugi, da ne dangube, pleli su kojekake kotarce: od vrbe, slame, site, roguze) za više feli hasniranja u kujni i za druge namine. Bilo je i spritniji muškaraca koji su zimi pleli asure za pod, za zakrilje daske na krevetu od ladnoće iz duvara, el su od nji pleli sačure, lubure za jaja, kotarce za dizanje zakuvanog kruva (moj bačo) i sl.

Obaški poso s ranog prolića je i krpljenje ograde oko ledine. Zaminili su natrule ciplje

(tačke), okrpili ogradu od okrajaka – iz koji su sami od sebe ispadali zarđali klinici iz daske. Na velikim gazdalucima velike ledine od nikoliko pa čak do desetak lanaca (Skenderović – Lešini) bile su ograđene opkopanim jendekom. Iz dnola jendeka su izbacili nanetu zemlju i drugo trunje. Vidno širokim dnolom jendeka priče marvi da ga priskače i izađe iz ledine.

Sređivalo se guvno, ograbilo trunje oko kamare slame i plive, a kišom i otopljenim snigom ovlaženu okupinu rasuli su po đubretu u korlatu.

Još tu i tamo i posli I. svic-kog rata niki salašari, čija je zemlja udarala u do, s grnjačom su ravnali strminu grede s voderinom, s nje su zemlju svlačili prema mlaki. Sotim su povećali rodnu ravan el proširivali mlaku sa oboda rita.

U većim gazdalucima za stotinu i više komada marve piću el stelju iz guvna su katkad dovlačili u kolima s upregnutim jednim volom el bivolom (pravio se jaram i za jednog vola). Kad su čistili volaricu el košaru s tušta josaga, da čeljad ne guraje đubre tragačom u korlat, onda su prid vrata staje namistili parasnička kola u koja su natovarili đubre. Kola s đubretom ujarmljen vo el bivo(l) odvuko je u korlat di ga volar razbacio po drugom đubretu.

Tu i tamo još i posli II. svic-kog rata bilo je salašara koji su u praznom vrimenu, brez većeg posla, od zagrčanja kuruza do risa (~ kraj V. do početka VII. m.), pod dolom u ravni izvrćali (pravili) valjke, osušili na suncu i oma tamo u poljskoj peći ispekli po nikoliko hiljada cigalja. Ciglje su na salašu hasnirali za flasterovanje ispid salaša, ispod strija zgrada, staze po avliji, za obore, staze i gazišta u stajama, za flasterovanje avlije i staza u kući u varoši, za ziđanje grobnice, za..., za čeg triba, nije na odmet imat ga, jel suvišak ne ište kruva.

IŠČEZLA STOLJEĆA – CRTICE IZ POVIJESTI O NASELJIMA U SRIJEMU U SREDNJEM VIJEKU

»Idealni gradovi« u renesansi

Piše: dr. Zsombor Szabó

U srednjem su se vijeku tijekom XV. i XVI. stoljeća pojavila razmišljanja o gradovima, čiji rezultati dosežu do današnjih dana. Naime, ovaj period, koji zovemo i renesansom, iznjedrio je »projekte idealnog i utopijskog grada« kao rješenja za društvene, ali i za obrambene probleme, koji su se pojavili u tom periodu. Početkom XVI. stoljeća u Hrvatsko-Ugarskoj Kraljevini, ali i u Njemačkoj, javili su se pokreti koje jednim izrazom zovemo »seljački ratovi«. Ti su ratovi nagovještavali da se najveća skupina društva ne slaže s klasičnom podjelom na povlaštene i potčinjene. Podsjetimo se, glavni je slogan »Francuske građanske revolucije« bio: »Sloboda, jednakost, bratstvo.« Ova je ideja rođena upravo u tom »mračnom srednjem vijeku«.

IDEALNI GRAD RENESANSE

Otkad je čovjek počeo graditi gradove, od tog vremena poznajemo i planiranje grada. Grci su vrlo detaljno planirali svoje kolonije (npr. Issa-Vis), Rimljani svoje vojne logore, koji će kasnije postati osnove srednjovjekovnih gradova (npr. Siscija - Sisak). Razmišljanja o idealnom gradu znače i promišljanje o idealnom društvu. Idealni grad postoji u tekstovima i na crtežima, ali ne i u prostoru. Grad možemo izgraditi, »idealni grad« samo zamisliti. Idealni grad renesanse je istovremeno i graditeljsko, društveno-političko i estetsko djelo. Prvo ovakvo djelo je napisao **Antonio Averlino Filaret** (Ljubitelj Moralnosti). Njegovo *Trattato di architettura* nastalo je između 1460.-64. godine. Nije se pojavilo u tiskanoj formi, ali znamo da je bio poznato u našim

krajevima, jer je za potrebe kralja **Matijasa Korvina** izrađena jedna verzija na latinskom jeziku (traktat je bio napisan »pučkim, tj. talijanskim jezikom«). On svoj grad naziva »Sforzinda«, jer po tadašnjem običaju svoj rad posvećuje princu Milana **Galeazzo Maria Sforzi**. Grad je kružne - zvjezdaste osnove, okružen dvostrukim debelim zidom. U njega se ulazi kroz osam kapija odakle široki radijalni bulevi vode u središte grada, uz bulevare kod kapija nalaze se trgovci - tržnice, a u kružnom centru grada pokraj

va. Ima i drugih teorija (počevši od **Aristotela**) da se na nizini nalaze demokratski nastrojani gradovi/države (takav je i »idealni grad«), dok se tiranije vole smjestiti u planinske predjele.

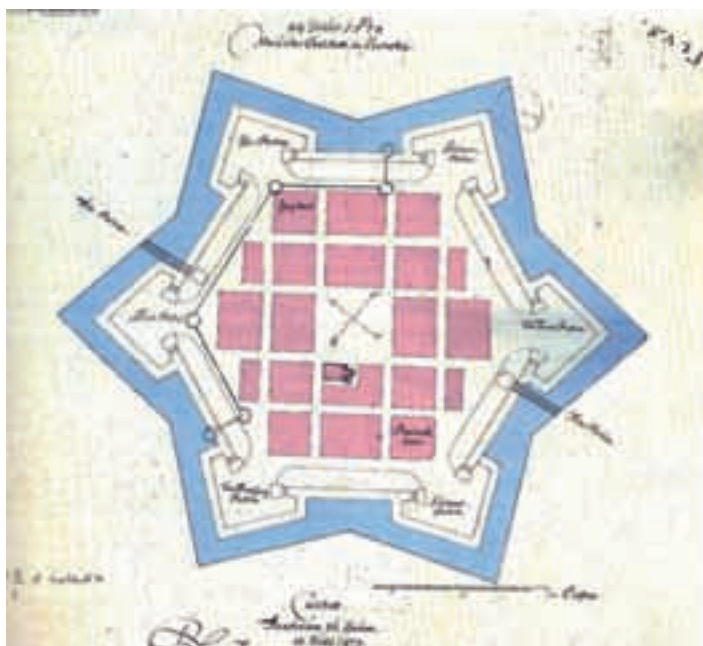
IDEALNI GRADOVI KAO GRADOVI TVRĐAVE

Napredak vojne tehnologije, prije svega topništva, primorao je drugačije promišljanje gradnje utvrda i utvrđivanja pojedinih gradova. U početku se težilo da zidovi budu što viši i deblji,

na napadače, postojala je samo u nekim »raspravama«. O ovim se problemima ozbiljnije počelo baviti kada je opsada Vatikana od strane Turaka postala realna opasnost. Naime, 1534. godine su se Turci iskrcali u južnoj Italiji i prodrli do čak ispod Rima. Tadašnji papa Pavle III. sazvao je sve najpoznatije graditelje, vojskovođe, viđenije plemiće na savjetovanje, na *Dietu*. Napravljen je grandiozni plan gradnje obrambenih zidova Rima, i tada su prvi put izgrađeni trokutni bastioni, sposobni za djelovanje topništva.

KARLOVAC: »IDEALNI GRAD – TVRĐAVA«

Sredinom XVI. stoljeća Turci su prešli preko rijeke Une, prijeteci da Hrvatsku presijeku na dva dijela, što je predstavljalo opasnost i za Beč. Bečki je dvor zato 1579. godine donio odluku o gradnji grada utvrde, vodeći se najsvremenijim principima ovakve gradnje. Prvi projekt je sačuvan u Ratnom arhivu u Beču. Iz njega se vidi kako je nova utvrda u blizini ušća Korane u Kupu projektirana kao renesansna građevina idealnog grada utvrde, u kojem će vojska živjeti zajedno s civilnim stanovništvom. U osnovi izgleda kao šesterokraka zvijezda, koja na svojim vršcima ima šest bastiona. Ispred su široki jarci koji bi se potapali vodom iz Kupe. U odnosu na »idealni grad« ulice se sijeku pod pravim kutom, a u središtu naselja projektiran je veći trg na čijem će obodu biti crkva (današnji franjevački samostan i crkva sv. Trojstva). Ovaj projekt je izradio talijanski arhitekt **Martin Gambon**. Grad je dobio naziv prema nadvojvodi **Karl**u, Karlštadt. Nakon povratka Petrovaradina od Turaka krajem XVII. stoljeća i Petrovaradinska tvrđava je izgrađena po ovim principima.

Projekt Karlštadta, današnjeg Karlovca iz 1579. godine.

crkve se nalazi i palača vladara (osnivača) grada. Radijalne bulevi na sredini presijeka jedan kružni bulevar, uz koji se nalaze istaknuti, važni objekti. Ova prstenasto-radijalna shema i danas slovi kao najsvremenija, i možemo je prepoznati u rekonstruiranim osnovama mnogih europskih gradova (Pariz, Beč, Budimpešta i Segedin). U razmatranjima mjesta gradnje »idealnih gradova« određuje se nizina, jer se na ravnicima najlakše može formirati idealna kružna osno-

va. Ima i drugih teorija (počevši od **Aristotela**) da se na nizini nalaze demokratski nastrojani gradovi/države (takav je i »idealni grad«), dok se tiranije vole smjestiti u planinske predjele. Ima i drugih teorija (počevši od **Aristotela**) da se na nizini nalaze demokratski nastrojani gradovi/države (takav je i »idealni grad«), dok se tiranije vole smjestiti u planinske predjele.

Godišnjica svetišta Marije Pomoćnice

Hrtkovaca, Nikinaca i Platičeva. »Ljudi vole ići na hodočašća, a posebno ovdje u Morović. Za nas Srijemce je jako važno da imamo ovakav susret i da ljudi dođu ovdje i izmijene iskustva. Živi i mrtvi su itekako povezani, jer mrtvi su dio nas, a mi smo dio njih i nastavljamo tamo gdje su oni stali. Zato je važno pomirenje i moliti za duše u čistilištu da postignu mir, a samim tim ćemo i mi biti sretniji«, rekao je vlč. Ivica Živković. Poseban značaj svetišta u Moroviću jest što je ono ekumensko, dostupno vjernicima svih vjera: »Ovdje u Srijemu je to vrlo važno jer smo kristovim križem opečaćeni, a do te svijesti svakako moramo doći. Svakako da je to jedno bolno iskustvo, a predstavnici crkava tu odgovornost nose u sebi«, istakao je vlč. Čabrajac.

Već četiri godine svakog drugog u mjesecu u ovo svetište dolazi veliki broj vjernika, kako iz Srbije tako i iz Republike Hrvatske, što govori u prilog tome da je ovo marijansko svetište postalo mjesto svih vjernika koji rado dolaze moliti za oprostjenje svojim pokojnima za sve ono što je ostalo bolno i neoprostivo.

Suzana Darabašić

Utorak, 2. rujna, u Moroviću je obilježena četvrta godišnjica proglašenja svetišta Marije Pomoćnice kršćana i duša u čistilištu u Moroviću. Svetu misu predvodio je vlč. dr. **Josip Bošnjaković** uz koncelebraciju svećenika vlč. **Nikice Bošnjakovića**, župnika u Šidu i Moroviću, vlč. **Zdravka Čabrajca**, župnika u Beočinu i Čereviću, i vlč. **Ivice Živkovića**, župnika u Hrtkovcima, Nikincima i Platičevu. Srijemski biskup mons. **Đuro Gašparović** prije četiri je godine 2. rujna

novim ekumenskim marijanskim hodočasničkim svetištem proglasio crkvu romaničko-gotičkog stila iz XII. stoljeća, na groblju u Moroviću, pod nazivom svetište Marije Pomoćnice kršćana i duša u čistilištu. Naime, u ovoj crkvi nalazi se pokrajnji tirolski oltar koji prikazuje duše iz čistilišta koje hvataju Mariju Bogorodicu za skute, tražeći njen zagovor za izbavljenje iz čistilišnih muka. Upravo poradi toga oltara i starosti crkve, ova crkva od 2. rujna 2011. godine postala je marijansko svetište, u kojem vjernici po zagovoru Majke

Božje mole za oprostjenje grijeha za svoje pokojne. Ovo mjesto otvoreno je svim kršćanima, ekumensko je u svojoj biti, jer je Marija Bogorodica, majka svih koji su kršteni u bilo kojoj crkvi.

BIT SVETIŠTA

U svom obraćanju vjernicima vlč. dr. Josip Bošnjaković je istaknuo duhovnu, kulturnu i povijesnu dimenziju čovjeka: »U tom smislu smatram da je ova crkva uistinu jedna dragocjena stvar za sve kršćane. Smatram da ako negujemo prošlost, pa i ovako vrijedne povijesne spomenike, da doprinosimo našem duhovnom i kulturnom dobru i ljudskom bogatstvu. Nekolicina je ovakvih crkava na području Srijema koje imaju veliku povijesnu vrijednost i nadam se da će ne samo u duhovnim nego i kulturnim, državnim krugovima prepoznati vrijednost povijesti, jer ako vodimo brigu o povijesti, vodimo brigu i o našoj sadašnjosti, ali i o budućnosti. Nadam se kako će ova crkva uz pomoć dobrotvora i ljudi biti uskoro u jednom još ljepšem izdanju«, istaknuo je vlč. Bošnjaković. Svetoj misi nazočio je veliki broj hodočasnika iz Hrvatske, Beočina, Čerevića, Rume,

Dojmovi hodočasnika

● Agneza Tomić, Nuštar

»Dolazim treći put u ovo svetište i drago mi je što možemo svoje srce otvoriti Majci Božjoj, pogotovo za naše pokojne koji se nalaze u čistilištu, i ovo je prilika da se zahvalimo za živote dragom Bogu i Majci Božjoj i svojim roditeljima. Ovo je svetište za duše u čistilištu i mi iz Hrvatske s velikim zadovoljstvom dolazimo ovdje.«

● Nada Šušnjar, Beočin

»Idem često na hodočašća, a danas sam prvi put ovdje i jako mi je lijepo. Poseban je osjećaj doživjeti ono što sam ja osjetila ovdje i ako Bog da, doći ću ponovno, čim se ukaže prilika.«

● Danijel Vladimir, Petrovaradin

»Drago mi je da sam danas ovdje i ovo mi je prvi posjet Moroviću. Crkva je prelijepa i dao Bog da se renovira do kraja i biti će jedno prelijepo svetište, gdje će ljudi dolaziti u još većem broju.«

VIJESTI

Misa mladih za mir

Misa mladih za mir, kao i obično prvoga petka u mjesecu, 5. rujna (danas), služiti će se u župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije na Bikovu s početkom u 20 sati.

Svete mise na Marijanskom svetištu »Bunarić«

Blagdan blažene Majke Tereze iz Kalkute – 5. rujna (danas), sveta misa je u 18 sati

Prva subota – 6. rujna, sveta misa je u 9.30 sati

Blagdan Male Gospe – 8. rujna, svete mise u 8 sati na mađarskom jeziku i u 10 sati na hrvatskom jeziku

Ime Marijino – 12. rujna, sveta misa je u 18 sati.

Koncert povodom jubileja

Koncert duhovne glazbe povodom jubileja 50. godina svećeništva mons. **Bele Stantića** bit će održan u subotu, 6. rujna, u župnoj crkvi Uskrsnuća Isusova. Na koncertu će nastupiti katedralni zbor *Albe Vidaković*, komorni zbor *Collegium musicum catholicum*, dječji katedralni zbor *Zlatni klasovi*, te solisti **Bela Anišić** – horna i **Noemi Tot** – flauta, pod ravnanjem **Miroslava Stantića**. Početak je u 19 sati.

Zlatni jubilej

Mons. **Bela Stantić** za svećenika je zaređen prije 50 godina, tim povodom u nedjelju, 7. rujna, svetom misom će zahvaliti Bogu za sve godine svećeničke službe. Euharistijsko slavlje počinje u 17 sati u župnoj crkvi Uskrsnuća Isusova.

Proštenje na subotičkoj kalvariji

Blagdan Žalosne Gospe obilježavamo 15. rujna, kada se u istoimenoj kapelici na subotičkoj kalvariji slavi proštenje. U 15 sati je klanjanje koje će biti prikazano kao zadovoljština za grijeh psovke, dok dvojezična sveta misa počinje u 16 sati.

Ž. V.

Mala Gospa u Doroslovu

Na Marijanskom svetištu u Doroslovu u ponedjeljak, 8. rujna, bit će proslavljen blagdan Male Gospe. Misu na hrvatskom jeziku predvodit će subotički biskup mons. dr. **Ivan Penzeš**, a propovijedati će mons. **Stjepan Beretić**. Misa počinje u 8.30 sati.

Z. V.

Piše: dipl. theol. **Ana Hodak**

Naša Crkva i cijelo naše društvo sačinjeno je od grješnih ljudi. Zato se često nalazimo u prilici da bi poželjeli nekog opomenuti, skrenuti mu pozornost na njegove greške. Ponekad nam je neugodno opominjati nekog zbog njegovog ugleda ili zbog našeg odnosa plašeći se da ga ne narušimo, dok nekada jedva čekamo da neko pogriješi, pa da imamo razlog opominjati ga. Opominjati nekog zapravo je vrlo delikatno, nikada ne znamo kakva će biti reakcija opomenutog, a ni sami ne volimo da nas tko opominje. Je li potrebno opomenuti onog tko griješi ili bolje gledati svoja posla te kako i sami da reagiramo kada nas netko opomene pitanja su na koja najbolji odgovor daje evanđelje.

ISUS O OPOMENI

Matejevo evanđelje donosi sljedeće Isusove riječi: »Pogriješi li tvoj brat, idi i pokaraj ga nasamo. Ako te poslušaj, stekao si brata. Ne poslušaj li te, uzmi sa sobom još jednoga ili dvojicu, neka na iskazu dvojice ili trojice svjedoka počiva svaka tvrdnja. Ako ni njih ne poslušaj, reci Crkvi. Ako pak ni Crkve ne poslušaj, neka ti bude kao poganin i carinik« (Mt 18, 15-17). Vrlo važno ovdje uočiti je termin koji Isus koristi za onog koji je pogriješio, to je »tvoj brat«. Dakle, Crkva je zajednica vjernika, takva zajednica u kojoj su svi među sobom braća i sestre po vjeri. No, to nije zajednica svetaca nego ljudi koji su grješ-

Bratsko opominjanje

ni. Budući da smo unutar Crkve svi braća i sestre, ne možemo samo gledati sebe i svoja posla te zatvarati oči pred grijehom našeg brata. Isus jasno stavlja do znanja da je naša kršćanska i bratska dužnost svog brata opomenuti, skrenuti mu pozornost na on što čini loše. Prvi korak opomene mora biti u četiri oka, ne u javnosti. Tako se grješnik neće osjećati poniženo i lakše će shvatiti dobronamjernost opomene te spoznati svoj grijeh.

Međutim, Isus nije idealist, zna da postoji mogućnost da grješnik ne prihvati opomenu i nastavi po starom. Ali, ne treba od njega odustati, nego još ozbiljnije nastojati oko njegovog obraćenja, najprije sa svjedocima, a potom sa cijelom zajednicom – Crkvom. Što ako ne poslušaj ni Crkvu? Isusov odgovor »neka ti bude kao poganin i carinik« ne znači potpuno odbacivanje grješnika, jer ga Otac ne prestaje ljubiti, poput pastira koji traži zalutalu ovcu. Isus za vrijeme svog javnog djelovanja nije odbijao ni carinike ni grješnike, nego je k njima dolazio, s njima razgovarao i poticao ih na obraćenje, jer im je donio spasenje. Zato se i zajednica vjernika prema svome bratu koji odbija opomenu i odbacuje obraćenje treba odnositi kao prema nekom tko nije upoznao Boga (poganin) ili prema onom tko je još uvijek vezan sponama grijeha (carinik). Stoga ni treća bezuspješna opomena nije razlog za odbacivanje grješnog brata i isključivanje iz zajednice, nego poziva na traženje drugih putova za susret sa zalutalim.¹

1 Usp. Ante CRNČEVIĆ, Bratska opomena, u: Ante CRNČEVIĆ (ur.), *Povede ih na goru*, Zagreb, 2007., 211.

RADITI NA SEBI

Iz gore citiranih Isusovih riječi i mi danas možemo zaključiti da je naša dužnost opomenuti brata koji griješi. Prije svega to je važno jer grijeh narušava čovjekov odnos s Bogom, zato treba potaknuti brata kršćanina na obraćenje, na vraćanje k Bogu od kojeg se grijehom udaljio. Drugo, grijeh narušava međuljudske odnose, znači narušava zajedništvo u zajednici, stoga treba pomoći bratu da svojim obraćenjem popravi narušene odnose kako bi se u zajednica kojoj pripada ponovno uspostavilo bratsko ozračje. Međutim, da bi mogli opominjati i da bi naša opomena bila plodna moramo mnogo na sebi raditi. To znači osloboditi se svake oholosti, jer to što opominjemo brata ne smije u nama stvoriti osjećaj da smo od njega bolji niti on smije osjetiti takav stav u našoj opomeni. Omalovažavanje, podcjenjivanje ili bilo koja druga zla namjera ne smije biti sastavni dio upućene opomene. Ako nismo u stanju tako opominjati, onda smo i sami potrebni opomene jer možemo postati uzrok razdora u zajednici. Onaj tko ukazuje drugom da treba obraćenje i sam mora mnogo raditi na svojem. Iza svake opomene mora biti ljubav, ona prava kršćanska kojom brat ljubi brata. Samo kroz tu ljubav grješnik može sagledati svoje grijehe i prihvatiti opomenu.

Također, trebamo biti svjesni da ni mi nismo bezgrješni i da zaslužujemo opomenu. I u tim trenucima moramo pobijediti svoju oholost te prihvatiti upućeno opominjanje. Čak i ako osjetimo nedobronamjernost ne treba upadati u nove grijehe svađe i razdora, nego razmisliti o svom ponašanju i o grijesima na koje nam je ukazano.

NEMIR I STRAH POLJOPRIVREDNIKA ZBOG DUGOGODIŠNJIH I OGROMNIH DUGOVA NA IME DOPRINOSNO OSIGURANJE I VODOPRIVREDU

Država došla po svoje

*Pojedinim poljoprivrednicima kamate više u odnosu na osnovicu duga, a zbog njihovih milijunskih iznosa Porezna uprava počela sa stavljanjem hipotekarnih tabli na zemljište * Iz tih razloga poljoprivrednici u Subotici održali tribinu s koje su na adresu četiri ministarstva gradonačelnik i lokalni ombudsman uputili prijedloge za rješenje ovog problema * U međuvremenu i sami poljoprivrednici skupljaju potpise za peticiju koju će uputiti Vladi*

Iako su suočeni s istim problemima diljem Srbije, poljoprivrednici iz Subotice opet su prvi pokrenuli pitanje koje ih je, poput nemirne savjesti, godinama pritiskalo, e da bi na vidjelo izašlo tek kada su im na kućne adrese počele pristizati prve opomene Porezne uprave zbog dugo vremena gomilanih dugova. Riječ je, naravno, o dugovima na ime mirovinsko-invalidskog i zdravstvenog osiguranja, plus naknada za odvodnjavanje.

INTENZIVIRANJE SITUACIJE

Bez obzira na to što je u naravi ovdašnjeg življa, napose seoskog, da se u većini slučajeva o dugovima ne priča javno njihovi iznosi ipak su natjerali dovoljan broj onih koji su zaboravili »na sramotu« i koji su se odlučili o njima ne samo progovoriti, nego i zatražiti pomoć od države. S tim ciljem još 13. kolovoza na subotičkom Otvorenom sveučilištu održana je tribina na koju su došli državni tajnik u Ministarstvu poljoprivrede **Attila Juhász**, gradonačelnik Subotice **Jenő Maglai**, subotički ombudsman **Zlatko Marosiuk**, te predstavnici Samostalnog sindikata Subotice i Porezne uprave. Nakon mnogo okolišanja i kićenja, a u maniri najžešće predizborne kampanje, Juhász je tom prilikom istaknuo kako su u Ministarstvu »upoznati s problematikom« (što se samo po sebi

podrazumijeva, inače 'beš instituciju), te da se zbog nje (situacije, ne institucije) već stanovito vrijeme situacija intenzivira u vidu obavljanja kontakata s kolegama iz drugih ministarstava i relevantnih državnih tijala, kakva je, primjerice, Porezna uprava. S obzirom na ozbiljnost situacije, njegov uvod, međutim, nikoga od oko 150 prisutnih poljoprivrednika nije previše taknuo, jer su se tamo skupili isključivo zbog toga da čuju je li država voljna da im pomogne i kako.

A da bismo spomenutu situaciju što »plastičnije« opisali, nije potrebno trošiti previše riječi. Naime, zbog neplaćanja obveza dugovi poljoprivrednika ovih se dana mjere stotinama tisuća, pa i milijunima dinara, pri čemu je čest slučaj da je kamata dobrim dijelom nadmašila osnovicu. Kako su uz podsjećanje na dug iz Porezne uprave počele stizati i opomene o ovrhi nepokretne imovine, a u pojedinim slučajevima već su na njive stavljenе hipotekarne table, poljoprivrednici su vidjeli da je đavo odnio šalu i da je u vidu države došao po svoje.

Dodatni, a vjerojatno i ključni problem u ovoj priči, i tu je Juhász u pravu, čini činjenica da su u nju uključena čak četiri ministarstva: poljoprivrede, zdravstva, rada i financija, od kojih ovo posljednje ima najveću težinu. S tim, dakle, kolegama Juhász ovih dana razmatra situaciju, ne bi li se pronašlo rješenje koje bi zadovoljilo i državu i

njezine podanike. S tim ciljem, skromno je za sebe rekao uvodničar, Juhász je predložio formiranje radne grupe koja će se baviti rješavanjem ovog problema. Naravno, u toj radnoj grupi trebali bi biti predstavnici navedena četiri ministarstva, koji bi za zajedničkim stolom pokušali naći rješenja za interese koji im se oko istog slučaja preklapaju, a koji se tiču izmjene i dopune Zakona o obveznom socijalnom osiguranju u dijelu koji se tiče doprinosa. Prva konkretna stvar koju je Juhász spomenuo da će predložiti svojim kolegama je da se poljoprivrednicima omogući otpлата duga na više obroka, a da se kamata jednostavno otpiše. Recimo odmah da je taj njegov potencijalni prijedlog ušao i u »Zapisnik« s tribine, kojega su na adresu četiri ministarstva 15. kolovoza zajednički uputili gradonačelnik Maglai i ombudsman Marosiuk.

ZAPISNIK U OSAM TOČAKA

Kada smo već kod »Zapisnika«, otkrijmo i ostale

njegove dijelove. Jedan od njih je i da je s tribine podržan prijedlog gradonačelnika Maglaija da se obveze po osnovu doprinosa za obvezno mirovinsko i zdravstveno osiguranje, kao i za vodoprivredu utvrde sramjerno veličini posjeda. Kao povod za ovaj prijedlog poslužila je činjenica i »iz aviona« vidljive nepravde po kojoj isti iznos doprinosa (blizu 100 000 dinara godišnje) plaća i gospodarstvo s minimalnih 0,5 i maksimalnih 100 hektara zemljišta. U »Zapisnik« je tom prigodom ušlo i pet prijedloga samih poljoprivrednika na skupu. Kao prvo, da se stavi moratorij na prinudnu naplatu dospjelih potraživanja na temelju obveznog doprinosa za mirovinsko-invalidsko i zdravstveno osiguranje i vodoprivredu do donošenja mjera i izmjene postojećih zakonskih propisa ili najmanje godinu dana. Koliko država za to ima sluha najbolje svjedoči primjer **Ferenca Palástija** iz Bajmaka kojemu su djelatnici subotičke filijale Porezne uprave sredinom kolovoza stavili hipotekarne table na oko 6 jutara zemlje zbog duga od 5000 eura

PRINOSA ZA MIROVINSKO-INVALIDSKO I ZDRAV-

i još 7000 kamate. Čak i da mu država oduzme skoro trećinu ukupnog zemljišta koje je u njegovu posjedu (a od njega živi šestočlana obitelj), postavlja se pitanje je li cijena od 2000 eura po jutru, koliko je država stavljanjem table odredila, realna, odnosno tržišna. Obrnemo li isti problem za 180 stupnjeva, ostaje pitanje bi li država nekom svom građaninu po istoj cijeni prodala istu površinu zemlje? No, vratimo li se na ostale prijedloga sa skupa, vidimo da je u Beograd stigao i zahtjev da osiguranje poljoprivrednika bude dragovoljno; da se razdoblje neplaćanja obveznih doprinosa izuzme iz mirovinskog staža, a ne da se obavlja prinudna naplata, odnosno da se starosna mirovina određuje srazmjerno uplaćenim doprinosima. Četvrti prijedlog glasi da se obavi povezivanje staža osiguranja na isti način kao i u gospodarstvu, što je obavljeno u više poduzeća, a kao peti da se obavi revizija svih utvrđenih dugovanja na temelju naprijed navedenih obveznih doprinosa zbog više slučajeva pogrešnog knjiženja i utvrđenih obveza.

PETICIJA S PET ZAHTJEVA

Gotovo istodobno, zapravo dan ranije (dan nakon tribine), **Blaško Temunović** iz Subotice počeo je sa skupljanjem potpisa za peticiju koja će biti upućena Vladi i mjerodavnim ministarstvima »kako ne bi došlo do nove nacionalizacije«. Zahtjevi su formulirani u pet točaka i glase: da se izvan snage stavi, odnosno da se više ne primjenjuje Zakon o mirovinskom, zdravstvenom i socijalnom osiguranju; da se sva nastala potraživanja od strane države otpišu kao što su se otpisivala drugim tvrtkama koje nisu uplaćivale doprinose; da se svakom poljoprivrednom proizvođaču omogućiti da se registrira i plaća doprinose dok može, a da istu obvezu može prekinuti kada god hoće, odnosno da odustane od plaćanja na svoju štetu kako ne bi došao do bankrota; da Vlada donese nov zakon, »koji će biti razumniji, odnosno pravedniji«, tj. da onaj tko ima jedno jutro zemlje plaća na temelju svojih prihoda, a onaj sa 50 na temelju svojih i peto:

da se svakom građaninu Srbije osigura besplatno zdravstveno osiguranje na temelju 20 posto poreza kojega građani plaćaju. Recimo da je **Temunović**, skupa sa svojim aktivistima u okolnim naseljima Subotice, do sada prikupio preko 1000 potpisa, ali i da akcija još traje. Kako kaže, zanimanje poljoprivrednika je veliko, a tko god želi dodatne informacije može ga pozvati na broj 060-024-22-33. Prema posljednjim informacijama, zanimanje za ovu peticiju pokazali su i poljoprivrednici iz **Alekse Šantića**, **Lemeša**, **Sombora**, **Srijemske Mitrovice**, pa čak i iz **Paraćina**. Iako za sada nije eksplicitno naveo rok kada će tekst peticije biti upućen u Beograd, logično je pretpostaviti da on ovisi o što većem broju potrebnih potpisa.

I što na koncu reći o ovoj temi koja, po nekim procjenama, u manjoj ili većoj mjeri pritišće gotovo dvije trećine poljoprivrednih gospodarstava u Srbiji? Možda najuvjerljivije zvuče riječi **Ružice Matković** iz Male Bosne, koja kaže da joj nijedna predložena mjera, osim otpisivanja

dugova, ne pomaže. Međutim, koliko god njezin primjer i vapaj bili bolni, teško je povjerovati da će se država tako lako odreći prihoda na koje je zaboravljala posljednjih dvadesetak godina. Iako odgovor iz Vlade za sada ne stiže, također je teško povjerovati i u to da će se ova problematika rješavati na način kako se to pokušava u slučaju **Ferenca Palástija** iz **Bajmoka**. Previše je, naime, ljudi s odveć velikim dugovima da bi se od njih pravili masovni socijalni slučajevi. Ili, kako je to rekao **Branko Kujundžić** iz Male Baje: »Bila bi sramota da država od proizvođača hrane preko noći napravi korisnike narodne kuhinje.« Možda bi stoga najpravičnije rješenje bilo ono da se samim poljoprivrednicima prepusti odluka o tome žele li oni da im država za godišnjih 100 000 dinara pod stare dane na mjesečnoj razini isplaćuje po 9000. Ali, na temelju dosadašnjeg iskustva i prakse nije teško zaključiti kako je Srbija svjetlosnim godinama udaljena od takve vrste liberalizma.

Z. R.

ČETVRTINA ZEMLJIŠTA
UZETA U NAJAM

U subotičkoj »Novoj općini« u ponedjeljak i utorak održana su javna nadmetanja za preostalih 2 500 hektara poljoprivrednog zemljišta u državnom vlasništvu. Međutim, iako je za licitacije bilo predviđeno 555 parcela, u najam je uzeto tek oko 600 hektara, odnosno nešto manje od četvrtine. Razlog za to je jednostavan: najveći dio predviđenih parcela čine zemljište od 6. do 8. klase, zapušteni višegodišnji zasadi, pijeskovi, pašnjaci ili zemljište u zaštićenoj zoni. Ipak, 74 poljoprivrednika, koliko ih se na dražbe prijavilo, i ovoga je puta pokazalo veliko zanimanje za zemljište bolje kakvoće. Tako se najviše u najam uzimalo zemljište u katastarskim općinama **Palić**, **Bikovo**, **Žednik** i **Đurđin**. Upravo na **Bikovu** postignuta je i najviša cijena od 50 900 dinara po hektaru, a za njom slijede parcele u **Žedniku** po 48 700 i 46 800, te po istoj cijeni opet na **Bikovu**.

Po riječima šefa Ureda za poljoprivredno zemljište **Grgura Stipića** tijekom dva dana od dražbi će na račune Republike, Pokrajine i Grada biti uplaćeno oko 10 milijuna dinara, od čega 40 posto ostaje lokalnoj samoupravi, dok ostatak dijele Srbija i Vojvodina.

IZ KULTURNE BAŠTINE ŠOKAČKIH HRVATA U PLAVNI I VAJSKOJ (I. DIO)

Tako su divanile naše majke

Udruga Zora iz Vajske realizirala je projekt *Tako su divanile naše majke*, koji je podržalo Pokrajinsko tajništvo za kulturu i javno informiranje. Terensko istraživanje u Vajskoj i Plavni obavile su **Aleksandra Pakledinac** i **Kata Pelajić**, a kazivačice su bile: **Anica Pejčić**, rođ. **Petrov** (77) i **Marija Šimunović** rođ. **Jurković** (90) iz Vajske, te **Eržika Repa** rođ. **Kupković** (79) i **Marica Sotinac** rođ. **Ivanić** (83) iz Plavne.

Istraživanje je obuhvatilo sljedeća područja: 1. Običaji uz kolijevku (rođenje, babinje, krštenje); 2. Crkveni obredi i običaji o blagdanima (Prva pričest, Krizma, Brašančevo, Velika Gospa); 3. Svadbeni običaji (momčenje, djevočenje, prosidba, vjenčanje, svatovi); 4. Vinogradarski običaji (pudarenje, berba); 5. Prela; 6. Posljednji ispraćaj (običaji uz odar, ukopni obredi, žaljenje).

Ova je građa od velike važnosti za obnovu i očuvanje tradicije i identiteta ovdašnjih Hrvata, a ostvareni rezultati istraživanja lijep su primjer suradnje među udrugama kako bi projekt bio što kvalitetnije realiziran.

OBİČAJI UZ KOLIJEVKU: ROĐENJE, BABINJE, KRŠTENJE

O ovoj temi kazivačica Anica Pejčić iz Vajske prisjetila se ovih običaja iz vremena svoje mladosti:

»Ja sam u trudnoći priprala i polako namirila sve što triba kad dite dođe. Prvo sam napravila jastuk, perjasti, uski a dugački i prišla sam čipke odozgod di dođe ditetova glava. Taj jastuk se priklapo na pola. Dobro se umota i uveže. Sašila

sam sama košuljice, benkice i kapice. Fašle za vezanje pupka isto sam sama priprala. Onda smo imali obične pelene od ritkog platna i male pelene.

Žena kad se porodi nije izlazila iz kuće barem šest nedilja. To je doba babinja. U to se vrime žena oporavlja od poroda, a ona koju nije imo ko služiti, morala je sve poraditi sama. Kad

kokoši, kuvanog mesa i sosa, pečenog mesa, pohanog mesa, kolača. Sve se to naslaže u ceger il u veš korpu. Supa se sipala u kanticu, a meso se slagalo u korpu. Samo su se kolači na tanjuru ili tacni nosili. Korpa se prikrivala lipim svečanim peškirom. Svi 6 nedilja porodilji bi donosili rodovi babinje, ko kako može, da porodilja ojača.

Ne daj Bože da dite umre nekršteno! Kad se dite krsti kuma donese svilenu maramu il pokrivač za jastuk za nositi dsite u crkvu. Dite se umatalo u jastuk na čošak, samo bi glavica virila. Kuma bi sašila lipu kapicu koju su nazivali našoporena kapica (na žabice nacigovana). Jastuk se prekrije prekrivačem il svilenom maramom. U crkvu bi išli kumovi, tata i najbliži rodovi. Kad bi se vratili kući kuma bi dite metnula pod astal. Ko prvi uzme dite, ono će ga najviše voliti. Sutradan kuma donosi babinje. Tri je dana moja kuma donosila babinje, a dikoja samo dan il dva. Kad kuma treći dan donese babinje ondak bude opet ručak za sve. Daljnji rodovi nisu donosili pravu supu već pile na valjušćice, paprikaš il ribe i pečenog mesa. Posli svi redom donose babinje prema dogovoru. Ja sam za prvo dite dobila 28 babinja.

Kad se žena pridigne posli 6 nedilja ne nosi dite šorom dok ne ide u crkvu, makar na običnu malu misu poslindanom. Kad dođe iz crkve može nositi dite kod kume i svoje mame. Posli toga sve se dalje normalno radi. Kršteni kumovi tribaju biti ko roditelji, moraju poštivat to dite i brinit se o njemu.

Bila su narodna virovanja da se dite ne smi nositi napolje uveče. Kad sunce sidne veš se ditetov ne smi ostavit napolju. Ni dite se ne iznosi posli zalaska sunca jer su naši stari kazali da idu vištice pa dite sisaju. Mečali su pod jastuk metalni nož i viliću unakrst. Kad dite puno dreči neki su mislili da je dite urečeno pa su stavljali žar u vodu i tako bajali, a s tom vodom umivali dite«, ispričala je svoja sjećanja Eržika.

Zvonimir Pelajić

Građa je od velike važnosti za obnovu i očuvanje tradicije i identiteta podunavskih Hrvata, a ostvareni rezultati istraživanja lijep su primjer suradnje među udrugama kako bi projekt bio što kvalitetnije realiziran

se dite rodi tada se žurilo s krštenjem, da ne daj Bože ne umre nekršteno, jer tada su mala dica puno umirala. U moje vrime dite se uvijalo u jastuk i vezale su mu se i ruke i noge. Ja sam moju dicu uvijala pune 3 nedilje u jastuk. Pelene su se ručno prale i otkuvavale u loncima.

Mi smo našu dicu krstili za 8 dana. Zvali smo samo kumove na ručak. Mama ne ide u crkvu na krštenje. Dite se lipo opravi u posebno ruvo, kapicu i košuljicu i metne u jastuk koji se prikrije lipim prekrivačem ili svilenom maramom, kako je ko mogo i imo. Tada je bio običaj da se kumstvo nasliđivalo od stariji, ko su prija našima bili kumovi, iz te kuće ponovno budu i nama i tako s kolina na kolino. Kršteni kum je darivo što je mogo, srebro ili zlato, il samo novaca il bi kupio ruvo.

Posli krštenja kuma odma prva donosi babinje. Skuva se cili ručak, sve po redu, supa od

Obavezno se donosilo i vina jer se govorilo da je to dobro za krv. Bilo je dosta virovanja što se smi, a što ne smi raditi. Tako su rekli da kad sunce zađe ne treba ići prigledat malo dite. U sobu di su ležali porodilja i dite bila je svetaljka kod vrati, pa ko kod ude mora se prikrstiti. Ditetu su pod glavu metali patrice ili križić, a veš se moro pokupiti uvijek prija zalaska sunca«, završila je svoju priču Anica.

U Plavni se ovi običaji nisu mnogo razlikovali od Vajštanskih. Eržika Repa o tome kaže:

»Kad je žena bila trudna birali su se kumovi. Kad se počne porađat, otac diteta zove babicu. Babice bi dolazile u kuću obaviti porođaj, a ondak bi otac uzeo medljanu rakiju i išo javiti kumovima i rodovima. Kumovi bi oma sutra došli viditi dite i prigledat porodilju. Dicu se ubrzo krstilo jer su govorili:

OMILJENO ŠIDSKO ŠETALIŠTE

Lipovača

Lipovača je oduvijek bila omiljeno šidsko izletište. Na obroncima njene planine su još od najranijih vremena vinogradi. Istina, u prvo vrijeme nije bilo tu nekoliko vikendica, kao što ih ima danas. Ta »moda« vikendica započela je početkom sedamdesetih godina prošloga stoljeća, a do tada su tu uglavnom bile *kolebe*. One su građene od *čerpića*, pokrivene trskom, kasnije biber-crijepom. Bile su uvijek male, tek 2 ili 4 četvorna metra, a malo koja od njih je imala na sebi vrata, tako da se svaki namjernik mogao u nju skloniti u slučaju da ga zatekne kiša. Alat nitko nije čuvao u njima već ga je donosio i odnosio sa sobom. Na tavanima tih malih *koleba* najčešće se držalo šiblj od pruća na koje se zabadala slanina i pekla na žaru, a tu su i štapovi za vezivanje stabljika paradajza. Takvi tavani su bili idealno mjesto da ose prave svoje osinjake zakvačene na unutarnju stranu crijeva, a tu se moglo naći i dosta vrapčijih gnijezda.

RODNI VINOGRADI

Svaki vinograd je imao betonski bazen, jednostruki ili

dvostruki, u kojem se miješala voda i plavi kamen za špricanje vinograda. To nisu bili ukopani bazeni, već betonske posude u koje je moglo stati nekoliko stotina litara. Oni su se uvijek mogli vidjeti pokraj *kolebe* ili na ulazu u vinograd, obvezno zaplavljeni od plavog kamena, skoro uvijek zarasli velikom travom. Svaki vinograd je imao mali vrt gdje se sadio luk, rajčica, krumpir, sve ono što je potrebno da bi domaćin nakon rada mogao prezalagajiti. Obvezno se nosila slanina koja se najčešće pekla na žaru, a to je bio poseban doživljaj. Slanina bi se natakla na vitak štap koji se zašilji na vrhu i onda se drži iznad žara. Mast koja se iz nje cijedi kaplje na podeblji komad kruha, što je bila posebna poslastica. U vinograd se išlo zaprežnim kolima, a kako je rijetko koji vinograd imao bunar, moralo se obvezno nositi vode i to malo više. Osim ljudi, trebalo je napojiti i konje, a nekada se nije moglo poći bez sijena. Po dolasku u vinograd, kola se smještaju negdje u hladovinu, konj se ispregne a potom zaveže za stranu kola, tako da može gurnuti glavu u kola i jesti sijeno. Ukoliko domaćin ima nekog

većeg posla, onda on ne nosi sa sobom vino, ali nosi rakiju, deci-dva, da se može okrijepiti pri naročito teškim radovima. Odlazanje zaprežnim kolima dugo se zadržalo. Tek negdje šezdesetih godina XX. stoljeća automobili i traktori postaju sve češći rekviziti, pa zaprega postepeno biva potisnuta. Do tada se u vinograde na Lipovaču išlo isključivo ljetnim *putom* pokraj Beljnjače, putom koji je danas skoro zaboravljen i kojim sada idu samo oni koji tu negdje uz put imaju njive.

ČUVENI »ŠIDSKI ČEVAPI«

Iz tog perioda ostao je jedan vrlo lijep opis šidskih običaja koji su baš vezani za odlazak na Lipovaču u ranu jesen, baš onda kada vinogradi počinju sazrijevati. Opis tih običaja napisan je 1957. godine: »Kada nastupe pro hladne rujanske noći, onda šidani živnu i prosto se prepore. Nastaje doba čuvenih »šidskih čevapa«. Ovaj srijemski gradić, koga priroda nije obdaruje nekom rijekom pogodnom za kupanje i druge vodene sportove, vrlo je tih i pust ljeti. Nad ulicom i cestama leluja se praši-

na i prže vrele sunčeve zrake. U jesen je sve drugačije i vinogradi na obroncima Fruške gore daju svako popodne ugodna utočišta za odmaranje mnogim zaposlenim građanima Šida. Do prvih vinograda nema više od 2-3 kilometra iza posljednjih gradskih kuća. Tu je zrak svježiji i pun mirisa prezrele voća. Subotom navečer pristižu gosti u šid sudjelovati na »čevapima«. Zatim nastaje doček gostiju gore u planini, s harmonikom i pjevanjem, protkan vragolastim i duhovitim poskočicama. Kočoperna reduša neumorno natiče na pripremljene prutiće komade svinjetine, luka i paprike. Žar se razgorijeva na smjenu i kako dođe netko novi, utraپی mu se garavi pleh za pečenje, a malo dalje pucketa na drugoj vatri suha loza za stvaranje žara. Potom počinju zdravice, pa opet srijemsko kolo, pa razne »masne« doskočice i tako sve do pred zoru.«

Slični običaji održali su se do današnjih dana. I danas šidani rado odlaze na Lipovaču, u svoje vikendice i vinograde, gdje zajedno sa svojim obiteljima uživaju u oazi mira i netaknute prirode.

Suzana Darabašić

Jubilej - 35. godina od obnove lista za djecu **Neven**

U četvrtak 28. kolovoza u Kulturnom centru Novoga Sada obilježen je jubilej od 35. godina od kako je poznati pisac i pjesnik **Miroslav Mika Antić** obnovio list za djecu **Neven**. Časopis je osnovan 1880. godine te je izlazio sve do 1904. godine, a njegov osnivač je bio poznati dječji pisac i pjesnik **Jovan Jovanović Zmaj**. **Neven** je obnovljen 1979. godine i sada izlazi jednom mjesečno na 48 strana, te se po riječima urednice ovoga časopisa **Jelene Dopuđ**, kupuje putem pretplate u školama. Kao plod **Nevena**, je i časopis za predškolke i učenike nižih razreda pod nazivom **Mali Neven**, koji od 1983. godine izlazi samostalno. »Mali Neven je časopis koji je prilagođen djeci predškolskog i školskog uzrasta, do 4. razreda osnovne škole. U njemu su zastupljene razne teme odgojno-obrazovnog i edukativnog karaktera. List izlazi jednom mjesečno, s ljetnjom i zimskom pauzom«, kazala je urednica **Malog Nevena Ivana Đukić**.

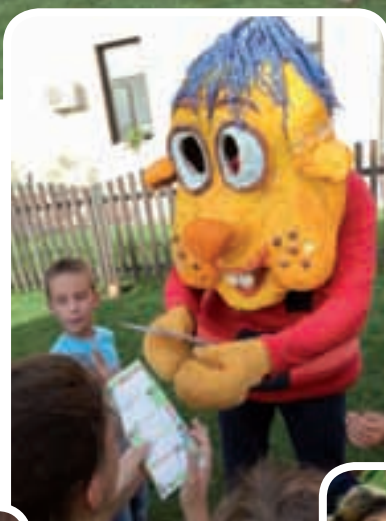
Na svečanoj akademiji koja je upriličena ovim povodom, uz prigodan program, dodijeljene su i nagrade i priznanja bivšim urednicima i ljudima koji su ostavili neizbrisiv trag u **Nevenu**. Tijekom svoj obraćanja nazočnima urednica **Nevena Jelena Dopuđ**, je spomenila i dobru suradnju s manjinskim dječjim listovima, među kojima je i podlistak **Hrvatske riječi Hrcko**.

Ž. Vukov

Završen ETNO KAMP

Iako je mnogima bilo žao što je kraj, čak je i suza bilo, završen je još jedan, sedmi po redu Etno kamp u organizaciji **Hrvatske čitaonice** u Subotici. Završna svečanost održana je u petak 29. kolovoza u dvorištu župe sv. Roka u Subotici. Na ovogodišnjem kampu sudjelovalo je 86 djece, koja su s puno oduševljenja i radosti svakodnevno dolazila i sudjelovala u brojnim radionicama koje je za njih pripremalo 45 volontera na čelu s predsjednicom **Hrvatske čitaonice Bernadicom Ivanković**. Koga god da smo od djece pitali kako im je bilo na Etno kampu, svi su kratko i jasno odgovorili: SUPER! Kako je tamo bilo možete pogledati na fotografijama, a ono što je obilježilo preostala tri dana, pokraj brojnih kreativnih radionica, jest: u srijedu je djecu posjetio **Hrcko** i počastio ih tortama. Četvrtak će se pamtiti po pečenju palačinki i po vjerskim radionicama, kvizu i zajedničkoj svetoj misi, a petak je bio dan za završnu priredbu, kada su sudionici kampa svojim roditeljima, bakama i djedovima, kao i brojnim gostima, pokazali što su sve naučili i radili tijekom proteklih pet dana. Sretni, jer je ovo bio još jedan kamp za pamćenje, a ujedno i tužni, s obzirom da je kraj savršenom druženju – djeca su s mnoštvom predmeta koje su izradila u Etno kampu otišla svojim domovima, spremati se za nove pobjede. Već u ponedjeljak započela je nova školska godina. Iako su pokraj školskih sati pristigle i brojne obveze, još tjednima, zapravo mjesecima će se prepričavati događaji s ovogodišnjeg Etno kampa.

Smotra dječjih pjevača i zborova

Deseta po redu Smotra dječjih pjevača i zborova bit će održana u petak 12. rujna u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici. Početak je u 20 sati. Na smotri će sudjelovati djeca iz Subotice i okolice, koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku. Nastupit će *Kraljice* iz Žednika, vokalni solisti iz Đurđina, Žednika, Tavankuta, te iz subotičkih osnovnih škola *Matko Vuković*, *Ivan Milutinović*, *Sveti Sava*, dok je najmlađi solist iz Dječjeg vrtića *Marija Petković Sunčica*. Cijeli program na ovoj jubilarnoj smotri pratit će dječji tamburaški orkestar Hrvatske glazbene udruge *Festival bunjevački pisama* pod ravnanjem prof. **Mire Temunović**.

Sveta misa, zaziv Duha Svetoga bit će održana u subotu 13. rujna u 10.30 sati u katedrali sv. Terezije Avilske u Subotici.

PETAK **5.9.2014.**

06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:05 Sve će biti dobro, telenovela
 10:00 Vijesti
 10:15 Zagonetka Uskršnjeg otoka, dokumentarni film
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Abeceda zdravlja: Psorijaza
 12:35 Znaj da te volim, telenovela
 13:20 Znaš li tko si?: Boris Johnson, dokumentarna serija (R)
 14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:45 Alpe-Dunav-Jadran (R)
 15:15 I to je to - Poljari, emisija pučke i predajne kulture
 15:45 Punom parom, serija
 17:00 Vijesti
 18:05 Seoska gozba: Lika, gastronomija (R)
 18:50 Stipe u gostima, humoristična serija
 19:30 Dnevnik
 20:06 Dirigenti i mužikaši, TV serija
 21:05 Opčinjena mjesecom, američki film
 22:50 Dnevnik 3
 23:25 Lovci na glave, norveško-njemački film - Filmski maraton
 01:00 Unutarnja snaga, američki film - Filmski maraton
 02:40 Opčinjena mjesecom, američki film - Filmski maraton
 04:18 Znaš li tko si?: Boris Johnson, dokumentarna serija (R)
 05:18 Kulturna baština
 06:23 Sve će biti dobro

06:20 Najava
 06:23 Vijesti iz kulture
 06:30 Prkosna ljubav
 07:12 Prkosna ljubav
 07:55 Pustolovine Prudence Petitpas, crtana serija
 08:20 Živomir Gic
 08:30 Action Man
 08:55 TV vrtić: To nije za igru
 09:07 Tajni dnevnik patke

Matilde: Gica rokerica
 09:20 Papreni detektivi, serija
 09:45 Život s Derekom, serija
 10:10 H2O! Uz malo vode
 10:35 Whistler, serija za mlade
 11:20 Ubi me dosada, humoristična serija
 11:45 Ideje za uređenje prostora
 12:10 Okusi Irske s Lyndey Milan, dokumentarna serija
 12:35 Žuti marker: , talk show
 13:05 Unutarnja snaga, američki film
 14:45 Glee, serija za mlade
 15:30 Lovci na natprirodno
 16:10 U uredu, serija
 16:30 Regionalni dnevnik
 16:55 Večernja škola: Povrat
 17:25 Genijalci
 18:00 Zaštitnica svjedoka
 18:40 Plivanje s kitovima ubojicama, dokumentarni film
 19:30 Kruh i peciva Paula Hollywooda, dokumentarna serija
 20:00 Bruxelles: Atletika, Dijamantna liga
 22:05 Ubojstva u Sandhamnu
 00:15 Zločinački umovi, serija
 01:00 Endeavour - Mladi Morse, serija
 02:30 Noćni glazbeni program

06:10 RTL Danas
 06:55 Moji džepni ljubimci
 07:20 Virus attack
 07:35 Villa Maria, serija
 08:40 Inspektor Alex, serija
 09:50 Sulejman Veličanstveni
 10:50 Voljeni dr. Martini
 12:10 JAG, drama
 13:10 Inspektor Alex, serija
 14:05 Sve u šest, emisija
 14:30 Pet na pet - nove epizode, kviz
 15:20 Vatre ivanjske - nova serija, dramska serija
 16:30 RTL Vijesti
 16:50 Sulejman Veličanstveni
 18:00 Sve u šest, emisija
 18:30 RTL Danas
 19:15 Pet na pet - nove epizode, kviz
 20:00 Dan poslije sutra, film
 22:25 Super 8 - TV premijera
 23:05 Eurojackpot
 23:10 Super 8 - TV premijera
 00:35 Iza neprijateljskih linija 2, igrani film
 02:25 RTL Danas

SUBOTA **6.9.2014.**

07:10 Eko zona (R)
 07:55 Postaja Komanča, američki film - ciklus klasičnog vesterna
 09:05 Normalan život
 10:00 Vijesti
 10:15 Dražesni pupoljci svibanjski, serija
 11:05 Damin gambit: Đurica Bjedov
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Hrvatsko vođeno blago: Paklenica, dokumentarna serija
 13:10 Juraj Habelić, dokumentarni film
 13:45 Prizma
 14:30 Kućni ljubimci
 15:00 Volare - Priča o životu Domenica Modugna, serija
 17:00 Vijesti
 17:15 Dvorci i palače Europe: Estramadura u Portugalu, dokumentarna serija
 18:10 I to je Hrvatska (R)
 18:25 Lijepom našom: Bugojno
 19:30 Dnevnik
 20:05 Loto 7/39
 20:12 Čuda života: What is Life?, dokumentarna serija
 21:10 Špijun iz susjedstva, američki film
 22:45 Dnevnik 3
 23:20 Vladarica
 00:05 Tyson, američki film - Filmski maraton subota (R)
 01:45 Postaja Komanča, američki film - Filmski maraton subota (R)
 03:25 Filmski maraton - 3 film
 05:45 Juraj Habelić, dokumentarni film
 06:20 Prizma

07:07 Najava
 07:10 Split: More (R)
 07:40 Ritam džungle
 07:45 Fleks, crtani film
 07:55 Pustolovine Prudence Petitpas, crtana serija
 08:20 Živomir Gic
 08:30 Action Man, crtana serija
 08:55 Papreni detektivi, serija
 09:20 TV vrtić: Telefonski gnjavator
 09:34 Vedranovi velikani: Duje Roguljić (R)
 09:45 Dotaknuti sunce: Sjeverna Australija, australski film za djecu
 11:15 Ubi me dosada, humoristična serija
 11:40 City Folk 2014.: Szeged
 12:05 Okusi Irske s Lyndey Milan, dok. serija
 12:35 Ubojstvo u mojoj kući

14:05 Glee, serija za mlade
 14:50 Glee, serija za mlade
 15:35 U uredu, serija
 15:55 U uredu, serija
 16:25 Koncerti i festivali zabavne glazbe
 17:45 Zaštitnica svjedoka, serija
 18:30 Povratak tigra, dokumentarni film
 19:25 Kruh i peciva Paula Hollywooda, dokumentarna serija
 20:00 Igrani film (Ljubav se događa, američki film
 21:30 Glazbeni festival Slavonije - Požega 2014., prijenos
 23:10 Vegas, serija
 23:55 Vegas, serija
 00:40 Noćni glazbeni program

05:25 RTL Danas, (R)
 06:10 Timon i Pumbaa, serija
 06:35 Svemoguć Spiderman
 07:25 Sportske igre mladih
 07:40 TV prodaja
 07:55 Vatre ivanjske - nova serija, dramska serija (R)
 09:05 Vatre ivanjske - nova serija, dramska serija (R)
 10:10 TV prodaja
 10:25 Najveći hrvatski misteriji, talk show(R)
 11:30 TV prodaja
 11:45 Dragulj s Nila, film, avanturistički/ akcija
 13:50 Dan poslije sutra, (R)
 16:10 Najveći hrvatski misteriji, talk show
 16:30 RTL Vijesti
 16:50 Najveći hrvatski misteriji, talk show
 17:30 Lice s naslovnice, dokumentarna serija
 18:30 RTL Danas
 19:15 Tko će ga znati!
 20:00 Kauboji i izvanzemaljci, igrani film, fantastika / vestern
 22:30 Taxi 4, igrani film
 00:45 Super 8 - TV premijera
 02:25 Astro show,
 03:25 RTL Danas, (R)
 04:10 Kraj programa

NEDJELJA **7.9.2014.**

07:05 Lijepom našom: Bugojno(R)
 08:20 Edouard i Caroline, francuski film - Zlatna kinoteka
 10:00 Vijesti
 10:15 Umrorstva u Midsomeru, serija

12:00 Dnevnik 1
 12:20 I to je Hrvatska (R)
 12:35 Plodovi zemlje
 13:28 Rijeka: More
 14:00 Waste your life, dokumentarna serija
 14:55 Mir i dobro
 15:30 Raj, serija
 16:23 Vrtlarica (R)
 17:00 Vijesti
 17:15 Tudinac, domaća dramska serija
 18:10 dokumentarni film
 18:25 Tijardović: Nepoznati Tijardović, dokumentarna serija
 19:30 Dnevnik
 20:06 Loto 6/45
 20:13 Velo misto, serija
 21:15 Osmanlije - muslimanski carevi Europe, dokumentarna serija
 22:10 Dnevnik 3
 22:45 Klasika mundi
 23:45 Edouard i Caroline, francuski film (R)
 01:15 Tijardović: Nepoznati Tijardović, dokumentarna serija (R)
 02:15 Damin gambit: Đurica Bjedov
 02:55 I to je to - Poljari, emisija pučke i predajne kulture
 03:25 dokumentarni film
 04:10 Vijesti iz kulture
 04:17 Mir i dobro
 04:47 Plodovi zemlje (R)
 05:37 Rijeka: More
 06:07 Vrtlarica (R)

06:32 Najava
 06:35 Turistička klasa (R)
 07:05 Zvonko u Zemlji igračaka, crtana serija
 07:15 Vatrogasac Sam
 07:25 Pustolovine Prudence Petitpas, crtana serija
 07:50 Živomir Gic
 08:00 Action Man
 08:25 TV vrtić: Gica rokerica
 08:38 Laboratorij na kraju svemira: Balansirajuće vilice
 08:47 Johnny i Johanna, serija
 09:15 Batman, crtana serija
 09:40 Briljanteen (R)
 10:20 Biblija
 10:30 Ludbreg: Misa na čast Krvi Kristove, prijenos
 12:45 Catch That Kid, američko-njemački film
 14:15 I Think I Do (Uzimam te, čini mi se), američki film (R)
 15:55 Glazbeni festival Slavonije - Požega 2014., snimka
 17:35 Magazin LP

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Uspjeh čine ljudi

Naša polisa...Vaša sigurnost

Tel: +381 (0) 24 555-867 • www.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

18:00 Strani igrani film
19:10 Nedjeljom lagano
20:00 Let iznad kukavičjeg gnijezda, američki film
22:15 Biti Flynn, američki film
23:55 Zagonetni slučaj, serija
01:25 Noćni glazbeni program

06:20 RTL Danas, (R)
07:00 Timon i Pumbaa, (R)
07:25 Svemoguć Spiderman, animirana serija (R)
08:30 Vatre ivanjske - nova serija, dramska serija (R)
09:35 Vatre ivanjske - (R)
11:00 Lice s naslovnice, (R)
12:10 Taxi 4, igrani film, (R)
14:00 Kauboji i izvanzemaljci, igrani film, (R)
16:20 Mjenjačnica
16:30 RTL Vijesti
16:50 Mjenjačnica
17:35 Lice s naslovnice
18:30 RTL Danas
19:20 Tko će ga znati!
20:00 Sammy na putu oko svijeta - TV premijera, igrani film, obiteljski/animirani
21:50 Divljaci na kotačima, film
23:45 CSI: Miami, serija
00:40 CSI: Miami, serija
01:35 Astro show
02:35 RTL Danas, (R)
03:25 Kraj programa

PONEDJELJAK 8.9.2014.

06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:00 Vijesti
10:15 Opasne ceste: Autocesta na Himalaji, dokumentarna serija
11:05 Dr. Oz, talk show
12:00 Dnevnik 1
12:20 Jezik za svakoga (R)
12:35 Znaj da te volim
13:20 Znaš li tko si?: J.K.Rowling, dokumentarna serija (R)
14:30 Vijesti iz hrvatski znakovni jezik
14:45 Libar Miljenka Smoje oli ča je život vengo fantazija: Od poniženja do posvećenja, dokumentarna serija
15:45 Punom parom, serija
17:00 Vijesti
18:05 Večer na 8. katu: Mate Matišić (R)
18:55 Stipe u gostima, serija
19:30 Dnevnik
20:07 TV Bingo

20:30 Fokus
21:35 Cedar Cove, serij
22:30 Dnevnik 3
23:05 Kužiš, stari moj - ciklus hrvatskog filma
00:35 Znaš li tko si?: J.K.Rowling, dokumentarna serija (R)
01:35 Fokus
02:35 Libar Miljenka Smoje oli ča je život vengo fantazija: Od poniženja do posvećenja, dokumentarna serija
03:35 Vijesti iz kulture
03:42 Drugi format (R)
04:22 Večer na 8. katu: Mate Matišić (R)
05:07 Hrvatska uživo
05:52 Sve će biti dobro

05:35 Najava
05:38 Vijesti iz kulture
05:45 Prkosna ljubav
06:27 Prkosna ljubav
07:10 Pustolovine Prudence Petitpas, crtana serija
07:35 Živomir Gic
07:45 Action Man, crtana serij
08:10 Mala TV
08:35 Život s Derekom, serija
09:00 Školski sat: Zastave i grbovi
09:30 Znanost za djecu
09:45 H2O! Uz malo vode, serija za djecu
10:10 Whistler, serija za mlade
10:55 Ubi me dosada, humoristična serija
11:20 Ideje za uređenje prostora
11:45 Okusi Irske s Lyndey Milan, dokumentarna serija
12:45 Demoni prošlosti, kanadsko-američki film
14:15 Glee, serija za mlade
15:00 Školski sat: Zastave i grbovi
15:30 Znanost za djecu
15:45 U uredu, serija
16:05 U uredu, serija
16:30 Regionalni dnevnik
16:55 Večernja škola: Bračna nevjera
17:25 Genijalci
18:00 Zaštitnica svjedoka
18:45 Strani dok. film
19:35 Kruh i peciva Paula Hollywooda, dok.serija
20:10 Žuti marker, talk show
20:40 Zakon!, serija
21:15 Zakon!, serija
21:45 Moćna Afrodita, američki film
23:15 Zakon i red: Zločinačke nakane, serija
00:00 Kalifornikacija, serija
00:30 Bez oduševljenja, molim
01:00 Noćni glazbeni program

06:10 RTL Danas, (R)
06:55 Virus attack
07:10 Speed Racer
07:40 Villa Maria, serija
08:45 Inspektor Alex, (R)
09:55 Sulejman Veličanstveni
11:00 Voljeni dr. Martini, humorna drama
12:15 JAG, drama
13:15 Inspektor Alex, serija
14:40 Pet na pet - kviz (R)
15:30 Tko će ga znati!, (R)
16:30 RTL Vijesti
16:50 Sulejman Veličanstveni
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Pet na pet - kviz
20:00 Vatre ivanjske - nova serija, dramska serija
21:15 Percy Jackson i Olimpijci: Kradljivac gromova, igrani film
23:30 Dr. House, serija
00:30 RTL Vijesti
00:50 Southland, drama
01:45 Igre strasti, erotska serija
02:40 Dr. House, serija (R)
04:30 RTL Danas, (R)
05:10 Kraj programa

UTORAK 9.9.2014.

06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
09:05 Sve će biti dobro
10:00 Vijesti
10:15 Opasne ceste: U labirintu Dhake, dokumentarna serija (R)
11:05 Dr. Oz, talk show
12:00 Dnevnik 1
12:20 Jezik za svakoga (R)
12:35 Znaj da te volim
13:20 Znaš li tko si?: Sebastian Coe, dokumentarna serija (R)
14:30 Vijesti iz hrvatski znakovni jezik
14:45 7(sedam), dokumentarni film (R)
15:30 Punom parom, serija
16:30 Dokumentarni film
17:00 Vijesti
18:05 Večer na 8. katu: Dalmatinke u Zagrebu (R)
18:55 Stipe u gostima
19:30 Dnevnik
20:05 Dirigenti i mušičaši
21:05 Turistička klasa
21:40 Kulturni kolodvor, ljetni kulturni magazin
22:15 Cedar Cove, serij
23:10 Dnevnik 3
23:45 Zvonimir Bajsčić: Gle kako dan lijepo počinje,

snimka kazališne predstave
00:50 Znaš li tko si?: Sebastian Coe, dok. serija (R)
01:50 Kulturni kolodvor, ljetni kulturni magazin
02:20 Turistička klasa
02:50 Dokumentarni film
03:35 Vijesti iz kulture
03:42 Drugi format (R)
04:22 Večer na 8. katu: Dalmatinke u Zagrebu (R)
05:07 Hrvatska uživo
05:52 Sve će biti dobro

05:35 Najava
05:38 Vijesti iz kulture
05:45 Prkosna ljubav
06:27 Prkosna ljubav
07:10 Pustolovine Prudence Petitpas, crtana serija
07:35 Živomir Gic
07:45 Action Man
08:10 Mala TV
08:35 Život s Derekom, serija
09:00 Školski sat: Pčele i pčelarstvo
09:30 Glazbena i likovna kultura za djecu
09:45 H2O! Uz malo vode
10:10 Whistler, serija za mlade
10:55 Ubi me dosada, serija
11:20 Ideje za uređenje prostora
11:45 Okusi Irske s Lyndey Milan, dok. serija
12:10 Žuti marker., talk show
12:40 Kojoti, američki film
14:12 Glee, serija za mlade
14:57 Školski sat: Pčele i pčelarstvo
15:27 Glazbena i likovna kultura za djecu
15:42 U uredu, serija
16:03 U uredu, serija
16:30 Regionalni dnevnik
16:55 Večernja škola: Prometna gužva
17:25 Genijalci
17:55 Repriza serije za žene
18:40 Strani dok. film
19:30 Kruh i peciva Paula Hollywooda, dok.serija
20:00 Nogomet, Kvalifikacije za EP: Hrvatska - Malta, emisija
20:45 Nogomet, Kvalifikacije za EP: Hrvatska - Malta, prijenos
22:35 Nogomet, Kvalifikacije za EP: Hrvatska - Malta
23:05 Zakon i red: Zločinačke nakane, serija
23:50 Kalifornikacija, serija
00:20 Bez oduševljenja, molim
00:50 Noćni glazbeni program

05:50 RTL Danas, (R)

06:30 Virus attack
06:45 Speed Racer
07:15 Villa Maria, serija
08:20 Inspektor Alex, (R)
09:35 Sulejman Veličanstveni
10:35 Voljeni dr. Martin
12:00 JAG, drama
13:00 Inspektor Alex, serija
13:55 Sve u šest, magazin (R)
14:20 Pet na pet - (R)
15:20 Vatre ivanjske - (R)
16:30 RTL Vijesti
16:50 Sulejman Veličanstveni,
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas,
19:15 Pet na pet
20:00 Vatre ivanjske - serija
21:15 Moj dečko iz budućnosti, film
22:50 Dr. House, serija
23:50 RTL Vijesti
00:10 Southland, drama
01:00 Igre strasti, erotska serija
01:55 Dr. House, serija (R)
02:50 Astro show
03:50 RTL Danas, (R)
04:30 Kraj programa

SRIJEDA 10.9.2014.

06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Sve će biti dobro
10:00 Vijesti
10:15 Opasne ceste: Jadranska cesta snova, dokumentarna serija
11:05 Dr. Oz, talk show
12:00 Dnevnik 1
12:35 Znaj da te volim
13:20 Znaš li tko si?: Robin Gibb, dok. serija (R)
14:30 Vijesti iz hrvatski znakovni jezik
14:45 Oko ciklona, (R)
15:35 Punom parom, serija
16:30 Dokumentarni film
17:00 Vijesti
18:05 Večer na 8. katu: Oliver Dragojević (R)
18:55 Stipe u gostima
19:30 Dnevnik
20:05 Loto 7/39
20:10 Dirigenti i mušičaši
21:05 Paklene žarulje, dokumentarni film
22:05 Cedar Cove, serija
23:00 Dnevnik 3
23:35 Na rubu raja, njemačko-tursko-britanski film - Kino Europa
01:30 Znaš li tko si?: Robin Gibb, dok. serija (R)
02:30 Dokumentarni film - domaći
03:15 Vijesti iz kulture
03:22 Jezik za svakoga (R)

03:32 Reprizni program
03:42 Drugi format (R)
04:22 Večer na 8. katu: Oliver Dragojević (R)
05:07 Hrvatska uživo
05:52 Sve će biti dobro

05:35 Najava
05:38 Vijesti iz kulture
05:45 Prkosna ljubav
06:27 Prkosna ljubav
07:10 Pustolovine Prudence Petitpas, crtana serija
07:35 Živomir Gic
07:45 Action Man
08:10 Mala TV
08:35 Život s Derekom, serija
09:00 Školski sat: Anoreksija i bulimija
09:30 Sport za djecu
09:45 H2O! Uz malo vode
10:10 Whistler, serija za mlade
10:55 Ubi me dosada, serija
11:20 Ideje za uređenje prostora
11:45 Okusi Irske s Lyndey Milan, dok. serija
12:35 A Case of Deadly Force (Policijaska urota), američki film
14:15 Glee, serija za mlade
15:00 Školski sat: Anoreksija i bulimija
15:30 Sport za djecu
15:45 U uredu, serija
16:05 U uredu, serija
16:30 Regionalni dnevnik
16:55 Večernja škola: Šport
17:27 Genijalci
18:05 Repriza serije za žene

18:50 Strani dok. film
19:40 Kruh i peciva Paula Hollywooda, dok. serija
20:10 Žuti marker, talk show
20:40 Zakon!, serija
21:15 Zakon!, serija
21:45 Široka cesta, američki film
23:15 Zakon i red: Zločinačke nakane, serija
00:00 Kalifornikacija, serija
00:30 Bez oduševljenja, molim
01:00 Noćni glazbeni program

06:00 RTL Danas, (R)
06:40 Virus attack
07:00 Speed Racer
07:25 Villa Maria, serija
08:40 Inspektor Alex, (R)
09:45 Sulejman Veličanstveni
10:45 Voljeni dr. Martini
12:00 JAG, drama
13:00 Inspektor Alex, serija
13:55 Sve u šest, magazin (R)
14:20 Pet na pet - (R)
15:20 Vatre ivanjske - (R)
16:30 RTL Vijesti
16:50 Sulejman Veličanstveni,
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Pet na pet - kviz
20:00 Vatre ivanjske - serija
21:15 Zavodnik, igrani film
23:30 Dr. House, serija
00:25 RTL Vijesti
00:50 Southland, drama
01:40 Igre strasti, erotska serija
02:30 Dr. House, serija (R)
04:25 RTL Danas, (R)
05:10 Kraj programa

ČETVRTAK 11.9.2014.

06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
09:05 Sve će biti dobro
10:00 Vijesti
10:15 Opasne ceste: Opasne Malijske zemljane ceste, dokumentarna serija (R)
11:05 Dr. Oz, talk show
12:00 Dnevnik 1
12:20 Abeceda zdravlja: Vrtoglavlja
12:35 Znaš da te volim
13:20 Znaš li tko si?: Emilia Fox, dok. serija (R)
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:43 Odredište Alžir, dokumentarni film
15:28 Punom parom, serija
16:25 Dokumentarni film
17:00 Vijesti
18:05 Večer na 8. katu: Stefan Milenković (R)
18:55 Stipe u gostima
19:30 Dnevnik
20:05 Dirigenti i mušikaši
21:05 7 dana, politički magazin
21:55 Cedar Cove, serija
22:50 Dnevnik 3
23:25 Zona Zamfirova, srpski film - Kino Regija
01:00 Znaš li tko si?: Emilia Fox, dok. serija (R)
02:00 7 dana

02:45 Jezik za svakoga (R)
02:55 Dok. film - domaći
03:35 Vijesti iz kulture
03:42 Drugi format (R)
04:22 Večer na 8. katu: Stefan Milenković (R)
05:07 Hrvatska uživo
05:52 Sve će biti dobro

05:35 Najava
05:38 Vijesti iz kulture
05:45 Prkosna ljubav
06:27 Prkosna ljubav
07:10 Pustolovine Prudence Petitpas, crtana serija
07:35 Živomir Gic
07:45 Action Man
08:10 Mala TV
08:35 Život s Derekom, serija
09:00 Školski sat: Fizika novčića
09:30 Kokice
09:45 H2O! Uz malo vode
10:10 Whistler, serija za mlade
10:55 Ubi me dosada, serija
11:20 Ideje za uređenje prostora
11:45 Okusi Irske s Lyndey Milan, dok. erija
12:10 Žuti marker: , talk show
12:40 Kakva majka, takva kći - kanadski film (R)
14:15 Glee, serija za mlade
15:00 Školski sat: Fizika novčića
15:30 Kokice
15:45 U uredu, serija
16:05 U uredu, serija
16:30 Regionalni dnevnik
16:55 Večernja škola: Rasizam
17:25 Genijalci
17:55 Repriza serije za žene

18:40 Strani dok. film
19:30 dokumentarna serija
19:55 I to je to, crtani film
20:10 Žuti marker, talk show
20:40 Zakon!, serija
21:15 Zakon!, serija
21:45 Gol 3, njemački film
23:20 Zakon i red: Zločinačke nakane, serija
00:05 Serijski film strani
00:35 Noćni glazbeni program

05:55 RTL Danas, (R)
06:40 Virus attack
06:55 Speed Racer
07:20 Villa Maria, serija
08:25 Inspektor Alex, (R)
09:40 Sulejman Veličanstveni
10:40 Voljeni dr. Martini
12:00 JAG, drama
13:00 Inspektor Alex, serija
13:55 Sve u šest, magazin (R)
14:20 Pet na pet - (R)
15:20 Vatre ivanjske - (R)
16:30 RTL Vijesti
16:50 Sulejman Veličanstveni,
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Pet na pet
20:00 Vatre ivanjske
21:15 Otok Shutter - TV premijera, psihološki triler
23:50 Dr. House, serija
00:50 RTL Vijesti
01:10 Southland, drama
02:00 Igre strasti, erotska serija
02:50 Dr. House, serija (R)
03:45 Astro show
04:45 RTL Danas, (R)
05:25 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od poneđjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svijetnik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom *Glas domovine*, emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 13.20 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00
Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog *Bolja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodio se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glazbene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom) • *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje dopušteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom) • *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kulturni kafe* - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18.15 Vojvođanski tjedan
• 18.30 Kronologija - Dogodio se na današnji dan
• 19.00 Vjerska emisija, duhovna glazba
• 20.00 Divni novi svijet
• 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
• 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18.30 Kronologija - Dogodio se na današnji dan
• 19.30 Putnici kroz vrijeme emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20.00 Hrvatima izvan domovine - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
• 20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

Srce je još uvijek ovdje

Vesna sa suprugom Rubenom i djecom Ivanom i Anom, na Dužijanci

Dijelimo današnje retke s **Vesnom Šarčević** koja živi daleko, izvan granica svoje zemlje, u Španjolskoj, no srcem i dušom, ljubavlju prema svome kraju, svojim roditeljima koji su tu, prijateljima, njeguje još uvijek svakoga ljeta neraskidive veze sa svojim rodnim gradom.

Vesna je nakon studija jedno vrijeme bila uposlena kao nastavnica engleskog jezika na Paliću, da bi 1993. godine otišla u Budimpeštu, gdje je dobila posao kao profesorica engleskog jezika u HOŠIG-u (Hrvatska osnovna škola i gimnazija). Svoj profesionalni životni put je gradila na nekoliko mjesta, kako nam kaže uglavnom privatnih engleskih škola. Vesnino usavršavanje se nastavlja dalje, na metodici engleskog jezika preko *Cambridge University*, učila je i druge jezike, primjerice švedski. »U Budimpešti sam živjela osam godina. Tamo sam upoznala **Rubena**, svoga supruga. Bila je to na početku jezična englesko-

španjolska razmjena, namijenjena usavršavanju jezičnih sposobnosti. Ali, život priprema zamke i iznenađenja. Inače, Ruben je radio kao profesor fizike u srednjoj španjolsko-mađarskoj gimnaziji u Budimpešti«.

SUBOTICA – BUDIMPEŠTA – GUADALAJARA – MADRID...

Neki daljnji naslućivani slijed priče bi bio da su se njih dvoje nakon vjenčanja kolovoza 2001. preselili u Španjolsku. Svojim se pozivom nastavila baviti i u Španjolskoj, predavala je u školama u Madridu i Guadalajari.

Ruben i Vesna imaju dvoje djece koja su rođena u Madridu, **Anu** koja ima 8 godina i **Ivana** koji je star 10 godina. Na upit što djeca vole, čime se bave, Vesna nam odgovara: »Oboje su zaljubljenici u košarku i plivanje, što i redovito treniraju. Ivan obožava karate, a i nogomet. Veliki je navijač *Real Madrida* i **Luke**

Modrića. Ana još svira klavir i crta. Ona je više umjetnička duša.«

Interesiralo nas je kako se sklopila jedna takva višejezična obitelj, kako to funkcionira, koliko se jezika govori u njihovom domu, ili koliko jezika djeca govore.

»S djecom smo od rođenja govorili svatko svojim jezikom. Školu pohađaju na dva jezika, engleskom i španjolskom. To je vrsta bilingvalne nastave, gdje je otprilike 40 posto predmeta na engleskom jeziku po britanskom nastavnom planu i programu, a 60 posto na španjolskom, po španjolskom nastavnom planu i programu. Vrlo su komunikativni i navikli su na jezične izazove, možda zbog mamine profesionalne orijentacije, tako da govore, čitaju i pišu na hrvatskom, španjolskom i engleskom, a na Paliću preko ljeta uče i mađarski igrajući se sa susjedima. Za Ivana i Anu ovo je drugi dom. Vole doći kod bake i *dide*, jer se ovdje

osjećaju kao doma. Svaki put to je nastavak priče od prethodnog ljeta. Naravno, baka i *dida* uzvraćaju posjet kad god mogu.«

...TOLEDO I SANTANDER

»Zbog Rubenove državne službe, u Španjolskoj smo živjeli u nekoliko gradova, Guadalajara, Madrid, Toledo, i konačno nas je dočeka Santander, prekrasan grad u Biskajskom zaljevu. Djeca su rođena u Madridu, ali smo se onda poslije toga preselili u Toledo, grad triju kultura, kršćanske, hebrejske i arapske. Toledo je zapravo grad muzej. Zbog nepraktičnosti, i daljine (ja sam radila u Madridu i vozila 70 km svaki dan), a i klime (Toledo ima prevruća i vrlo suha ljeta koja počinju već u svibnju), s temperaturom i preko 40 stupnjeva, odlučili smo se preseliti. Prezadovoljni smo u Santanderu, grad je dovoljno mali da pruža komotnost, ekološki, ne treba nam puno auto, već ponajviše

DIJELIMO S VAMA RECEPT!

**Krumpir iz La Rioje
(Patatas a la riojana)**

Sastojci (za 4-6 osoba):

6 krumpira / kobasice (ne previše tvrde) / 1 luk
/ 1 zelena paprika / 3 crvene paprike / 1 glavica
češnjaka / voda / maslinovo ulje / sol / 2 lovo-
rova lista / 1 ljuta papričica / peršin za ukraš

Priprema:

Narezati luk i papriku i upržiti na maslinovom ulju. Dodati isjeckanu glavicu češnjaka, lovora i ljutu papričicu, bez sjemenki. Zatim dodati kobasicu porezanu na kolutove i očišćen i narezan krumpir (krumpir ne rezati na kocke, već ga više lomiti da krcne, jer tako ispusti više škroba i saft bude gušći). Malo propirjati. Naliti vode da prekrije sve sastojke i začiniti. Kuhati na laganoj vatri. Ne miješati već okretati (tresti) lonac za vrijeme kuhanja, da saft bude gust. Kad je gotovo, ukrašiti sitno sjeckanim peršinovim listom. Dobar tek!

bicikli, a dovoljno velik da ima dovoljno kulturne, edukativne, sportske, zabavne i druge ponude. Osim toga, leži na kilometarskim plažama, i prekrasno je uređen i čist. Već smo se navikli i na kišu, jer i to je dio blage atlantske klime, nikada prehladne niti pretople. Okružen je prekrasnim zelenim planinskim predjelima.»

Oboje su uposleni u školama, kao i prethodnih godina. Ruben je fizičar, ali u školi predaje tehnologiju, što bi bio spoj IT edukacije i tehničkog odgoja.

SLOBODNO VRIJEME

»Samo moje vrijeme je odlazak na *aquagym*, na bazen i šetnje, ili vožnja bicikla po plažama. Naravno, opušta me i vrtlarstvo, a to su moje biljčice, cvijeće, maline i borovnice, a opuštam se i uz dobru knjigu.« Možemo joj pozavidjeti, ako ne na vrtlarstvu, onda bar na beskrajnim plažama, pijesku, moru, prijatnoj klimi.... Ima tu još nekih i želja, naravno:

»Sad kad su djeca narasla malo, željeli bismo više skupa putovanja«, kaže Vesna.

TRADICIJA I PRIJATELJSTVA

»Ponovno doživljam naše običaje kroz priču i čitanje o njima s Ivanom i Anom. Želja mi je da i oni znaju više o ovim našim korijenima, pokraj jezika kojim govore, jer komunikacija na jednom jeziku ne znači samo riječ, već obuhvaća i način razmišljanja, mentalitet, navike, običaje i puno toga. A sve to čovjek nosi u sebi bez obzira gdje živi. Tako da nam je sudjelovanje na ovogodišnjoj Dužijanci bio doživljaj za pamćenje. Jer, kako kaže moja kći Ana, tako se oblačila njena prabaka Ana.«

A što nam priča o prijateljstvima koja njeguje:

»Najljepša su prijateljstva iz djetinjstva i mladosti, jer su te veze nekako najjače, a vezuju nas nezaboravni trenuci koje svi rado pamtim. Svako pravo prijatelj-

stvo je veliko bogatstvo koje nas oplemenjuje i trebamo ga bezuvjetno njegovati.«

Bili smo prijatno iznenađeni čuvši kako je Vesna vrlo dobro obaviještena o zbivanjima u Subotici, manifestacijama, kulturnim događanjima...

»Pokušavam se dobro obavijestiti o događajima u Subotici i okolici, da bi nam boravak bio što raznovrsniji. Volimo otići i na Jadran, jer iako dolazimo s mora, svako more ima svoj ambijent,

a onaj jadranski je dio mog djetinjstva.«

Vjerojatno su razni kulturni, posebice gurmanski utjecaji ostavili traga, i nižu se u Vesninoj kuhinji, koja je raznovrsna. Naravno, zamoljena je da podijeli jedan recept s nama, ovoga puta je to recept iz La Rioje, autonomne zajednice iz koje dolazi njen suprug Ruben, inače podneblje poznato po najboljem španjolskom vinu, omiljenom u svijetu.

Branka Dulić

OD 09.08.2014. DO 22.08.2014.

Ljetna akcija

TÓTH OPTIKA SUBOTICA

024 551-045

-20% NA FOTOKROMATSKA, POLAROIDNA I OBOJENA LEČA

-30% NA DIOPTRIJSKE OKVIRE

-50% NA SUNČANE NAOČALE

POGLED S TRIBINA

Ipak derbi

Nakon teških susreta posljednje runde kvalifikacija za plasman u skupine Lige Europe, u kojima je Dinamo posve zaslužen izborio svoje mjesto, a Hajduk propustio veliku priliku za nastavak europskog života, samo par dana kasnije uslijedio je najveći derbi hrvatskog klupskog nogometa. Dva najveća rivala, pomalo »grog« od impresija iz duela protiv Petrolula, odnosno Dnipro, istrčali su posljednjeg dana kolovoza na poljudski travnjak i odigrali lijep i dopadljiv susret. I poslije dužeg vremena, bio je to pravi derbi.

Hajduk je poveo prelijepim golom reprezentativca BIH Sušića, a početkom drugog dijela Milić je uvećao vodstvo domaćina i svi su očekivali pobjedu splitskog Davida protiv zagrebačkog Golijata.

I možda bi bilo tako da Dinamo, poslije dužeg vremena na hrvatskim prostorima, nije pokazao kako treba igrati do posljednjeg sućevog zvižduka. Pokazao kako bi trebao igrati ove jeseni u Ligi Europe.

Izgubljeni susret momci iz Maksimira su, prvo dvama asistencijama Alžirca Soudanija koje je u dva gola pretvorio nekadašnji Hajdukovac Čop, doveli u egal, a potom je uslijedila još jedna asistencija istog igrača, ovog puta za novaka Herniqueza koji je prekrasnim udarcem glavom u sudačkoj nadoknadi odneo bodove put Zagreba. Hajduk je izgubio susret, ali je hrvatski nogomet ponovno dobio svoj pravi derbi. Unatoč činjenici kako će, po svemu sudeći, top susreti ove sezone u 1. HNL biti oni između Dinama i Rijeke.

Jesu Riječani novi hit hrvatskog nogometa i to nitko ne spori, ali hrvatski derbi je onaj kada igraju modri i bili. I uvijek će biti.

Na koncu, pokraj derbija riječ dvije i o nastupajućem početku kvalifikacijskog ciklusa za plasman na sljedeće Europsko prvenstvo. Hrvatska nogometna reprezentacija će startati protiv Malte i sve osim pobjede bilo bi ravno katastrofi. Momčad koja ima trolist Modrić – Rakitić – Mandžukić nema više kredita.

Svi su ispućani na prošlom Svjetskom prvenstvu u Brazilu.

D. P.

NOGOMET

Goropadna Rijeka

Šest pogodaka zabili su nogometaši Rijeke gostujućoj momčadi Zadra (6:1), ostajući uz vodeći Dinamo u vrhu 1. HNL. Pobjedom u derbiju (3:2) Dinamo drži prvo mjesto, dok je Hajduk unatoč porazu i dalje na trećem mjestu.

Ostali rezultati 7. kola: Istra 1961 – Osijek 0:0, Slaven – Lokomotiva 0:2, Zagreb – Split 2:1

Tablica 1. HNL: Dinamo 19, Rijeka 18, Hajduk 10, Lokomotiva 9, Istra 1961, Zagreb, Osijek, Split 8, Zadar 5, Slaven 4

TENIS

Čilić u četvrtfinalu US Opena

Pobjedom protiv Francuza Simona (5:7, 7:6, 6:4, 3:6, 6:3) najbolji hrvatski tenisač Marin Čilić izborio je mjesto među osam najboljih tenisača na posljednjem Grand Slam turniru sezone. Za plasman u polufinale dvadesetpetogodišnji Međugorac igrao je protiv Čeha Berdycha.

KOŠARKA

Dvije pobjede i poraz

Košarkaši Hrvatske zabilježili su dvije pobjede (Filipini 81:78 i Argentina 90:85) i jedan poraz (Senegal 75:77) u početna tri susreta skupine B na Svjetskom prvenstvu u Španjolskoj. Slijede susreti protiv Grčke i Portorika koji će odlučiti konačnu poziciju s koje će izabranici Jasmina Repeseš započeti eliminacijske borbe za konačan plasman.

ATLETIKA

Perković i Šimić pobjednice na Hanžeku

Najbolja hrvatska i svjetska bacačica diska Sandra Perković opravdala je status prve favoritkinje i hicem od 65,09 m pobijedila u svojoj disciplini na memorijalu Borisa Hanžekovića održanom u utorak, 2. rujna, u Zagrebu. Seriju odličnih rezultata ove sezone u skoku u vis nastavila je Ana Šimić pobjedničkom visinom od 193 cm.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

- Telefon (danonoćno):

(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.rs

e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Tečajevi talijanskog jezika, početne i napredne grupe. Naučite jezik ljepote i elegancije. Tel.: 065 2597700.

Prodajem 4 sobnu kuću na tihom i mirnom mjestu u Velikom Radanovcu, autobus na 400 m. Gradska voda, telefon, plin. Može zamjena za poljoprivredno zemljište. (cijena 50.000 eura) Tel.: 064 1759512.

Prodajem motokultivator IMT-506 Tel.: 065 4033077.

Prodajem ormar – kredenac za dnevnu sobu – sa stolom, stolicama i *virangašima*, muško tamno odijelo (kaput, prsluk i čakšire) i šešir. Tel.: 024 532570.

Povoljno prodajemo 3.850 m² građevinskog zemljišta kod bazena Dudova šuma u Subotici za gradnju 2 kuće, može za teniske terene, sadnju vinograda ili voćnjaka, sve pogledati u Ulici Pere Popovića Age. Kontakt: 063 7668808, e-mail: lea-nikolas17@yahoo.com

Prodajem stare cigle – velikog formata, cijele polutke, povoljno (15 din/kom). Tel.: 024 532570.

Povoljno kuća od 158 m² s gospodarskim zgradama u predgrađu Virovitice, Slavonija, Hrvatska. Za one koji hoće boravak u Europskoj uniji. Vrt, voćnjak uz kuću, povoljno prodajemo! Pitati na telefone 00381 644413383 i 00385 33543263.

Prodajem traktorsku prskalicu RAU 440 litara, paraču od 47 krila s krimerima, kembriž valjak (2 m širok iz jednog dela) – vučni. Tel.: 024 532570.

Prodajem lijepu 182 m² kuću u turističkom gradu s jezerom Slavenska Orahovica, Hrvatska. Vrijedi pogledati. Plin, telefon, zračna banja, blizu planine Papuk. Tel.: 00385 33 673076 ili 063 7668808. E-mail: lea-nikolas17@yahoo.com

Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i cg, u centru Sombora. Tel.: 025 5449220 ili 064 2808432.

Naprodaj: nova el. kosilica, el. štednjak s ravnom pločom, koturaljke, roze i bijele leandere, komplet crno muško odijelo s čakširama i prslukom, kožne čizme, razna bunjevačka ruva, sefiri, marama, stol na razvlačenje sa stolicama, virangaši, parača s krimerim, ručni kembriž valjak jednodijelni, ekskluzivna talijanska vjenčanica, tepih, tepih staze, ječmena i žitna slama. Tel.: 060-0532570 i 024/528-682.

Molim odgovornu i ozbiljnu obitelj bez predrasuda, koja bi prihvatila osobu u mirovini na doživotnu skrb, u vašem domu kao člana obitelji. Subotica-Osijek-Bjelovar-Darugar-Ivaničgrad. Tel.: 060/155-8667.

Prodaju se: koturaljke, nova el. kosilica, cijele i polutke opeke velikog formata (13 din komad). Tel.: 024 528682.

Prodajem klasičan trosoban stan centar grada 116 m² pogodan za poslovni prostor potrebna adaptacija. Tel.: 024 526-243.

Izdajem stan od 40 m² u centru Zagreba – kod Britanca, potpuno opremljen na prvom katu. Cijena stanarine 300 Eur. Tel.: 063 517 007 ili 063 506 110.

Molim Zvonka Rođenovića, koji me putem jednog časopisa obavijestio da je u Švicarskoj da se javi ako ima prijatelje u Orahovici, Varaždinu, Kr. Toplice, da bi me prihvatili. I druga mjesta. Tel.: +381/628377263.

IZDAJEM dvo i četverokrevetne APARTMANE i SOBE u Lumbardi na otoku Korčuli. Svaki apartman i soba ima svoju TERASU i poseban ULAZ. Mogućnost ljetovanja VEĆIH GRUPA. Gostima je na raspolaganju veliki ROŠTILJ. Svi gosti imaju osiguran PARKING za automobile i plovila. Udaljenost od mora 150 m. Sve detalje možete vidjeti na www.apartmanikorcula.com. email:marko.gusak@apartmanikorcula.com Kontakt osoba: Marko Gusak, prof. 091/6012021 098/ 9622059.

Prodajem vilerove goblene. Tel.: 063 8579679.

Makarska – iznajmljujem sobe sa kupatilom, frižiderom, upotrebom kuhinje i parkingom za sezonu 2014. godine. Telefon za Srbiju: 060-6331910, telefon za Hrvatsku: 00385-21617909

Kupujem poljoprivredno zemljište, u jednom komadu od cca 8 do 20 jutara obradive zemlje. Tel.: 064 1759512.

Prodajem garažu od 18 m² u ulici Bore Stankovića 5. Prva s lijeve strane. Tel.: 064 1759512.

Subotica – centar prodaje se nov dvosoban stan 56 m² treći kat, lift, klima, dvije terase, cijena 42 000 eura. Tel.: 024 529 745 ili 063 518 218.

Prodaje se roljka za glačanje veša i drvena vaga s tegovima (mjeri do 500 kg). Tel.: 064 3910112

Izdaje se jednosoban namješten stan na Radijalcu. Tel.: 069 2887213.

Tročlana obitelj prima stare osobe na dvorbu za nekretninu ili penziju. Tel. 062 1941729.

Kupujem njivu – poljoprivredno zemljište u jednom komadu većem od 5 ha. Tel.: 064 1759512

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 12. 9. 2014.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo)
Zlata Vasiljević (dopisništvo Sombor)
Suzana Darabašić (dopisništvo Šid)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALA:

Mirjana Dropulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

ČESTITAMO IMENDAN: LAJČI KUJUNDŽIĆU – LESEKURU

Umjesto snaše došlo magare!

Na Čantavirskom putu, salašu **Lajče Kujundžića**, slavilo se prije dva tjedna do jutra, točnije 2 minute do 6 sati. Iako je bila subota, 170 uzvanika u *šatri*, tamburaši, a čak i okretanje »snaše« u ponoć, ovo nije bila svadba, nego proslava imendana! »Ideju da proslavim imendan na ovaj neobičan način dobio sam još u prvom mjesecu, na jednom *disnotoru*. Tako je organizacija počela 15. siječnja i trajala je sve do 23. kolovoza, dana svečanosti. Bilo je puno posla oko spremanja salaša, organiziranja večere i ostalih sitnica, ali prezadovoljan sam kako je prošlo. To sam želio, ostvarilo se i bilo je *lipo!*« govori nam Lajčo, a mi doznajemo iz pouzdanih izvora da su u organiziranje ove fešte bili svi uključeni te su se zbog nesporazuma događale mnoge smiješne stvari, poput dvije tisuće kupljenih žličica za kavu!

Za dobar ugođaj i ozračje koja će se još dugo prepričavati u krugu Lajčine rodbine i prijatelja odgovoran je, prije svih, veseli slavljenik, tamburaš **Tome Hajluda** i, kako Lajčo kaže, njegova klapa – **Stevo, Ivica Šokac i Nune**. Za večeru su bili posluženi domaći Lajčini ili od prijatelja proizvodi – prasetina, janjetina i piletina, a nije ni torte falilo – bilo je dvije velike *doboške* i dvije od Nutelle. Glavni majstor i šef kuhinje bio je **Vlado Kujundžić**.

Gost najvrijedniji spomena bio je Lajčin stric **Jakov Kujundžić**, ujedno i najstariji živući Lesekur. On je zaslužio sjedio u pročelju *šatre* i imao čast voditi molitvu *Oče naš* prije večere.

Budući da je cijela proslava podsjećala na svadbu, Lajčini prijatelji su se odlučili malo našaliti te organizirati i tradicionalno okretanje snaše, a s obzirom da je Lajčo vječiti neženja, snašu nije bilo lako pronaći. Ipak, oko ponoći je graciozno u *štru* ušetala Lajčina magarica Oluja, obučena u crveno *ruvo*, a čak je i kecelju imala – falile su joj samo rađene papuče! Dok je »kum« **Stipica Škaraba** vješto miješao rešet, Oluja je zarađivala novce i zabavljala goste. Kako se proslava završila, koliko je Oluja zaradila novaca te je li na kraju došla i prava snaša, možete vidjeti sutra na televizijskom programu *K23* u večernjim satima.

Je. D.

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Na bunaričko proštenje...

Piše: Branko Ivković

Faljniš čeljadi,

jevo ova moja navrla pa navrla da idemo na bunaričko proštenje, a ja niki ne bi, božem prosti. Nemam baš ni novo ruvo, a i cipele sam već izdero na ove razlupane staze. Doduše, nisu staze krive, triba kast kako jeste, već nemade

ko da ji opravi. Niko nije već dvajst godina bacijo kašiku asfalta na nji, samo sastančidu i obećavadu, a od posla ništa. Nedadu ni svitu, samo vičedu »imamo projekat!« Izite vi taj vaš projekat moliću lipo, kad se niko ne laća posla – možete ga obisit mačku o rep. Baš sam se ko juče rasrdijo i izviko na mog *Perišu*. Sad mi ga žao, al došo mi nikako na dekung kad nije tribo pa upo u njeg ni kriv ni dužan. Prvo me ova moja natirala da joj pomognem kuvat pekmez, a triba iskopat jamu za katlanku, jel da se ne moraš propinjat mišat, ja kopam i rondzam, ni špricer mi nema ko opravit, al ti moj *Periša* oma napo: »Šta misliš družu, kad bi sad kogod prijavijo komunalnoj miliciji platijo bi kaznu jal nemaš projekat?« »Da ne bi malo sutra, pa nemam ni za poljarnik projekt pa nikom ništa, a koga oni gledidu, bolje da spremidu ispid svoje avlije. Niki dan sam gledu onu indžilirsku kartu, a imadeš šta i vidit – po varoši nije ocrtano na njoj, a nas salašare zezadu za košinjac. Sram njim i stid bilo! Dižedu cine u nebesa, gledaj duga po koji milijun di koji 'privatnik' imade, a sirotniji isključivadu za iljadu dinara. »Neće ovo izdoć na dobro vidim ja, a ti *Periša* ako si došo samo da me uzvučeš, uspijo si, a sad zategni opanke i kući, nema muftu ispijanja špricera«, bisnim ja. Siroma moj drugar, tako se polunjo kugod šarov kad uvati tuđe pile pa dobije compovom po leđi ode, a vamo još i žedan, al neka malo nek pati i to je za ljude, druk put će se veščinit spominjat mi tu varošku miliciju, pa još i za običnu kopanu katlanku. Av već di je ova moja, izem joj spremanje! Natrpala je u limuzinu ko da će na jud, a ne na Bunarić. Ta znadem i ja kadgod kako se išlo – ponese se i ručak i užna pa se tamo kod gospe lipo razastre bili čaršap, ila od svake fele, pa kolača, a tek šećeraroša što je bilo čeljadi moja, mi dica nismo znali di ćemo prija, jal na lubenice, jal kod šećeraroša. Kući se išlo skroz uveče posli večernje, po mraku, čitave kolone zaprežni kolija krenu, vidi-mo samo di se žuzaju venjeri na stražnjim delovima kola. Mi dičurlija samo gledimo iz šaraga di će koji skrenit, pa nagađa-mo koje je na toj strani selo. E to su bila vrmena, kad se išlo kod bunaričke gospe i provelo po cijo dan i noć, još od subate, a ne sad – desetak minuta trrrr, jevo nas. Jal slušamo malo misu, jal ne slušamo, a najčešće nemamo vrmena, uvik digod žurimo da nam pete vide puta, a kad se obazremo omatorili, di si bijo? Nigdi. Šta si radio? Ništa. E taki je ovaj naš moderan život, čeljadi moja. Av, di je već, ova se toliko munduri ku da će se jopet udavat i uteć iz Ivković šora. Bože iz ženom, nije dosta što sam kuvo pekmez, još ću morat i užnu, a ne daj Bože i prat košulje... No, jevo idemo, ajd zbogom čeljadi moja, doneću vam malo šećera s proštenja ako se ne potuku šećerari.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Izbira se i priko sokočala

U zadnje vrime bać Ivu put baš oće. I što je najgorje, kudgod otide, svud ga poznaju, pa projde svakako. Prvać ope išo u varoš, al ne u nu gore, neg u vu dole. Iž njegovoga sela se krenijo u zoru, pa je dosta rano stigo i u varoš, još pri sedam. Jedva što se skinijo š ajzibana, još se ni pošteno ni uputijo u centar, ka čuje da ga niko viče. Ni ni pozno ko je, taj se ope oglasi i krene se za njim. »Bać Ivo, pa jel mi ne poznajete, skoro svaki dan vam se javim priko sokočala, a javite se i vi mene«, veli ka su već

Piše: Ivan Andrašić

stali it u korak. Oma se bać Iva sitijo ko je to i bilo mu drago što će ga upoznat uživo. Rukovali se, šaku mu stisnijo muški, al ne da bolu prsti. Dok je divanijo, gledao je u njega i škobijo se. Ne samo lalokama, smijale mu se i oči. Oma ga je pozvo na kafu i još štogoda nuž kafu. Ko da je zno da ne volji jako sidit u vi novi, kako se već zovu kafića, odvejo ga je u jedan mirni, starovirski bircuz, di se mož i lipo divanit, jel ne sviru da se čuje do drugoga čoša. Ščim je došo kelner, naručili su dvi kafe i dvi rakije, a potli i fruštuk. Odlanilo mu ka je vidijo da tude ima i slanine i jaja, a ne samo koikaki novotarija što u tima kafićima danas jidu mladi. »Bać Ivo, jeste vi vidli kako nas sad, ka je obnarodovano da ćemo se izbirat, na sokočalu odjedamput svi volju? Ta vi iz druge varoši, ka su zvali da se ubiližimo, ko da nisu ni znali da nas ima i vamo, a bome i dole. Samo su se otecavali ko će od nji ubiližiti više čeljadi u njeve i okolo njeve varoši. Ka sam se ja tijo ubiližiti, izgubijo sam nikoliko dana, samo su mi šetali od nemila do nedraga. Ko da nismo svi naši«, veli bać Ivin domaćin priko zalogaja. »E, moj pajto, ne znam šta bi ti reko. Malo sam stariji o tebe, pa sam više i zabardo, al u sokočala se baš i ne razumim jako. Uvik sam mislijo da će se vo što sad ti pripovidaš brzo prominjit, al ne znam šta bi ti reko, neg samo da smo taki kaki smo i da se ničemu boljemu ne možemo ni nadat. I sam vidim da sve što nam je žuljilo pri prošloga izbiranja, još više nam žulji sad, mada je od onda već prošlo cile četiri godine«, veli mu bać Iva, a onda je vaj naručijo još dvi krigle piva, ko da je kirbaj. »Al bać Ivo, ako smo već naši vamo di je puno težje bit naš neg u ne varoši gore, zašto nas oni lipo š vrimena na vrime ne obidu? Ako jim je skupo dojt na lemuzina, mogli bi na ajzibanu. Vamo i natrag ne bi platili ni crvenu, a ja i moji bi ji domaćinski počastili ko i vas danas. Ne bi iž moje varoši ošli ni gladni, ni žedni. I lipo bi svi zajdno bili naši. A... vidim ja da se za izbiranje svi kudru, al mi nikako izgleda da se već unaprid znade i šta će ko od nji radit, a ni ne mislu oće li zadobit, jel neće«, veli mu priko krigle ka su se kucnili. Bać Iva se samo malo naškobijo, ostavijo praznu kriglu nastal i palcom otriso penu š brkova.

MISLI POZNATIH

- **Goethe:** Isplesti lovorov vijenac je mnogo jednostavnije nego za njega pronaći dostojnu glavu.
- **Pasteure:** Šansa favorizira pripremljen um.
- **E.Kant:** Bolje je malo znati, ali temeljito, nego znati mnogo, ali površno.

KVIZ

Ivica Vidović

Koje godine i gdje se rodio hrvatski glumac Ivica Vidović?
 Kada i gdje je diplomirao glumu?
 U kojim je kazališnim kućama radio?
 Po kojim likovima je postao prepoznatljiv u hrvatskom glumištu?
 Kako se zove kazališna družina koju je osnovao 1998. godine?
 Koja je njegova po mnogima najbolja televizijska uloga?
 Kojom nagradom ga je odlikovao predsjednik **Tuđman** 1996. godine?
 Kada i gdje je umro Ivica Vidović?

Rodio se 10. svibnja 1939. godine u Beogradu
 Diplomirao je 1963. godine na Akademiji u Zagrebu
 U HNK, Gavelli, Teatru ITD
 Po likovima introvertiranog urbanog tipa
 Rugantino
 Servantes iz Malog mesta
 Redom Danice Hrvatske s likom Marka Marulica
 Umro je 18. travnja 2011. godine u Zagrebu

FOTO KUTAK

Hoćete li torte, dobra je!

VICEVI

Profesor Perici: Promijeni kruh po padežima.

- Tko, šta? – kruh.
- S kim, s čim? – sa salamom.
- Kome, čemu? – pa meni.

Šetaju dva psa ulicom i kaže jedan drugom:

- Jučer su postavljali nove bandere.
- E, pa to se onda mora zaliti!

NOGOMET

Pobjeda Bačke 1901

SUBOTICA – Minimalnom pobjedom (2:1) nogometaši *Bačke 1901* svladali su gostujuću momčad Radničkog iz Šida i nakon tri odigrana prvenstvena kola zauzimaju peto mjesto na tablici Srpske lige skupina Vojvodina. Sljedeći prvenstveni ogled crveno-bijeli imat će u subotu, 6. rujna, kada gostuju kod *Cementa* u Beočinu.

Poraz Tavankuta

PAČIR – Nakon osvajanja prvoga ligaškog boda u drugom kolu Bačke lige, momčad Tavankuta je ponovno poražena, ovoga puta na gostovanju protiv *Bačke* (1:0) u susjednom Pačiru. Pri-lika za osvajanje novih bodova bit će u nedjelju, 7. rujna, kada od 16,30 sati u Tavankutu gostuje *Polet* iz Sivca.

ŠAH

Ekipno prvenstvo Srbije

PALIĆ – Kongresna dvorana na Velikoj terasi na Paliću domaćin je Ekipnog prvenstva Srbije u šahu za muškarce i žene. Nakon četiri odigrana kola u muškoj konkurenciji je u vodstvu momčad *Radnički Vodovod* iz Kragujevca, dok je kod žena vodeća ekipa *Bas* iz Beograda.

DŽUDO

Uspješni džudisti Spartaka

SIKLOS – Džudisti Spartaka sezonu su počeli nastupom na *Tenkes Kupu* održanom u Siklosu (Mađarska). Na kupu je sudjelovalo 378 natjecatelja iz 7 država i 51 kluba.

Zlatne medalje osvojili su: **Jugoslav Kačanski, Nikola Šašić, Vuk Bošnjak i Boris Vaci**. Srebrna medalja pripala je **Mihajlu Šašiću**, a bronce su osvojili **Mihajlo Milošev i Aca Savić**. Ekipu je predvodio trener **Milan Bogić**.

STOLNI TENIS

Bognaru naslov

ČOKA – Stolnoteniski klub Čoka iz Čoke bio je domaćinom prvog turnira u jesenskoj sezoni pod nazivom *Sabo Ištvan*

koji se boduje za rang listu STSS, i to u kategoriji mlađih kadeta i mlađih kadetkinja. Istovremeno je organiziran i turnir za kadete i kadetkinje koji se nije bodovao za rang listu.

Stonotenisači Spartaka **Aleksandar Čokić i Luka Videc** sudjelovali su u konkurenciji mlađih kadeta, a u kategoriji kadeta nastupili su **Bence Bognar, Mate Rekecki, Denis Kovačević i Luka Andrašić**. Na bodovnom turniru Čokić je zauzeo odlično 2. mjesto i osvojio srebrnu medalju, dok se Videc plasirao na glavnu tablu, ali je poražen u drugom kolu i tako »ušao« među 32 najbolja. Kod kadeta Bognar je u finalu svladao rivala **Szent-martonija** rezultatom 3:0 i osvojio prvo mjesto i zlatnu medalju, Kovačević se plasirao u 8 najboljih, dok Rekecki i Andrašić nisu »prošli« kvalifikacijske skupine.

ULTRAMARATON

Pobjednik Josip Major

SOMBOR – **Josip Major**, član ARK Somaraton iz Sombora, pobjednik je 3. ultramaratona Sombor-Baja. Major je razdaljinu između Sombora i Baje od 60 kilometara istrčao za nešto više od pet sati. Na ovoj ultramaratonskoj utrci sudjelovalo je 70 maratonaca iz Srbije, Mađarske i Hrvatske. Cijelu dužinu istrčalo je samo dvadeset sudionika, dok su ostali trčali u štafetama – dva puta po 30 kilometara.

Z. V.

Gradska uprava Grada Subotica, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Trg slobode br. 1 temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Službeni glasnik RS br.135/04, 36/09) objavljuje:

OBAVJEŠTENJE

Nositelj projekta DOO LOMAX COMPANY Subotica, Maksima Gorkog br.20. Subotica podnio je zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja zatečenog stanja objekta na životni okoliš u postupku legalizacije za: poslovni objekat-hotel izgrađen na katastarskoj parceli 14331 ko Novi grad.

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj II. kat, Stare gradske kuće, soba 226 u periodu od 4. 9.2014 do 14. 9. 2014, u vremenu od 10 do 12h.

Molimo Vas da u gore navedenom roku, dostavite mišljenje, primjedbe o zahtjevu za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš predmetnog objekta na životni okoliš ovom nadležnom tijelu.

Privatna stomatološka ordinacija

Opće stomatološke i specijalističke ortodontske usluge

dr. Róbert Horvát

www.poslovnabaza.com/drhorvatrobert

24000 SUBOTICA Đure Đakovića 7/a Tel.: 024/554-136

STELA BULJOVČIĆ, JEDRILIČARKA JK REFUL

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Jedrenje je stapanje s prirodom

*Ima dosta razmišljanja i kalkulacija
za donošenje najboljih rješenja*

Mlada jedriličarka *Re-fula* s Palića, šesnaestogodišnja **Stela Buljovčić** svojim rezultatima u posljednje vrijeme sve više zao kuplja pažnju javnosti koja prati ovaj olimpijski sport. Iako, nažalost, na našim prostorima jedrenje nije pretjerano popularno, ova sportska disciplina na vodi itekako je svjetski popularna, a tko zna možda će mlada natjecateljica Refule u budućnosti proslaviti i naše krajeve. U svakom slučaju, lijepa jedriličarska budućnost je pred njom.

»Na Dunavu u Donjem Milanovcu smo vozili dvije regate, prvo je bio *Laser kup* na kojem sam osvojila drugo mjesto, a prošlog vikenda je vožen *Kup Đerdapa* na kojem sam osvojila četvrto mjesto. S ovim rezultatima sam, na državnoj razini, izbila na četvrto ili peto mjesto generalnog plasmana u konkurenciji laser«, raportirala nam je Stela.

LASER 4.7

Za sve one koji slabije prate jedriličarski sport dužni smo malo pojašnjenje u vezi discipline u kojoj se natječe naša sugovornica. Što je to laser pojašnjava mlada Palićanka:

»Laser 4.7 je jedriličarska ka-

tegorija za mlade osobe, u biti za natjecatelje do 18 godina starosti, i predstavlja prijelaznu kategoriju od početničkog optimista do seniorskog *lasera radial* za žene i *laser standard* za muškarce. Oznaka laser 4.7 označava površinu jedra, s kojim se jedri u standardiziranom natjecateljskom čamcu.«

JEDRENJE

Je li život u blizini Palićkog jezera utjecao na njezin izbor sporta kojim se, kako sama kaže, bavi već punih osam godina?

»Može se reći, jer mi je jezero u neposrednoj blizini i uvijek me je privlačilo. Samo jedrenje mi se dopalo zato što je toliko prirodno i toliko dinamično, pružajući mi priliku jedinstvenog ugođaja stapanja s vodenom površinom i prekrasnim ambijentom koji ona pruža. Jedrenje traži dosta razmišljanja i donošenja brzih odluka od kojih ovisi prilagođavanje okolnostima u kojima se pojedina utrka održava. Ima tu dosta teorije bez koje se u ovom sportu ne može, jer ima puno kalkulacija u vezi svih okolnosti koje utječu na dobru vožnju i upravljanje čamcem. S druge strane, jedriličarski sport zbog svoje specifičnosti usko je povezan s mo-

gućnostima brojnih putovanja i upoznavanja novih destinacija na kojima se održavaju jedriličarske regate.«

RIJEKE, MORE I JEZERA

Svoj posljednji veliki rezultat Stela je napravila jedreći na Dunavu, znatno bržoj rječnoj stazi nego što je ona na domaćem, jezerskom terenu na Paliću. Kakva je razlika u jedrenju na rijeci, moru ili jezeru?

NASTAVAK SEZONE

Do kraja sezone ostale su još dvije regate, jedna je na Paliću za vrijeme Berbanskih dana, a potom slijedi i regata u Zemunu koja se boduje za državno prvenstvo.

»Velika je razlika između, primjerice jedrenja na Paliću i na Dunavu, jer su na rijeci mnogo veće i jače struje. Zbog tih strujanja se javljaju mnogo veći valovi, pa je i samo jedrenje mnogo zahtjevnije i iziskuje mnogo više iskustva.«

Jeste li zbog toga na određeni način hendikepirani kada s mirnog Palića odete na bilo koju drugu dinamičniju vodu površinu?

»Možda malo, ali zato i treba raditi na tehnici i stjecati što više jedriličarskog iskustva da bi što lakše i bezbolnije nadoknadili tzv. hendikep naše znatno mirnije površine na kojoj treniramo. Brojni uspjesi svih ostalih jedriličara s Palića to već godinama potvrđuju«, nasmijala se Stela.

BROJNA PUTOVANJA

Za proteklih osam godina, koliko je aktivna u jedriličarskom sportu, Stela Buljovčić je jedrila na mnogim regatama u nekoliko zemalja.

»Osim na domaćim regatama koje se, pokraj Palića voze najviše u Milanovcu i Zemunu, sudjelovala sam na natjecanjima u Hrvatskoj (Poreč, Rovinj, Novi Vinodolski), Sloveniji, Italiji, Grčkoj i to je ta ljepota ovoga sporta, jer zahvaljujući natjecateljskoj sezoni imam priliku vidjeti brojna nova mjesta i upoznati mnogo novih ljudi. Putujući i natječući se stekla sam mnogo lijepih prijateljstava koje i dalje održavam«, naglasila je na kraju razgovora talentirana jedriličarka JK Reful Stela Buljovčić.

HRVATSKA
GLAZBENA
UDRUGA
FESTIVAL
BUNJEVAČKI
PISAMA

X. SMOTRA DJEČJIH PJEVAČA I ZBOROVA

12. IX. 2014. u 20 sati
VELIKA VIJEĆNICA
GRADSKKE KUĆE

Ulaznica 250 dinara
Karte u predprodaji na mobitel: 060 016 11 67

SMOTRI POMOGLI:

MEĐIMESTNI SPONZORI:

